دريءَ وٽ ويٺل هڪ ڇوڪري

کهاڻيون

ذوالفقار ڪانڌڙو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

دريءَ وٽ بيٺل هڪ ڇوڪري

(ڪهاڻيون)

ذوالفقار ڪانڌڙو

سچائي اشاعت گهر- دڙو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

(حق ۽ واسطا قائم)

كتاب جو نالو: ڊريءَ وٽ بيٺل هڪ ڇوڪري
موضوع: ڪهاڻيون
ليکڪ: ذوالفقار ڪانڌڙو
مهينو/سال: مارچ 1996ع
ڇپائيندڙ: سچائي اشاعت گهر- دڙو فون: 182
ڪمپوزڊ باءِ: ڪونڌر ڪمپيوٽر ڪمپوزرس ائنڊ اڪيڊمي گاڏي کاتو
حيدرآباد. Ph. 783320

قيمت =/35 روپيا
پڪو جلد =/50 روپيا

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

انهن جي نالي:
جن مونکي پيار ڏنو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪهاڻين جو وچور

١- ٽڪل زندگيءَ جا اگهاڙا عڪس 19
٢- هستيءَ جا ٽٽل ٽڪرا 28
٣- بدحواس ٿي ويل ماڻهو 41
٤- دريءَ وٽ بيٺل ڇوڪري 47
٥- هڪ پل ڪانپوءِ زندگيءَ جو روپ 51
٦- گهر ٿي ويل امن جي ڳولا ۾ 58
٧- ڇنو پونڪي ٿو 66
٨- آئينا ۽ اولڙا 82
٩- گذري ويل پل 87
١٠- ڪجهه نه ٻڌائي وڃائي ڇڏڻ 99

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

پنهنجي پاران....

ذوالفقار ڪانڌڙي جو ڪهاڻي ڪتاب "دريءَ وٽ بيٺل هڪ ڇوڪري" حاضر آهي.

ذوالفقار ڪانڌڙو، گذريل ٽن چئن سالن کان مسلسل لکندو پيو اچي. سندس ڪافي ڪهاڻيون مختلف رسالن ۾ شايع ٿي چڪيون آهن. هو ڪهاڻيون لکڻ سان گڏ اڄڪلھ هڪ ناول/ ناولٽ بہ لکي رهيو آهي.

هن لکڻ تہ پنهنجي ڳوٺ ڪانڌڙا لڳ دڙو، ۾ پاڻ مرادو شروع ڪيو، پوءِ جڏهن هو "سنڌي ادبي سنگت دڙو" جي گڏجاڻين ۾ شريڪ ٿيو تہ سندس ڪهاڻيون وڌيڪ پختگي اختيار ڪرڻ لڳيون.

ذوالفقار، ادبي هُل بکيڙن ۽شهرن جي وڏن نالن کان پري رهندڙ، گهٽ واقفيت رکندڙ ۽پنهنجي ڌن ۾ رهندڙنوجوان آهي. ان لحاظ کان ذوالفقار خوشنصيب آهي تہ هو سنڌي اديبن جي "شر" کان پري رهيو آهي، نہ تہ شايد انهن اديبن جو ٻتالينون ڪيس ڪوڙيون ٻهيون ڏيئي، اڌ رستي ۾ ئي ڪوڙي تعريف جا طوق پارائي، ٻين ڪافي تعريفن جي "ٻل" چڙهي ويندڙ نوجوان ليکڪن جيان، اڌ پنڌ ۾ ئي ويهاري ڇڏين ها.

توهان هي ڪتاب پڙهو ۽ ليکڪ سان گڏ اسانکي بہ پنهنجي راءِ کان واقف ڪيو.

يوسف سنڌي

18-12-95

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سھاڳ

طارق قريشي

* .... پيار مون لاءِ اهو آئينو آهي، جنهن ۾ منهنجو ڪوبه عڪس ناهي.....

* .... اهو پيار اُن سڙيل لاش جو نالو آهي، جنهن جو ڪو وارث ناهي، پيار ته
مري ويو آهي. بي وارث پيو آهي وچ رستي تي. ڪو دفنائڻ وارو به ناهي...

* .... رات نئين ڪنوار جيان اوجاڳي ۾ ٽڪل ۽ پاڻ به ٽڪل پر ننڊ رٺل.

* .... چنڊ مٿي آسمان تي لٽڪيل، ڇڻ بس اسٽاپ تي بيٺل اڪيلي ڇوڪري ۽
تارا وڪوڙيل ڇوڊاري آواز ڇورن جيان چنڊ جي.....

* .... لفظ، ڪوئڻ جيان ڊوڙون پيا پائين ۽ اڪيون ٻليءَ جيان لفظن کي پڪڙين
پيون.....

* .... گهر کان ٻاهر نڪتل، ڪجهه به نه ڪري سگهڻ جو ڏک، پاڻ کي بيوهه
جي ٽٽل چوڙين جيان محسوس ڪرڻ....

* .... پٽڪي تون "غريب معنلي وڏو جوءِ جو......"

* .... هي جهيڙا جهڳڙا ٿين، اها سني ڳالهه آهي، ماڻهو مرندا ته آبادي گهٽبي،
مسئلا گهٽبا، انسان بک وگهي نه مرندا، روزگار لئه ذليل ۽ خوار به نه
ٿيندا....."

* .... ڇا ڪڏهن گيريج ۾ ڪم ڪندڙ ڇوڪري جون اندرين ڪمرن مان ايندڙ
گهنجندڙ رڙيون ڪير ٻڌي سگهيو هوندو؟....

* .... پر گڏي آهي يا ڪو نئون چاول ٻار، گند تي ڦٽو ڪيو ويو آهي....!؟

نه گڏي آهي شايد.... جيڪڏهن هوءِ گڏي نه، ڪو نئون چاول ٻار آهي، ته به
ٺيڪ!

هتي اٿين به ٿي سگهي ٿو....!

* .... آخر ڪڏهن نه ڪڏهن ته ويڙٽو هو پاڻ کي، ته پوءِ اڄ ته ويڙي
ويون"....

مٿيان جملا، ذوالفقار ڪانڌڙي جي ڪهاڻين جي مجموعي "دريءَ وٽ بيٺل
هڪ ڇوڪري" ۾ ڏنل ڪهاڻين مان نموني طور ڪنيا اٿم. ذوالفقار ڪانڌڙي جي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪهاڻين جا آهي جملا پنهنجي سگهه ڏيکارڻ سان گڏوگڏ اهو پڻ ٻڌائي رهيا آهن ته ذوالفقار ڪانڌڙي وٽ ڪيڏو نه ڇهندڙ مواد موجود آهي!

ذوالفقار ڪانڌڙي جي ڪهاڻين جا خوبصورت جملا، نواڻ رکن ٿا. ۽ اهڙيون سٽون ۽ جملا جيڪي ڏسڻ ۾ ٻهراڙي جي ڪنهن سادي سَودي ٽينگريءَ جي ڳالهائڻ جي انداز وانگر آهن پر انهن جملن ۾ هڪ 'مينا بازار' سمايل آهي.

اسانجي ادب ۾ ،جيڪڏهن خود تنقيدي انداز ۾ جائزو وٺبو ته مڙني پاسن کان گهٽتايون آهن. ادب ۾، ڪا نياري وٽ ڏيڻ جو خاص تصور نه رهيو آهي، ان ڪري ادبي ۽ علمي رويا به جڙي نه سگهيا آهن. ادب جون سڀ صنفون، تخليق تنقيد، تحقيق ۽ ترجمو نه هجڻ جي برابر آهن. تخليق جي نالي تي غير تخليقي ماڻهن جي "اديب" طور پرتي ڪجهه ڏکي آهي، باقي صنفن ۾ هر "لال واهي جو ڇيڙو"، "بحر بي ڪران" بڻيل هوندو آهي.

ڪهاڻيءَ سان اسان وٽ اڄان ڪوبه انصاف نه ٿيو آهي، ان بي انصافيءَ جي بئڪ گرائونڊ ۾ وڃبو ته معلوم ٿيندو ته اسان ماڻهو پنهنجي ڪنهن به باصلاحيت فرد جو مان مرتبو چاهون ئي نه ٿا. هر شعبي ۾، عجيب غريب عالم ۽ اڪابر، وڏن وڏن سنگهاسن تي ويٺا آهن. جيڪي هڪڙي مخصوص ٻولي ڳالهائيندا آهن، جنهن مان اسانکي اهوئي اندازو ٿيندو آهي ته جيڪڏهن فنون لطيفا هجي، سائنس ۽ ٽيڪنالوجي هجي، ثقافت هجي يا سياحت، هر هنڌ اهي ماڻهو سنڌي ٻولي، ۽ ادب ۽ قوم جا برجهلا آهن، باقي ماڻهو ڇٽ ڇامڙا يا اڃان به ائين چئجي ته ٽڪر پتر آهن.

اهڙي صورت حال ۾ آئون جيڪڏهن پنهنجي باصلاحيت همعصر نوجوان ڪهاڻيڪار ذوالفقار ڪانڌڙي جي ڪهاڻين کي زبردستي ڪافڪا، بورخيس، ڪاميو، ميلانڪنڊيرا يا مارڪيز جي لکڻين سان ڀيٽائي نه سگهان، انهن ڪهاڻين ۾ هڪ همگيريت ۽ عالمگيريت لهي نه سگهان ۽ ڪيس هن مهاڳ ذريعي سنڌ جو مهان ڪهاڻيڪار ثابت نه ڪري سگهان ته ان ۾ منهنجو ئي ڏوهه هوندو. جنهن لاءِ خود ڪهاڻيڪار ۽ پڙهندڙ مونکي بخش ڪن، جو ٻهرحال آئون، قلاباز قسم جو نقاد ناهيان، آهيان ته بس ڪهاڻيءَ جو پاڻڪ آهيان ۽ ليکڪ آهيان. منهنجي عادت آهي ته، آئون پنهنجي همعصر ڪهاڻيڪارن کي باقائدي پڙهندو آهيان. جن دوستن ۾ مونکي ڪجهه ڪٿا نظر ايندا آهن ته انهن جو نالو منهنجي ذهن ۾ هڪ سٺي ڪهاڻيڪار طور رهندو آهي.

ضراب حيدر، مراد قريشي، ناهيد مغل ۽ ذوالفقار ڪانڌڙو، اهي اهڙا ڪهاڻيڪار آهن، جن جيڪڏهن لاڳيتو محنت ڪئي ته اڳتي هلي تمام سٺيون ڪهاڻيون ڏيندا.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ذوالفقار ڪانڌڙو سنڌي ۽ اڻ سڌي طرح جن ليکڪن ڪان متاثر ٿيو آهي، مون انهن ليکڪن کي سندس لکڻين مان ڳولهڻ جي ڪوشش ڪئي. ذوالفقار پاڻ چوندو آهي تہ، هُو مشتاق شوري کان متاثر آهي. مشتاق شورو پنهنجي دؤر جي حوالي سان ڪهاڻيءَ ۾ نون تجربن کي متعارف ڪرايو هو، پر بهرحال هاڻ، ڪهاڻي اجهان بہ نوان لاڙا، نوان رخ ۽ نوان تجربا گهري ٿي. ذوالفقار جي پنهنجي چواڻي تہ هو مشتاق شوري جي انداز ۾ ڪهاڻيون لکڻ چاهيندو آهي، پر لکي نہ سگهندو آهي. ذوالفقار جي ڪهاڻين مان واضح طور تي ظاهر آهي تہ هن جي لکڻين تي ماڻڪ جي ڪهاڻين واري Style جو وڏو اثر آهي. ذوالفقار، هن وقت جي نوجوان ڪهاڻيڪارن ۾ باقائدگيءَ سان مطالعو ڪندڙ ڪهاڻيڪار آهي، اهو ئي سبب آهي جو گهڻن ڪهاڻيڪارن وانگر هن، اردوءَ جي مشهور افسانہ نگار مظهر الاسلام جو بہ اثر ورتو آهي. پر ذوالفقار جي اها خوبي آهي تہ هُو، مظهر الاسلام کي هرويرو Follow نہ ٿو ڪري.

ذوالفقار وٽ لکڻ وقت، هميشہ داخليت موجود رهي ٿي، ان ڪري سندس هر ڪهاڻيءَ جو مک ڪردار ذهني اوک ڊوک، ڪشمڪشي ولوڙ، اندر جي اپٽار ۾ مصروف رهي ٿو. هر ڪهاڻيءَ جو مک ڪردار نفسياتي طور مُنجهيل، ڏهيل ۽ شديد قسم جي هسٽريڪ اٽيڪ جو شڪار رهي ٿو. هر مرڪزي ڪردار ڪنهن نہ ڪنهن روڳ ۾ ورتل آهي. مثال طور ڪهاڻي "ڪتو يونکي ٿو" جو مرڪزي ڪردار (Hallucination) وهم ۽ اجاين سودائن جو شڪار آهي، جنهن ڪري هُو پاڻ کي ڪتو محسوس ڪري ٿو. Hallucination جنهن ۾ ماڻهو جي True perception ختم ٿي ويندي آهي ۽ هن جي ڪا هڪڙي حس Sense يا سيني حسون، ڪيس دوکو ڏينديون آهن. ان کان علاوه ذوالفقار جي ڪهاڻين جا ڪردار Delirium وقلڻ / هزيان بڪڻ ۾ مبتلا هجڻ سان گڏ -Insanity Me) (lancholia پاڳل پڻي يا جنون ۾ ورتل بہ هوندا آهن. ۽ انهن روڳن ۾ ورتل ڪردارن بابت اهو بہ ڄاڻائي ٿو تہ اهي انهيءَ حالت کي ڪيئن ٿا پهچن. ڪهڙيون خارجي حالتون آهن، جيڪي انهن ڪردارن جي داخليت کي Upset ڪن ٿيون. سماجي اڻ برابري عدمِ تحفظ ۽ بي يقينيءَ جا حساس، ذهني ۽ جنسي ناآسودگي ۽ بيون انيڪ ڳالهيون، ڪنهن بہ حساس يا سوچيندڙ ماڻهوءَ کي دماغي مريض بڻائي سگهن ٿيون. ان حد تائين جو ڪهاڻيءَ "هستيءَ جا ٽٽل ٽڪرا" جو مرڪزي ڪردار، بدحالي، بي روزگاري ۽ غربت جو ايترو تہ ماريل آهي جو، هو ذهني ناسودي Mental impotence جو شڪار ٿي ويو آهي.

سو ذوالفقار، عام ماڻهو / عام نوجوان جي اندر جي اپٽار ڪندي محو آهي. هن جي هر ڪهاڻي جو مرڪزي ڪردار ڏاڍو قنوطي نظر اچي ٿو. ڪجهہ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪردارن کي تہ ذوالفقار Upliftment ڏئي ٿو، پر ڪجهہ ڪردارن کي اهڙين ئي پريشان ۽ حيران ڇڏي ٿو ڏئي. ذوالفقار جون ڪهاڻيون، لاڳيتو پڙهڻ سان ڳوڙهي نظر رکندڙ پاٺڪ سمجهي ويندو تہ ذوالفقار پنهنجي آپ بيتي کي جڳ بيتي بڻائڻ جي ڪوشش ڪئي آهي. جيتوڻيڪ اهو هڪ الڳ بحث آهي تہ ليکڪ پنهنجي لکڻين ۾ موجود هجڻ گهرجي يا نہ، پر آئون، حقيقت پسنديءَ کان ڪم وٺندي ايترو ئي چوندس تہ شعوري طور جيڪڏهن ليکڪ لکڻين ۾ پاڻ کي پاسيرو رکڻ جي ڪوشش ڪندو بہ سهي، تہ بہ غير ارادي طور هُو ڪٿي نہ ڪٿي پنهنجي تنگ ضرور اڙائي وجهندو آهي، پر ذوالفقار کان اهڙي ٿيو آهي تہ ذوالفقار پنهنجي سمورين ڪهاڻين ۾ سمورن ڪردارن جي ڪنڌ تي سوار ويٺو آهي.

ڪردارن جي اندروني ڇڪتاڻ ۽ ڪشمڪش هر ڪهاڻي ۾ هجڻ ڪري، ڪهاڻين کي هڪ ئي ويهڪ ۾ پڙهڻ ڏاڍو ڏکيو آهي. ذوالفقار جي ڪهاڻي پڙهڻ، معنيٰ پنهنجي اندر ۾ ڪنهن خاموش مجلس عزا کي جاڳائي ڇڏڻ جي برابر آهي. هونئن جيڪڏهن ذوالفقار سان روبرو ملندو آهيان تہ فضيلت پريو، خاموش طبع، مرڪندڙ ۽ سلجهيل نظر ايندو آهي، پر ڪهاڻيون پڙهڻ کان پوءِ خبر پوندي آهي تہ هو ڏاڍو خطرناڪ نوجوان آهي، جنهن جي اندر ۾ الائي ڪيترا ڊائنامائيٽ آهن، جيڪي ڪنهن بہ وقت ڌماڪو ڪري سگهن ٿا. بس اهائي ڳالهہ ذوالفقار جي ڪهاڻين جي مختلف آهي تہ ڪهاڻيون سندس مانيٽي سياءَ جي بلڪل ابتڙ آهن.

انهن ڌماڪيدار ڪهاڻين ۾ ڪهاڻي "ٽڪل زندگيءَ جا اگهاڙا عڪس" هڪ بيانيا (Descriptive) ڪهاڻي آهي، جيڪا خود ڪلاميءَ واري Monologue ڪهاڻي آهي، هيءَ ڪهاڻي هڪ سُٺي ڪهاڻي آهي، پر ذوالفقار جي اڪثر ڪهاڻين وانگر هرويرو طويل آهي. جيتوڻيڪ ذوالفقار لاءِ طوالت سندس مجبوري آهي جو سندس ڪهاڻين جي انداز جي گهرج ئي اها آهي، پر پوءِ بہ ڪهاڻين جي طوالت، ان ڪري بہ بيزار ڪري ٿي جو ڪهاڻين ۾ ڪٿي مزاج جو عنصر نہ هجڻ جي برابر آهي. امر جليل جي ڪهاڻين جي هر دؤر ۾ مقبوليت جو سبب اهو آهي تہ امر جليل جا ڪردار ڏکيءَ حالت ۾، پنهنجو پاڻ تي، حالتن ۽ حالتن جي پيدا ٿيڻ جي سببن تي طنز ڪندا آهن، جيڪو ڪنهن ڇهندڙي وانگر اوچتو لڳندو آهي ۽ اهو ڪهاڻي. پڙهندڙ کي سخت ڪاوڙ ۽ چڙ ۾ بہ رليڪس ڪري ڇڏيندو آهي.

ذوالفقار جي انهيءَ ڪهاڻي ۾ مرڪزي ڪردار اڪبر جي شادي، سندس مرضيءَ جي خلاف زرينہ بدران نسرين سان ٿئي ٿي. اڪبر، نسرين کي توجهہ ڏيڻ بدران ڪيس پاڻ سان ٿيل ان تعدي خلاف انتقامي نشانو بڻائي ٿو. نتيجي ۾ اڳتي هلي، نسرين جا پاڙي ۾ بجليءَ جي مستري رمضان سان لاڳاپا ٿي وڃن ٿا ۽ اڪبر کي اها ڳالهہ جڏهن نسرين پاڻ کي اعتراف طور ٻڌائي ٿي تہ......

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

هتي اڃا آئون رڳو ايترو چوندس تہ ٻرندڙ وٽ ڪهاڻي جي Wind up جو جيڪو خاڪو ذهن ۾ جڙيل هوندو، ڪهاڻيءَ ۾ ائين ناهي. ڪهاڻيءَ سان ذوالفقار ٺيڪ ٺاڪ انداز ۾ نڀايو آهي. پر مونکي ڪهاڻي جي اختتامي حصي جي ڊيگهہ تي اعتراض آهي. جيڪو منهنجي خيال ۾ غير ضروري آهي. ساڳي ئي Style ۾ ڪهاڻي "ڪجهہ بہ نہ پائي وڃائي ڇڏڻ" آهي. هن ڪهاڻيءَ جو مرڪزي ڪردار ڪوڙ سارن Complexes جو شڪار آهي. سماجي اونچ نيچ جو روئڻو بہ روئي ٿو ۽ پيار کان محرومي تي بہ ٻاڪاري ٿو ۽ اهڙا ڪردار اڻلڀ ناهن. ذوالفقار، هن ڪهاڻيءَ ۾ پنهنجي ڪردار جي باقاعدي ڀرپور عڪاسي ڪئي آهي. هن ڪهاڻيءَ جي خوبي اها آهي تہ مرڪزي ڪردار پيار بابت جيڪي ڪجهہ سوچي ٿو، اهي سڀ ميچريل قسم جا رمارڪس، ذوالفقار سيتي ڍنگ سان ڏنا آهن ۽ ان مان سندس تشبيهن گهڙڻ ۽ استعمال ڪرڻ جي صلاحيت جو ڏس ملي ٿو. ذوالفقار شين کي Porsonify (ڪنهن شيءِ کي انساني عادت يا خصلت ڏيڻ) ڪري ٿو، اهو بہ ڏسڻ وٽان آهي.

"مٿان ڦرندڙ پنکو ڪِلي پيو مون تي، ٻي سُري آواز ۾ ڏند ڪڍيو....."

هتي پنکي کي ٻي سري آواز ۾ ڏند ڪڍي کلڻ جهڙي عادت ڏني وئي آهي. ۽ اهڙا ڪوڙ اهڙا مثال ذوالفقار جي ڪهاڻين ۾ موجود آهي، جن ۾ ذوالفقار ڏاڍيون خوبصورت تشبيهون ڏنيون آهن. تشبيهن ۾ يا انهن کان علاوه مختلف هنڌن تي جنهن فنڪاراڻہ Porsonification ڏيڻ جو ۽ ڪٿي ڪٿي Hyperbole ڪرڻ جو مظاهرو ڪيو اٿس، اهو بہ ڪيس وڏيڪ مارڪس ڏئي ٿو. هن ڪهاڻيءَ ۾ ذوالفقار جو مرڪزي ڪردار پيار نہ ملڻ جي احساس محروميءَ جو شڪار آهي ۽ هن کي ائين لڳندو آهي تہ دنيا جو هر ماڻهو ڪانئس نفرت ڪري ٿو پوءِ هُو پيار ڪرڻ ۽ پيار ماڻڻ لاءِ نڪري ٿو....

ڪهاڻيءَ جي عنوان مان اهو پڌرو آهي تہ ڪهاڻيءَ جو اختتام ڪيئن هوندو. تنهن ڪري هاڻ، آئون وڌيڪ تبصرو ڪري، ڪهاڻيءَ جو تجسس، خراب نہ ڪندس، پر ذوالفقار کي مشورو ضرور ڏيندس تہ ڪهاڻيءَ جو عنوان ڏاڍي خبرداريءَ سان رکڻو پوندو آهي. ڪهاڻيڪار جي ڪهاڻيءَ جي معيار جي خبر، ڪهاڻيءَ جي عنوان مان ئي لڳائي ويندي آهي. تنهن ڪري هرويرو جي تجريديت ۽ Abstract علامتي انداز Symbolic جي ناءِ تي ابهام کان ڪم نہ وٺجي، پر بهرحال عنوان اهڙو مناسب، موزون ۽ نهڪندڙ هجي جو ڪهاڻيءَ جو خوبصورت چهرو بڻجي پوي. (۽ اهو طئہ آهي تہ خوبصورت چهرا وسرندا ناهن)

بهترين نياءَ سان ذوالفقار جي ڪهاڻي "هستي جا ٽٽل ٽڪرا" ڏاڍي سٺي ڪهاڻي آهي. هي ڪهاڻي Third person اسٽائل ۾ لکيل آهي. هن ڪهاڻيءَ جو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

مرڪزي ڪردار اڪرم، بدحالي، بيروزگاريءَ جو شڪار رهي ٿو. يونيورسٽي ۾ ايڊميشن وٺي ٿو، پر غربت سبب پڙهي نہ ٿو سگهي، شهر ۾ نوڪري ڪري ٿو تہ ڪيس خطرناڪ بيماريءَ جو منهن ڏسڻو ٿو پوي. اڪيلائي، نراسائي، پريشاني جي سڄي عرصي دوران هُو مونجهارن ۽ ڊپريشن جو شڪار رهي ٿو تہ ذهني نامردي جو شڪار ٿي وڃي ٿو. ان قسم جي نفسياتي روڳ سبب سندس زندگي بي رونق بڻجي ٿي وڃي ۽ ڪيس پنهنجي هستي ٽٽل پڳل ۽ ٽڪرن ۾ ورهايل لڳي ٿي... اهڙي ماڻهو جو ڪهڙو حشر ٿئي ٿو؟ ذوالفقار هن ڪهاڻيءَ ۾ ان موضوع کي کنيو آهي. ۽ ان موضوع کي ذوالفقار Artistic انداز ۾ نڀايو آهي ۽ ڪهاڻيءَ جي پڄاڻي، جنهن انداز ۾ ڪئي اٿس. ان مان سندس Craft جي خبر پوي ٿي. ذوالفقار وٽ ڪهاڻين ۾ جيڪڏهن Windup ڪرڻ ۽ ڪهاڻيءَ تي گرفت (Gripe) رکڻ جو اهڙو ئي پختگي رهي تہ ذوالفقار، ڪهاڻيءَ جو سٺو ٽيڪنيشن ٿي سگهي ٿو.

ذوالفقار جون ٻيون بہ ڪهاڻيون "بدحواس ٿي ويل ماڻهو" ۽ گهر ٿي ويل امن" جي ڳولا ۾ Descriptive انداز ۾ لکيل آهن. اهي ٻئي ڪهاڻيون، سماج ۾ بدامني سبب پيدا ٿيل عدم تحفظ واري بدحواسيءَ جي عڪاسي آهن. هنن ڪهاڻين کي ذوالفقار جون Average ڪهاڻيون چئي سگهجي ٿو. هنن ڪهاڻين جهڙي هڪ ٻي بہ ڪهاڻي آهي "ڪتو يونڪي ٿو." جنهن جو ذڪر شروع ۾ ڪيو اٿم. ڪهاڻي "آئينا ۽ اولڙا" ڊراماٽائيز ٿيڻ جهڙي ڪهاڻي آهي، جو تہ ڪهاڻيءَ ۾ Flash Backs ڏنل آهن. انهيءَ بحث ڪان هٽي تہ ٽيلي ويزن ڊرامي ۾ فليش بئڪس ڏجن، نہ ڏجن، ٿورا ڏجن يا گهڻا ڏجن، هن ڪهاڻيءَ جا واضح فليش بئڪس ڪهاڻيءَ کي ٻين ڪهاڻين کان مختلف بنائين ٿا. هونئن تہ ٻين ڪهاڻين ۾ بہ فليش بئڪس آهن. "ڪتو يونڪي ٿو" ۾ پڻ آهن.

ڪهاڻي "هڪ پل ڪان پوءِ زندگيءَ جو روپ" بہ ڪهاڻيءَ "ٽڪل زندگي جا اگهاڙا عڪس" وانگر سٺي ۽ پن ڊگهي ڪهاڻي آهي. هنن ٻنهي ڪهاڻين ۾ هڪجهڙائي اها آهي تہ هنن ٻنهي ڪهاڻين جا ڪردار غريب آهن ۽ ٻهراڙيءَ مان شهر ۾ اچي گهٽ گريڊ جي نوڪري ڪن ٿا. ۽ ٻنهي ڪهاڻين ۾، ٻين ڪهاڻين وانگر هيٺين ڪلاس جي ماڻهن جا مسئلا ۽ مونجهارا ڇاٽايا ويا آهن. ۽ ٻنهي ڪهاڻين جي اختتام ۾ هڪجهڙائي آهي ۽ جو "ڪهاڻي ٽڪل زندگيءَ جا اگهاڙا عڪس" جو مرڪزي ڪردار آخر تائين مسئلن ۽ مونجهارن ۾ ڦاٿل رهندو آهي ۽ اها ساڳي حالت ڪهاڻي "هڪ پل ڪان پوءِ زندگيءَ جو روپ" جي مرڪزي ڪردار جي رهي ٿي. ائين چئي سگهجي ٿو، "هستيءَ جا ٽٽل ٽڪرا" ڪهاڻي، ۽ مٿي ڄاڻايل ٻئي ڪهانيون، هن مجموعي جون سٺيون ڪهاڻيون آهن.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

ڪهاڻي "دريءَ وٽ بيٺل هڪ ڇوڪري" ڪتاب جي ٽائيٽل اسٽوري آهي ۽ اهو چوڻ بجا ٿيندو ته ٽائيٽل اسٽوري هڪ شاهڪار ڪهاڻي آهي. ذوالفقار جي هيءَ ڪهاڻيءَ پڙهڻ کان پوءِ سعادت حسن منٽو جا افسانہ ياد اچي ٿا وڃن. ڳڻوڳڻ ائين ٿو لڳي ته ڄڻ "ماٽڪ" ڪا نئين ڪهاڻي لکي آهي. ڪهاڻي "دريءَ وٽ بيٺل هڪ ڇوڪري" ذوالفقار کي سٺو ڪهاڻيڪار ثابت ڪري ٿي. ڪهاڻيءَ جي ڪٿا Uprising ۽ پوءِ ڪهاڻيءَ جي Development ڪهاڻي جو Climax ۽ اينٽي ڪلائمڪس بہ ڏاڍا شاندار آهن. هن ڪهاڻيءَ ۾ بہ، ڪهاڻي "هستيءَ جا ٽٽل ٽڪرا" وانگر ذوالفقار جو فن Skill ڏاڍو پختو نظر اچي ٿو. هنهي ڪهاڻين پڙهڻ کانپوءِ قطعي طور محسوس نہ ٿو ٿئي ته ذوالفقار ڪو نئون لکندڙ ڪهاڻيڪار آهي.

ذوالفقار جي جيڪا خامي آهي، سا اها آهي ته ذوالفقار وٽ پنهنجو Dic-tion ڪونهي. لهجي جي اڻ هوند يا لهجي جو ورجاءُ ڪهاڻيڪار جي Wisdom ۽ Wit جي ڪريڊٽ کي ايرڻ نہ ٿو ڏئي. ٺيڪ آهي، ذوالفقار، ان پرائي لهجي سان بہ مهارت آزمائي ڪري، پنهنجي لاءِ هڪ جڳهہ ٺاهي وٺندو، پر ذوالفقار کي جيڪڏهن ڪهاڻيءَ ۾ دائمي اثر ڇڏڻا آهن تہ پنهنجي لهجي کي نئون بڻائڻو پوندس. ڳڻوڳڻ، ذوالفقار کي اهو سمجهڻو آهي ته موضوعن جو ورجاءُ، Varie-ty نہ هجڻ کي ظاهر ڪري ٿو. Typicality گهڻو ڪجهہ گهرندي آهي. ذوالفقار کي اهو ذهن نشين ڪرڻو آهي تہ دنيا جو هر لفظ هر، هر جملو، هر ڳالهہ پراڻي هوندي آهي ۽ جيڪڏهن ڪا شيءِ نئين هوندي آهي تہ اها آهي Presentation پيشڪش.●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪهاڻيڪار جي سوچ!

ڪهاڻيڪار کي ڪهاڻيون لکڻ جو ڪوبہ شوق نہ هو، پوءِ بہ هن ڪهاڻيون لکي ورتيون.

ننڍپڻ کان ئي ڪهاڻيڪار گهڻو ڪري سوچن ۾ رهندو هو يا ڪتاب پڙهندو رهندو هو. ڪتاب پڙهڻ جو کيس ايترو جنون هو جو هو پنهنجي خرچي کپائيندو نہ هو، پر رڳو ڪتاب وٺندو هو.

ڪتاب پڙهڻ کان پوءِ ڪهاڻيڪار سوچن جي ساگر ۾ لڙهندو رهندو هو. تڏهن ننڍپڻ کان ئي سندس مامون کيس چوندو ئي "سوچڙ" هو.

"اِئين سوچبو آهي جيئن تون سوچيندو آهين؟"

سندس مامي جو اِهو جملو چوڻ تي ڪهاڻيڪار کي ڪاوڙ لڳندي هئي، پر پاڻ پوءِ بہ، سوچن مان پاڻ کي آجو نہ ڪري سگهندو هو.

ڪهاڻيڪار کي ڪهاڻيڪار ٿيڻو نہ هو، پر ڪهاڻيڪار، شاعر ٿيڻ چاهيو هو. تڏهن، جڏهن پوپٽ جهڙي هڪ ڇوڪريءَ کي شاعري وڻڻ سان گڏ، ڪهاڻيڪار بہ وڻندو هو. تنهن وقت ڪهاڻيڪار جي ڳوٺ ۾، ڳوٺ جي نوجوانن گڏجي لائبريري کولي هئي. ڪهاڻيڪار روز باقائده لائبريري ويندو هو، هُو ڪتاب پڙهڻ، پوپٽ جهڙي ڇوڪريءَ لاءِ سوچڻ کان سواءِ، رسالن ۽ ڪتابن مان سُٺي شاعري چونڊي پوپٽ جهڙي ڇوڪري کي موڪليندو هو.

۽ پوءِ اوچتو ئي اوچتو ڪهاڻيڪار شاعري ڪرڻ لڳو!

پر ڪهاڻيڪار اُن ڇوڪريءَ کي پنهنجي شاعري ٻڌائي نہ سگهيو هو ۽ ائين هڪ ڏينهن اُها پوپٽ جهڙي ڇوڪري هن کان جُدا ٿي ويئي، سنڌ وچم ريتن رسمن جون مضبوط ديوارون اچي ويون. جن کي ڪهاڻيڪار، فرهاد بڻجي ٽوڙي نہ سگهيو!

۽ پوءِ ڪهاڻيڪار شاعري ڪرڻ ڇڏي ڏني هُئي ۽ هو رڳو ڪتاب پڙهندو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

رهندو هو ۽ حد کان زياده اُداس رهندو هو ۽ احساس محروميءَ جي ڌٻڻ ۾ ڦاسندو ويو.

سوچون، سارون، سپنا ۽ اُداسيون رهجي ويون ڪهاڻيڪار وٽ! جون ۱۹۹۱ع ۾ ڪهاڻيڪار هڪ ڪهاڻي لکي، جيڪا جلدي ئي مهيني ۾ ڇپجي ويئي.

ڪهاڻيڪار ڏاڍو خوش ٿيو هو، ڪيس ائين لڳو ته هن ڪان وچڙيل اُها پوپٽ جهڙي ڇوڪري، ڪهاڻيءَ جو روپ ڌاري هن وٽ هلي آئي آهي، ۽ پوءِ ائين ڪهاڻيڪار ڪچيون ڦڪيون ڪهاڻيون لکندو رهندو آهي.

ڪيس ڪهاڻيڪار بڻائڻ ۾ وڏو هٿ يوسف سنڌيءَ جو آهي. جيڪو شروع کان ئي سنڌس ڪهاڻين تي پنهنجا قيمتي رايا ڏيندو رهندو آهي. يوسف ئي ڪهاڻيڪار کي اڄان بہ وڌيڪ مطالعي جو شوق ڏياريو. ’سنڌي ادبي سنگت‘ جي تنقيدي ڪلاسن ۾ وٺي ويو ۽ پنهنجي لائبريريءَ مان قيمتي ڪتاب پڙهڻ لاءِ ڏيڻ شروع ڪيا.

ڪهاڻيڪار کي مشتاق شوري جون ڪهاڻيون تمام گهڻيون وڻنديون آهن. سنڌي ادب مان وڌ ۾ وڌ پاڻ مشتاق جي ڪهاڻين کان ئي مُتاثر آهي، پر پاڻ مُشتاق جهڙيون پياريون ڪهاڻيون لکي ناهي سگهندو.

ڪهاڻيڪار کي ڪهاڻيون لکندي چار سال ٿيا آهن، پر اڄان تائين سنڌس ڪهاڻين جو تعداد صرف ارڙهن ڪن آهي. اُنهن چئن سالن اندر ڪهاڻيڪار لاتعداد ڪهاڻيون لکيون ۽ لکي وري ڪنهن جنوني ڪيفيت ۾ ڦاڙي پرزا بہ ڪري ڇڏيون. ڪهاڻيڪار سنڌس ڪهاڻين کي بڪواس سمجهندو آهي، پر جڏهن يوسف سنڌي ۽ طارق قريشي سنڌس ڪهاڻين جي تعريف ڪندا آهن ته ڪيس سنڌس ڪهاڻيون ڏاڍيون پياريون لڳنديون آهن.

ڪهاڻيڪار پاڻ کي دنيا جو اڪيلو نياڳو ۽ بدنصيب ماڻهون سمجهندو آهي، جو جيڪي ڪجهہ ڪهاڻيڪار حاصل ڪرڻ چاهيندو آهي، اُهو ڪجهہ ڪهاڻيڪار کي نہ ملندو آهي ۽ پوءِ هُو گهڻوڪري خود ڪشي لاءِ سوچيندو رهندو آهي. ڪهاڻيڪار سان سنڌس ماءُ، پيءُ، يائر ۽ دوست بي انتها پيار ڪندا آهن، تڏهن تہ ڪهاڻيڪار خودڪشي ناهي ڪري سگهيو پر هُن جي پيار تي روئي ضرور پوندو آهي.

۽ هي ڪهاڻيون ڪهاڻيڪار اُنهن جي پيار جي ڇانوَ هيٺ ويهي تہ لکيون آهن!

ذوالفقار ڪانڌڙو

دڙو- ضلع ٺٽو، سنڌ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

کهاڻيون

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ٽڪل زندگيءَ جا اُگهاڙا عڪس

خاموشي جهرڪيءَ جيان گهر ۾ ڦيريون پئي پائي. انڌيرو اڻ ڄاتل مهمان جيان گهرجي پيتين تي ڇُهڻيل، بلب انڌو ٿي ويل، احساسن جي صليب تي ٽنگيل اڪبر، نستو ٿيو پيو آهي کٽ تي، ڳالهيون پيو ڪري چپ چوري بنا، پيتين سان، ڏهاڙي اِيئن وقت گذرندو ٿو رهي، آفيس کان مسواڙ جي جاءِ، اڪيلو، سگريٽ ۽ سوچون!

اونده سڄي گهر ۾ ڇانيل، گُهٽ، ٻوسٽ، هينئون پيو مُنجهي، کٽ تان اُٿي، بلب آن ٿوڪري، جڳ مان پاڻي گلاس ۾ اُوتي يڪ ساهيءَ پي ٿو وڃي، گهر ۾ ڪوٽ، ڪنهن وجود جي ڪوٽ، ڪڏهن به پوري نه ٿيندڙ ڪوٽ، اندر ۾ ٽانڊا پيا دکن، ٻاهر جا مچ ، شمشان آهي جڻ اندر ۾، پاڻي پيتل، تڏهن به اُڃ جو احساس، يڪو جڳ چپن تي ٿو رکي، ۽ پي ٿو وڃي، پيٽ ٿو ڦاٽي جڻ، پيٽ ۾ ايذاءُ، گهڻي پاڻي پيئڻ جي ڪري، پر اُڃ ختم نه ٿيندڙ، ٽانڊا ٻرندا ٿا رهن اندر ۾.

ڪڏهن به ڪين اُجها منديِ اِها ٻاهه، پيڙا جو پڙاڏو من اندر ۾، ڪو اڻ ڄاتو درد اندر ۾، سگريٽ، ڪش مٿان ڪش، ٽوٽو ٻجيل، چيپاٽي ٿو ڇڏي سگريٽ جي ٽوٽي ڪي.

کٽ تي ليٽي مٿان رلي وجهي پئجي ٿو وڃي بند قبر ۾.

قبر ڇا آهي اسان جهڙن انسانن لئه؟ قبر جو عذاب ته هتي به آهي، اڳتي وري اسان ڇا ڀوڳينداسين، ڪُجهه به ته نه!

زندگي رڳو هڻ وٺ، ڪو آرام سڪون ناهي، موت بهتر آهي هن زندگيءَ کان!

هڪ جهٽڪو آيل ذهن ۾:

ڳوٺ سندس شادي، موڙ ڇهري تي ٽنگيل، رات جي خاموشيءَ کي چيريندڙ شرناين، سندس چهرو بگڙيل، ڪاوڙ مان ڦوڪيل ماڻهن جون ڳالهيون، سُس پُس ، وات مان ڳالهين جا ويندڙ ڀتر، شاديءَ رات ڪنوار سان ملڻ لئه گهڙيو اندر ڪمري ۾.

نگاهه اچاتري ڳاڙهي وڳي ۾، ڪنڌنمائي، اندرم مُرڪندڙ نسرين ڏانهن ڪيائين. نسرين جي دل ۾ اُميدون ته هاڻي اُهو ڪُجهه ٿيندو جنهن لاءِ ڪيترائي ننڊ ۽ جاڳ ۾ خواب ڏناهثائين. پر محبت ، ناز نخرا، ماٺا، ڀاڪر، چُميون! پر ڪجهه به نه ٿيو. آواز ٻُڌائين "نسرين مون کي نفرت آهي توسان!"

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

نسرين جو چهرو رنگ هاريل، دونهاتجي ويل، لفظ وکريل "هي ڇاپيو ڇوين

تون؟"

"آئون صحيح پيو چوان!"

"ڇوڪئي آهي تو مون سان شادي، نہ ڪرين ها!؟"

" تون مون تي مڙهي ويئي آن، ماڻهن طرفان."

"ڪُجهہ تہ احساس ڪر، ڪنهن جي جذبن جو تون!"

" احساس، جذبا........ هون !" ٺوڪ.

•

بہ ٽي راتيون ڪنوار سان رهي ڀڳو شهر، نوڪري ۽ مسواڙ جي جاءِ، زندگيءَ تي بيڪ، بہ مهينا گذري ويا گهر ڏانهن منهن ئي نہ ڪيائين. ڳوٺان نياپن پويان نياپا، نفرت ڳوٺ کان، گهر کان ۽ زال کان.

هڪ ڏينهن پٺهنس نسرين سان گڏ اچي پهتو، ڪابہ وڌيڪ ڳالهہ ٻولهہ نہ صرف ايترو چيائين "ابا سنڀال پنهنجي امانت کي، ڪنهن جي آسري ڇڏي آيو هئين هن کي ڳوٺ".

وري بہ ساڳيو ڳٽ ڳچيءَ ۾.

"تون آخر ڇو ٿو ڪرين مون سان ايڏي نفرت." هڪ ڏيهاڙي نسرين پُڇيس.

"نفرت.... نہ ٻون کي نفرت ناهي توسان..... پر محبت بہ تہ ناهي."

"آخر مون ۾ ڪهڙي خرابي آهي."

"ڪابہ نہ نسرين تون، تون ڏاڍي سُٺي آهين، پر تون منهنجي پسند ناهين."

"ڪير آهي تنهنجي پسند، ٻڌاءِ ڪير......؟" ڇهري تي ڪاوڙ ۽ اڻ پورو سوال.

"زرينہ آهي منهنجي پسند!" وڏي آواز سان ڇيو هڻائين.

اندر ۾ مانڌاڻ متل، لڙڪ ڳلن تان ڪريل ۽ ڪنڌ هيٺ نسرين جو.

•

اندر ڪمري ۾ روشني، تيز سئو وولٽ جو بلب ٻرندڙ، روشني ڇنبڙندڙ ڪونئر جيان اکين ۾، تنبُ جا پکي اکين مان، اڙي گهر جي ڇت تي ويٺل. احساس اڪيلائيءَ جو، سانت گهر ۾ هيو ڪوبہ نہ، بيزاريت جو احساس وڌندڙ. اندر ۾ خال، ان خال جو وڏو ٿي وڃڻ.

"آخر ڇو آئون بيزار آهيان زندگيءَ مان؟ ڪو خال اٿم جو پرجي ئي نہ ٿو. بيزاري هر ڪنهن کان، ماڻهن کان، دوستن کان ۽ پنهنجو پاڻ کان." پٺس جو خيال ذهن جي پيري ۾ ڦڙاٽيون ڪندڙ.

جواري، شرابي، الائي ڇاڇا هو ۽ آهي.

هڪ ڏينهن، سڄو ڏينهن ويچاريو هڻائين. "بابا جي اڄ گهر دير ڪري آيو تہ اڄ ضرور گهڻ وڌ ڳالهائيندوسانس. آخر هو ڇو ٿو اچي ايڏو دير سان گهر. اسان جو ڪو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

خيال بہ نہ اٿس تہ ڪيڏا مسئلن ۾ الجهيل آهيون اسان."

رات جا ٻہ، در تي ٺڪ ٺڪ، در کولي هٽائين، پٺهنس بيٺو هو در کلڻ جي انتظار ۾. وات مان عجيب قسم جي بوءِ، ٽڙندو ٽاٻڙجندو گهر ۾ گهڙيو هو. پر پاڻ پٺهنس کي ڪجهہ بہ چئي نہ سگهيو هو تہ "بابا توکي تہ اسان کي سمجهائڻ کپي نہ کي اسان توکي سمجهايون."

نوڪري ملڻ کان اڳ زندگي، بي مقصد، زوري گذاريندڙ، سجو ڏينهن ويچارن ۾، هن زندگيءَ کان موت بهتر آهي، هيءَ بہ ڪا زندگي آهي.

"لڳو پيو آهي روج راڙو، سجو ڳوٺ اچي ڪٺو ٿيو آهي. ڪنيو پيا وڃنس قبرستان ۾" . هڪ رات اهو خواب ڏسي ڇرڪ ڀري جاڳي پيو هو. نہ نہ آئون مرڻ نہ ٿو چاهيان، جيئڻ ٿو چاهيان اجان. زندگي بکواس لڳندڙ پوءِ بہ وڻندڙ وڏو خاندان ۽ گهر نندڙو. هل هنگامون سڄو ڏينهن، چڙ گهر کان، سجو ڏينهن بوريت، ڪم ڪار ۽ اڪيلو اڪيلو ڪو بہ سنگتي ساٿي نہ.

ڪنهن سان دوستي بہ رکڻ نہ ٿي چاهيائين، آخر اڄڪلهہ جي دوستي لاءِ چانهن پاڻي جيترا ڏوڪڙ بہ تہ هجن، جو ڪڏهن پيئجي ڪڏهن پيئارجي.

سجو ڏينهن اڪيلو ۽ اڪيلائپ، ڪوبہ دوست نہ، سواءِ اعجاز جي.

روز رات جو اعجاز جي گهر وڃڻ ۽ ٽي وي ڏسڻ، ٽي ويءَ جو ڏاڍو شوق، پر گهر ٽي ويءَ کان بغير، ۽ جيڪڏهن هجي بہ ها تہ ڪهڙي، سڪون سان ڏسجي ها، رڳو گهر ۾ ٻارن جو هل هنگامون ۽ روج راڙو.

اعجاز وٽ وينل هوندو هو ۽ ٽي ويءَ ۾ پيو نهاريندو هو، ذليل ڪمينو الائي ڇاڇا محسوس ڪندو پاڻ کي.

گذريل وقت جو هر پل ۽ هر لمحو سوچن ۾، مٿي جا وار کُسندا ويا. سوچون ماضيءَ جون حال جون ۽ پيانڪ مستقبل جون.

گهر ۾ پٺهنس کان پوءِ وڏو ڀاتي. پٽس گهر جي ذميوارين کان آجو. صرف مهيني جو پگهار ڪڏهن اڌ ڪڏهن سجو هٿندو گهر وارن جي منهن تي، باقي ٻي ڪمائي جوا ۽ شراب جي حوالي.

پاڻ سجو ڏينهن گهر جي ڪم ڪار ۽ ٻنيءَ جي ڪم ڪار تي، ڪو هٿ ونڊائڻ وارو بہ نہ، واندڪائي نہ ملندڙ. اِئين لڳندو هوس "چريو ٿي ويندس آئون. "سجيون ذميواريون جو اچي منهنجي مٿان پيون آهن، ڪنهن ڪم مان واندو ٿي نہ ٿو ٿيان. بابا آهي جوا، شراب ۽ عيش عشرت جي حوالي ۽ اسان آهيون سورن ۾."

وري جلديءَ ۾ تبديلي سوچن ۾:

"بابا کي پئسو تہ جام ملندو آهي پر هو پئسو وڃائي ٿو ڇڏي، سندس ذليل، ڪمينن ۽ لوسي دوستن ۾."

ها هونئين تہ بابا ڏاڍو سُٺو ماڻهو آهي، پر سندس گهٽي ڀاڳي سڀ جا سڀ دوست بيڪار، ڪنا، ذليل، واهيات ۽ لوسي ڪُتا آهن. بابا کي ڦٻايو ٿي انهن لوسي ڪُتن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

آهي. نہ تہ اگ ۾ بابا ڪيڏو تہ سٺو ۽ پيارو هوندو هو. الائي وري ڪڏهن عقل ايندو منهنجي پياري مٺڙي بابا کي.

•

رات نئين ڪنوار جيان اوجاڳي ۾ ٽڪل، ۽ پاڻ بہ ٽڪل پر ننڊ رُٺل.

"ڪير بہ نادي منهنجو هتي، ڪيڏي تہ ڏکي آهي زندگي، پيڙائون تہ گهٽيون آهن، پر سک چو گهٽ آهن." ويرانين ۾ ڀٽڪيل مسافر، منزل جي تلاش، پر نہ ڪا منزل نہ ڪو ماڳ، ويرانيءَ ۾ چوڏاري چانئجي ويل گهُگهہ انڌيرو، دم پيو گهٽجي، ساهہ پيو نپوڙجي.

وچايل خواب، اهو خواب ڪڏهن بہ ڪين ليجندو. ذهن جي هال ۾ هڪ ڏنڌلي ياد.

زرينہ جن جي در جي پاسي ۾، "اڄ رات ايندس ملڻ توسان." پاڪرن ۾ آئي ڳلن تي چپ رکي چيائين:

"اڙي چڏ تہ سهي ڪير ڏسي نہ وٺي." ڇهري تي شرم، دل ۾ خوش، تاثراتن جو ٻڏائڻ.

"ٺيڪ آهي نہ. آئون ايندس، ڪٿي اچان؟" پاڪرن جو اچان بہ وڌيڪ زور

"الا ڇڏ تہ سهي، هڏ تو پڇين، نہ اچج." رکو جواب.

"اڙي مري ويندو سانءِ، ائين نہ ڪر!"

"مر نہ پلي اچج، وٽاڻ ۾، پر لڪي اچج متان."

رات ۽ سناٽو، انڌيرو ڇانيل، پاڪر چُميون، بہ جسم هڪ بئي سان ڇُهنيل، ڏور ڪٿي ڪتن جون ڀونڪون، ۽ ٻيا ڪتا ستل بسترن ۾، جي اُٿي پيا ۽ ڏسي ورتئون تہ پوءِ.....

ڊپ، هراس، ڏڪٽي، دل کي ڏنل آٿت، ۽ پاڪرن جو زور وڌندڙ ۽ پوءِ ائين ٿيندو رهڻ، سک ڪڏهن بہ ختم نہ ٿيندڙ.

هڪ خيال، ماڻهن جي غلط سوچ تي، "چريا آهن ماڻهو، چون ٿا تہ ملڻ کان پوءِ سک ختم ٿي ويندي آهي، هون! چريا هن سان ملڻ کانپوءِ سک تہ هيڪاري وڌي ويئي اٿم. ملڻ کان سواءِ تہ محبت اڌوري آهي."

•

ننڊ نہ ٿي اچي، ننڊ لڻ جاڪوڙ، پاسا ورائڻ، کٽ جو چيڪاٽ، کٽ بہ جاڳندڙ، سانت، اڪيلائي، سگريٽ دکائڻ، زورائتو ڪش، نڙيءَ ۾ سُرات ۽ کنگهہ، اٿي بلب ٿو بند ڪري، وري ڦان کٽ تي.

هڪ ياد جو ترورو ذهن ۾.

ڳوٺ ڪاري ڪوجهي ٺلهي سکينہ جي ڏانهس گهور، اکيون ئي نہ ٿي کڻيائين سندس ڇهري مان، هن جي ڪاوڙ چو ٿي نهاري مون ڏانهن، اچان بہ ڪا ڪسر رهيل آهي ڇا ذليل ڪرڻ ۾.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سال کن اڳ اُن ٿلهي ڪاري سڪينہ کي مُڙس جي مار، مارون تہ روز، پر اُن ڏينهن گهڻي مار، پيڙائن جي پاڇي ۾ جيون گهاريندڙ اڪبر کي ڏک سڪينہ جو، ويچاري! ڪيس مُڙس پاڻ سان گڏ سمهڻ بہ نہ ٿو ڏي، روز مار موچڙو، آخر هن جا بہ ڪي احساس هوندا، ڪو هن سان بہ پيار ڪري. در تي بيٺي هُئي سڪينہ، پنهنجي بيوسين تي ماتم ڪندي. اڻ ڄاڻائيءَ مان، اڪبر وجي ڪيس اوچتو ياڪر وڌو ۽ هن جون گاريون شروع.

"مٺا گانڊُو! ماءُ ڀيڻ نہ اٿئي ڇا؟ ميسٺا!" سڄو پاڙو ڪٺو ڪيو هٺائين، ذليل ڪري ڇڏيو هٺائين اڪبر کي. ڪجهہ بہ ڪين ڪيو هو، ماٺهن جون لعنتون پي وسيون هن مٿان. هوءَ نهاري رهي هُئي هن ڏانهن، هن کي دل ۾ ڊپ هراس وري نہ ڪري خوار، نہ ٿو نهاريانس، ذهن ۾ ولوڙ، نہ نهاريندي بہ نگاهہ ڪيائين، مرڪ پکڙيل سڪينہ جي چپن تي.

"چو تي ڏسين مون ۾، اڃان بہ ڪا ڪسر رهيل آهي ڇا تنهنجي؟" اڪبر خارن مان چيو.

"معاف ڪج، مون کي اڪبر! مون کان غلطي ٿي هُئي." پشيماني سڪينہ جي چهري تي، ۽ ٻانهون ٿهليل ياڪرن لئہ.

"نہ ڪونہ ٿو وڃان." نفرت اندر ۾ پي اُبامي، تڏو جسم گرم ٿيندي پي ويو. شوڪارو وات مان نڪتل، ۽ پاڻ سڪينہ جي ٻانهن ۾.

رات جو هڪ درتي ٺڪ ٺڪ...... "نہ ٿو وڃان الائي ڪير هوندو هن مهل." اکيون پوري پُٺڪي ٿو. ننڊ لئہ ڄاڪوڙ، در تي ٺڪ ٺڪ وڌندڙ. اڻ ڄاڻ ٻڌجندڙ ٺڪ ٺڪ ڪان، "نہ ٿو وڃان مٿان هجي ڪو بدمعاش رکي هٿيار سيني تي، مُرڳوئي گهر نہ ٻهاري وڃي."

سوچ، آخر ڪير هوندو رات جو هيڏيءَ مهل، کٽ تان اُٿي وڃي ٿو در ڏانهن، ڪوبہ نہ در تي صرف تيز هوا جي ڪري در هڪ ٻئي سان لڳي ٺڪ ٺڪ پيا ڪن.

واپس کٽ تي ليٽيل، خالي ويران گهر، سامهون نسرين جي خالي پيل کٽ ماضيءَ ۾ غوطا کائڻ ٿو لڳي.

رات سيارو، اُتر جي ٿڌي هوا، جسم ۾ ڏڪڻي، سٺو والٽ جي بلب مان روشني ڪرندڙ، نسرين سامهون کٽ تي سُتل ننڊ ۾، نگاهہ نسرين ڏانهن نسرين اڳ جي پيٽ ۾ وڌيڪ وڌندڙ کٽ تي پاسو ورائڻ، وهالو ڇڏن ۾، وهالي کي زور، عجيب مزو ايندڙ، کٽ تان اٿي آيو هو جوٽس جي کٽ تي، نسرين جي ڳٽن تي هٿ ڦيرائڻ، چُمين جا وسڪارا، سڄي جسم ۾ ڪتڪاڙيون، نسرين جي اکڻ کي چڪ، اوچتو ڇرڪ، جاڳيل نسرين خوشيءَ جي لهر ڊوڙي ويئي نسرين جي چهري تي، خوشيءَ مان شوڪارو ڀرڻ. ٻانهون کولي چنيري پٺي هُئي اڪبر کي، عجيب لذت جي احساس سان. نسرين جي سوچ، شل! ساري رات اِئين پيار محبت ۾ گذري وڃي. پر اڪبر واندو ٿي پنهنجي کٽ تي سُمهڻ لاءِ هليو ويو. نسرين جي اندر ۾ طوفان، نفرت، بغاوت "آخر زال آهيان سندس، چوٽو هو ائين ڪري رڳو جسماني لاڳاپا. آخر هن لاڳاپن کان هٽي ڪري، ڪڏهن ڪا ڪچهري. پيار محبت بہ ڪجي." اوچنگار......!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

اڪبر جي ڏانهس نفرت ڀري نگاهہ.

”آخر اوهان پاڻ کي سمجهو ڇا ٿا؟“ ڀهرين بغاوت جي چٽنگ.

”ڇا ٿي چوين تون....؟“ زوردار کهرو آواز.

”اوهان ڪڏهن بہ مون کي پنهنجي زال نہ ڪري ليکيو آهي، نہ ڪو پيار ڏنو آهي ۽ ڪڏهن سولي نموني اوهان مون سان ڳالهايو بہ نہ آهي“ ڪُجهہ بہ نہ ڪُڇيو هو اڪبر، دل ۾ هيڪاري نفرت وڌيل، پاسو ورائي سمهي رهيو هو.

هڪ ڏينهن آفيس کان سويل آيل، در ڪُليل، گهر ۾ گهڙيو، ڪير بہ گهر ۾ ڏسڻ ۾ نہ آيس، ”ڪيڏانهن ويئي آهي نسرين“ سڏ ڪيائين لاڳيتا. غسل خاني مان نڪتي هئي نسرين، هيسيل ۽ ڏڪندڙ. ”وهنجڻ وئي هئين ڇا؟“ پُڇيو هُئائين.

”نہ... ها.... پاڻي رکڻ ويئي هُيس.“ هٿ ڏڪيا پئي، لفظ وچڙيا پئي زبان ۾.

”آئون ٿڪجي آيو آهيان آئون ٿو وهنجان“ غسل خاني ڏانهن وڃڻ لڳو هو.

”نہ نہ تون پوءِ وهنج، گرميءَ مان ٻاهران آيو آهين، پگهر ۾ وهنجڻ صحيح ناهي.“

واپس ڪمري ۾ گهڙيو، نسرين جي چهري تي هڪدم خوشي اچي ويئي هُئي. ٿوري دير سهي ڪمري مان نڪتو ٻاهر، نسرين ڪمري کان ٻاهر بيٺل بنا وهنجڻ جي، غسل خاني جو، در ڪُليل، اندر پاڻيءَ جي بالٽي بہ نظر نہ آيس.

ٻئي ڏينهن بہ سويل واپسي آفيس کان، گهر جي پاسي ۾ بجليءَ جي دوڪان وارو رمضان مستري گهر مان نڪرندڙ، دل جو ڌڙڪو تيز ”ڇو ويو هو منهنجي گهر ۾؟“ سوچيائين گلي مان جهلي پڇانس.

”اڙي ڇو ويو هُئين منهنجي گهر ۾!“ پر اِئين نہ ڪري سگهيو. گهر ۾ داخل، نسرين ڪو پيار ڀريو فلمي گانو ڳائي رهي هئي، سندس چنبو نسرين جي منهن تي ”ڇو آيو هو بجلي وارو“؟

”بجلي خراب ٿي پئي هُئي گهر جي سا ٺاهڻ آيو هو“ نسرين ٿڙڪي، پٺي سندس ڏند ڪرٽيل، بدن ڏڪندڙ، لڱ لڱ ٿڙڪندڙ، اعتبار نہ آيس، نسرين جي چوٽيءَ ۾ هٿ مضبوط، ڌونداڙ، پٽ سان ٽڪر، مٿي مان رت ريلا ڪري وهندو رهيو، ماري ڇڏڻ جو پڪو ارادو، پر پوءِ هٿ ڍرا ٿي ويل.

۽ پوءِ زور نظرن ۾ رکندو هو نسرين کي، وري هڪ ڏينهن سويل آيو هو، گهر ۾ نسرين نہ هُئي، ڳوليائين، پر نسرين تہ هئي ئي ڪين، ٻاهر نڪتو بجلي جي دوڪان تي ٻيو همراه ويٺو هو.

”رمضان ڪٿي آهي؟“ وچڙندڙ زبان سان سوال ڪيو هُئائين.

”الائي ڪٿي آهي!“ طنزيہ مسڪراهٽ ۽ رکو جواب.

دوڪان جي پاسي واري بند ڪمري ۾ هلڪو ڳالهائڻ سمجهي نہ سگهيو هو، گهر آيو هو واپس، ٿوري دير گذري تہ نسرين پگهر مان شم ٿي آئي. ”ڪيڏانهن ويئي هئين؟“

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

"....... پاسي واري گهر ۾....... ساهيڙي ڪٿي اٿم........" اُن ڏانهن
ويٺي هيس."
اُن شام جو ٻاهر اڱڻ ۾ ڪُرسيءَ تي ويٺل، سگريٽ هٿ ۾. ذهن ۾ ڪو
فيصلو نسرين بابت. "تہ هُن مان جان ڪيئن ڇڏائجي."
سامهون هيٺ پٽ تي ويٺل نسرين، مٽي کي ٺٺي هڻندڙ، ٺٺيءَ ۾ اٽڪيل جونئن
کي ماريندي، اڪبر ڏانهن نگاهہ ڪيائين.
"توکان هڪ ڳالهہ پُڇان" نسرين جو ٿتل ٿتل آواز.
"ڪهڙي؟" وات مان ڪوڪلو لفظ نڪتل.
"تہ تون آخر مون کان ايترو خفا ڇو آهين."
"بس!" ڪو بہ جواب نہ سُجهيو.
"تڏهن بہ؟" زور ڳالهہ پڇڻ لاءِ.
ڪو بہ جواب نہ ڏنائين، اندر ڪمري ۾ گهڙي ويو، ڪتاب کڻي پڙهڻ لڳو.
نسرين ڏانهنس ٻاهران ڏسندي رهي.
ڪتاب اکين اڳيان ٽنگيل پر پاڻ هڪ بہ لفظ پڙهي نہ سگهيو هو، ذهن جي چار
۾ ڪا ڳالهہ وچڙيل، وهم! تہ اِئين نہ ٿيندو، شايد ٿي بہ وڃي، پوءِ تہ ڏاڍي خواري ٿيندي.
هڪ خيال:
"مسٽر اڪبر ٻڌو اٿئون تہ اوهان جي زال.........."
"ها ها منهنجي زال....... واقعي ڀڄي وئي آهي، اُن ٻجليءَ واري سان هيو
ڪو سوال.......؟"
"معاف ڪجو مون هرو ڀرو؟!!"
"معاف ڇا جو، هرويرو ڇو..... اوهان کي پورو حق آهي اِئين ڇوڻ جو؟"
"هڪ ڳالهہ ڇوان مسٽر اڪبر !؟"
"ها، ها، ڇئو"
"مسٽر اڪبر اوهان تہ صفا بي غيرت آهيو، اوهان کي تہ ڪو پنهنجي عزت جو
خيال ئي ڪونهي، اوهان جي زال ڀڄي ويئي آهي ۽ اوهان تي ڪو اثر بہ نہ ٿيو آهي، ها
شايد اوهان انهيءَ مسئلي جي ڪري چريا ٿي ويا آهيو!!"
"چريو" "چريو" چريو"
ڪنڌ کي ڌوڻ، نہ نہ اِيئن نہ ٿيندو ۽ نہ ئي آئون چريو ٿيندس، ڪتاب هٿ مان
ڇڏائجي هيٺ ڪريل، مٽي تي ٻئي هٿ، ويچارن ۾ لٽڪيل پيڙا مِن اندر ۾. لاچار ۽ بي
وس ٿي سمجهيائين پنهنجو پاڻ کي.
"نسرين ڪو بار تہ ناهي مون تي ۽ هوءَ ڪيڏو ٿي چاهي مون کي ۽ آئون ڇو هن
سان اهو سلوڪ ٿو ڪيان، انهيءَ سلوڪ جي ڪري متان مرڳوئي هوءَ سچي ڀچي ڀڄي نہ
وڃي، هُن ذليل ٻجليءَ واري سان.
سامهون نسرين بيٺل، ماني هٿ ۾، چهرو لٿل، وار وکريل، اڪبر جي اڳيان

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

ماني رکيائين، ڪجھ ڳالهائڻ لاءِ اُن تي.

"اڪبر مون کي معاف ڪج!" نسرين اوچتو آواز.

"هون، معاف ڇاجو معاف؟" ڪُجھ بہ سمجھ ۾ نہ ايندڙ.

"مون توسان دوکو ڪيو آهي" سچائي ڇهري تي وکريل.

"..... دوکو......... زهر ملايو ملايو اٿئي ڇا مانيءَ ۾؟" ڏپ جو احساس.

"نہ" اکين ۾ لڙڪ "اڪبر تون ڏاڍو بي حس ۽ بي احساس آهين، تو ڪڏهن بہ منهنجو خيال نہ ڪيو، آئون هڪ عورت آهيان، عورت تہ صرف پنهنجي مرد کان پيار طلبيندي آهي، پر تو تہ ڪڏهن بہ مون کي پيار نہ ڏنو."

"پوءِ آئون ڇا ڪيان توکي؟" اڪبر ڪاوڙ مان چيو.

"تون پلا ڪري بہ ڇاتو سگهين سواءِ نفرت جي؟ اڄ منهنجي سچائي ٻُڌ، هو آهي نہ....... بجليءَ وارو، رمضان مستري..... ڏاڍو پيار ڏيندو آهي مون کي، جيڪي پيار جون ڳالهيون ٻڌڻ ٿي چاهيون مون تنهنجي زبان سان، سي سڀ هُن چيون، هو روز مون سان ملندو آهي ۽ اڄ آئون ڏاڍي لڄي ٿي آهيان، اهوڪجھ ڪري، مون کي افسوس ٿيو آهي تہ مون اِيئن ڇو ڪيو، اڪبر تون مون کي معاف ڪر آئون ڏوهي آهيان تنهنجي."

اڪبر ڇا ٻئي هٿ مٿي تي، ننڪاءُ ذهن ۾، ڌرتي لُڏندڙ محسوس ٿيس، زلزلو، اندر ۾ طوفان، احساسن ۽ جذبن جون ماڙيون ڊان پٽ تي. ننڪاءُ، لوڏا، جهٽڪا، پاڻ ڪُجھ بہ نہ ڪُڇيو، ڪا بہ ڪاوڙ نہ. اُها ڳالھ ٻُڌيائين جا ڪو بہ مرد ٻُڌڻ نہ چاهيندو آهي.

نسرين ڪمري مان ٻاهر نڪري ويئي، فيصلو سندس ذهن ۾.

"ڇا ڪريان؟.....ماريانس، ڦهڙي ڪني عورت، ڇا اڄان بہ هوءَ هن گهر ۾ رهندي...... نہ آئون صفا ڪوبي غيرت بہ ناهيان."

"پر هن جو تہ ڪو ڏوھ ناهي، ڏوھ تہ منهنجو آهي."

"پر هوءَ ذليل، ڪميني، ڇا مون کي بي غيرت سمجهيو اٿائين يا ڇڪلائي! جو ايئن پي يار جو ڳالهيون ڪيائين. نہ ڇڏيندوسانس ڇا ٿي سمجهي هوءَ پاڻ کي."

ذهن جي حال ۾ هڪ خيال، بدن رڱي پيس، اکين اڳيان ترورا. ڇري کڻي ڪمري مان ٻاهر ڏنائين اڳڻ، رڌڻي ۽ ورانڊي ۾ نسرين نہ هُئي، ٻئي ڪمري ۾ گهڙيو، رڙ نڪري ويس وات مان، ڇت ۾ لٽڪيل نسرين، ڦاهو، خودڪشي، گناھ، اعتراف! اُف....... هي ڇا؟

•

اکين تي ننڊ جا ڪيپ چڙهيل. اندر ۾ زلزلو، ماضيءَ کان حال تائين جو سفر، اڻ کٽ سفر، حال کان مستقبل جو سفر جاري، اندر ۾ دکندڙ ٽانڊا پيڙائون وڌندر، ذهن ۾ ٽهلجندڙ سوچون.

"ڇا آهي مون وٽ مايوسين ۽ ٿڪل سوچن کان سواءِ، زندگي رڳو دوکو، وڏو دوکو خُدا ڪيو آهي مون سان."

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

هڪ سوچ، هڪ حقيقت پنهنجو پاڻ باسجندڙ اُهو شخص جنهن جي منزل نہ هجي، سندس وجود گم ٿي ويو هجي، ڪنهن اڻ ڄاتي ويراني ۾، ۽ هو ڀٽڪندو رهندو هُجي. اُها بہ خبر نہ تہ ڪهڙي منزل آهي سندس، شايد ڪابہ تہ نہ...

رات جو طويل سفر، ختم نہ ٿيندڙ، رات ڪڏهن ختم ٿيندي، هان؛ پيو گهُٽجي، ساهہ جو زور سان ڪشڻ.

"زندگي ڇا آهي؟ ڪهڙو فائدو آهي زندگيءَ جو، ڇا ڏنو آهي زندگي مون کي، ڪُجهہ بہ تہ نہ، ۽ نہ ٿي ڪجهہ مليو آهي هن زندگيءَ مان."

صرف سوچن جي رڻ ۾ اڪيلو انسان آهي پاڻ.

رات ڇا ٿي، ننڊ جا پکي هوريان هوريان لهندڙ اکين ۾، ٿڪاوٽ ۽ ٿڪاوٽ جو ڀرپور احساس.

۽ ننڊ جي ياڪرن ۾ پاڻ! ●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

هستي جا ٽنل ٽڪرا

هر روز جيان شام ٽائي پيرن ۾ ٽڪ جو زنجيرون وجهي واپس وريو آهي آفيس کان، سڄو سارو ڏينهن ڪم. بدن ٿڪل، اکيون ڳريون، هلڻ جي پڄي نه، قدم وچڙن پيا، گاڏين جو ايندڙ ويندڙ تيز وهڪرو، لڙهڻ کان پاڻ بچائيندو، ٿڪل قدم ڪڙندو گهڙي ٿو گهٽيءَ ۾، ٻار ڪيڏن پيا گهٽيءَ ۾ ڪرڪيٽ راند، پاڻ پاسو ڏيئي لنگهندڙ. قدم رکي ٿو سيڙهيءَ تي، ٽڪڙو جسم کي پيرن جي زور سان گهلي ٿو مٿي ۽ ٻيءَ پل پاڻ بيٺل پنهنجي ڪمري جي اڳيان. روز جو معمول، ساڳيو ٽائيم، ساڳيو ٿڪ ۽ نستائي.

سامهون واري فليٽ جي در جو چيڪاٽ، جهٽڪي سان ڪنڊ جو ڦرڻ، سامهون تجلو مُرڪ جو، سندس ڪنڌ وري واپس جهٽڪي سان هيٺ، جلديءَ ۾ گهڙڻ اندر ڪمري ۾، اکين اڳيان نچندڙ اها ساڳئي ننگي مُرڪ ۽ خوشبو ساهن جي، پر احساس ڪُجهه به نه ڪري سگهڻ جو، بوٽن سوڌو ڦهڪو ڪري ڪري ٿو پوي بستري تي، اکيون ڦيرائي ٿو چوڌطرف ڪمري ۾. مٿي ۾ سور جون سٽون، آفيس ۾ سڄو سارو ڏينهن ڪم، فائيلن جا ڍير، ٽائيپ رائيٽر جي ٽڪ ٽڪ، آڱرين جو رقص ۽ پوءِ واپس بس ۾ چڙهڻ، ماڻهن جي پيهه، بس مان لهڻ، واپس ڪمري ۾، دُنيا جهان کان ڪٽيل هستي، ڪابه خواهش نه ڪابه اُميد نه، ۽ نه ڪنهن روشن صبح جو انتظار محسوس ٿو ڪري،

پيٽ خالي. نستو بدن ۽ بک، اٿي ٿو ماني کائڻ لئه. ٻاهر هوٽل ڏانهن رخ، پنهنجي مخصوص جڳهه تي ويهي ٿو، دال مانيءَ جو آرڊر، ٽڪڙو کائڻ ٿو لڳي ماني، منٽن ۾ ٿانءَ خالي، پيٽ پرجي ويلُ، ٻاهر نڪرڻ، بل پندرنهن روپيه.

مهانگائي، اڻ پورت، وڏي خاندان لئه، پر پاڻ ته اڪيلو، ڳوٺ کان پري مائٽن کان دور، چاهيندي به ڳوٺ وڃي نه سگهڻ.

واپس پنهنجي ڪمري ۾، سيني فليٽن ۾ روشني رقص ڪندڙ، انڌيري جو سندس ڪمري تي قبضو! نگاهه دريءَ ۾، چنڊ نظر ايندڙ، سسي ڪڏي بيٺو آهي وڏين وڏين عمارتن جي پٺيان، نظرون اٽڪيل چنڊ ۾، گهڻن ڏينهن کان پوءِ چنڊ کي ڏسڻ، سڀ ڪو بي خبر چنڊ کان روشنين جي شهر ۾. محسوس ٿو ڪري دريءَ جي شيخن پويان چنڊ کي قيدي، روئي پيو دري جي شيخن ۾ هٿ وجهي، هٿ ڪڄيل مٿي، بلب آن ٿو ڪري، بلب ۾ ڪري ٿي هيڊي هيڊي روشني، انڌيو روشنيءَ کي ڏسندي ئي پڇي ٿو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

وجي ڪنهن ڪُنڊ پاسي ۾. پاڻ ويهي ٿو رهي ڪُرسيءَ تي، اکين اڳيان ڦرندڙ قيدي چنڊ.

•

رات چانڊوڪي ٿهليل سڄي گهر ۾، اڃاڻ، چنڊ مٿي آسمان تي لٽڪيل جڻ بس اسٽاپ تي بيٺل اڪيلي ڇوڪري، ۽ تارا وکوڙيل ڇوڏاري آواره ڇورن جيان، چنڊ جي ٿڌي روشني گهڙندڙ اکين ۾، ٿڌاڻ، چنڊ وٺندڙ، نگاهه اٽڪيل، هٿ مٿي کڄيل، شديد خواهش آسمان مان ڇني پٽي وٺان چنڊ، پر هٿ خالي، اندر جو اندر ۾ هڪ زوراٺتو ٽهڪ پنهنجي بي وقوفيءَ تي، منهن تان رلي ورائي ڇڏيائين، نگاهون ٽٽڪڻ لڳيون اندر رليءَ ۾. هر رات جيان گلي ۾ سُرات، تڪليف، ڪو گهُٽو پيو ڏي زور سان، منهن تان رليءَ کي هٽائڻ پر گهٽو ڏيندڙ ڪوبه نه، ساهه ۾ مونجهه وڌيل، ڪا شئي اٽڪيل نڙيءَ ۾. ڪنگهه کي گهُٽڻ لئه ڪوشش، پر ڪنگهه جو اوچتو ٺاٺ. ڪنگهڻ، لاڳيتو ڪنگهڻ، پر تڏهن به ساڳي مونجهه ساهه ۾. ڪانگهارو ٽُڪي اُڇلائڻ هيٺ، ساهه مان پرجي ويل.

پاسي واري کٽ تان آواز

"سچو ڏينهن گهر ۾ کنئون کنئون ڪو سک ئي ڪونهي، رات جو به هي ويل، سمهڻ جو به سک ناهي ۽ وري سڄو گهر ڪانگهارا."

کنگهه کي گهُٽي ڇڏيو هٽائين، نگاهه ڪيائين گهر جا بيا ڀاتي به پاسا پيا ورائين، ناگواري سيني ڇهرن تي، پر ٻين جو وات بند، صرف وڏي پاٺس کٽي ٺاٺ ڪاڌو. ڪي پل ڪنگهه گهُٽيل نڙيءَ ۾ سُرات، ٻوڙ ڪنهن شئي جي، کنگهڻ نه چاهيندي به ڪنگهڻ چاهيو هُٽائين. جلديءَ مان؛ کٽ تان اُٿي يڳو ٻاهر گهر کان، ٻنين ۾ ڏيڏر جي ٽان ٽان، پاسي واري وڻ تي چهرو رڙيون ڪندڙ، ۽ پاڻ ٻئي هٿ ڇيلهه تي رکي ڪنگهيو هو بي انتها.

ٽيبل تي سگريٽن جو پاڪيٽ، هڪ سگريٽ ڪڍي چپن تي ٿو رکي، ۽ ماچيس مان تيلي ڪڍي رڳڙي ٿو ماچيس جي پُٺيءَ تي، شعلي جو ڀڙڪو ۽ تيلي سگريٽ جي منهن ۾. هڪ زوردار سوٽو، دونهون لاهي ٿو ڇڏي اندر ۾. وات کولي ڪڍي ٿو جلديءَ ۾، پيڙائين جي دونهون، اندر مان اوچتو ڪنگهه جو دورو، نڙيءَ ۾ اٽڪيل ڪا شئي، نڙيءَ ۾ هٿ، اکين ۾ پاڻي. وري سگريٽ جو هڪ زوردار سوٽو.

"مسٽر اڪرم اوهان سگريٽ نه پيئو. سگريٽ اوهان جي لئه نقصانڪار آهن."

"پر ڊاڪٽر هي سگريٽ ته ساٿي تي ويا آهم اڪيلائي جا ۽ منهنجي عادت به ته........"

پر اوهان کي ته سدائين لئه سگريٽ ڇڏڻا پوندا، جيڪڏهن اوهان سدائين لاءِ ڇڏي نه ٿا سگهو ته آپريشن ٿائين ته.........."

"پر ڊاڪٽر صاحب هي منهنجي ...."

"ڏس مسٽر اڪرم آئون ته وڌ ۾ وڌ توکي مشورو ڏيئي سگهان ٿو، نه زبردستي، هاڻي وڌيڪ سگريٽ پيئڻ اوهان جي گلي لاءِ نقصانڪار آهن. سگريٽ ڇڏڻ يا نه ڇڏڻ اوهان جو مسئلو آهي نه ڪي منهنجو!"

دونهين جو ريلو نڪرندڙ ٻاهر، نڪ ۽ وات مان، سگريٽ جو باقي اڌ ايش ٽري

Scanned with CamScanner
www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جي فائل وات ۾ هٿي ٿو ڇڏي.

هٿ مٿي جي هيٺان ڦيرائي آرس ٿو پڇي. بدن مان ٽڙڪات نڪتل، وري هٿ سامهون جهلي هڪ ٻئي سان ملائي زور ٿو ڏي. آڱرين جو هلڪو ۽ لاهيتو آواز، ٽڙڪ ٽڙڪ، ٽڙڪ.....

بدن جي چرپر ڪيسي ۾ ٿورو کڙڪو، جلديءَ ۾ هٿ ڪيسي اندر.

”او پگهار!“ آواز نڪتل وات مان، کڙڪ نوٽ، هٿن مان کسڪي ويندڙ نوٽ چپن تي ۽ پوءِ اکين تي رکي ٿو ۽ لاهيتيون چميون نوٽن کي.

”دنيا ۾ پئسو، صرف پئسو، پئسو، پئسو........!“

پئسي بنا زندگي پاڻي، ڏپ ڪري ويل پاڻي، سينورجي ويل پاڻي، ڪيڏو ذليل ماڻهو، ٻڙوو ماڻهو، ۽ بي غيرت ماڻهو..... پئسي بنا دُنيا ۾!“

•

”رڳو مفت جا ٽُڪرا آهنس کاڌا، سڄو ڏينهن ويٺو آهي گهر ۾ ڪنهن به ڪم جو نه!“

پاڻس جي وات مان نڪرندڙ زهريلا لفظ ڳڙڪائي ويو. پٽ تي ٽيڪ ڏيئي ويٺي ويٺي پاڻ به پٽ جو حصو ٿي ويو. صرف نهاريندو رهيو هو پاڻس ڏانهن، جو بڪندو رهيو هو، پاڻ اِئين چُپ، ماٺ.

چاتو هٽائين اڄ موڊ ۾ آهي پاڻس وڙهڻ کاڻ.

ڳالهه به چا نه دوڪان تان سامان وٺي اچ.

”ها وٺي ٿو اچان“

”ها! نه هينئر وڃ“

”ٿوري دير سمهي وڃان ٿو“

۽ انهيءَ گهڙي پاڻس جو موڊ آف ”تون نواب آهين لوسي، وڏي پاءُ جو چوڻ ڪونه ٿو ڪرين، ذليل رڳو مفت جا ٽڪرا آهن کاڌا ٿوکي!“ ۽ هيو به گهٽو ڪُجهه چوندي ٻاهر نڪري هليو ويو، پاڻس سامان وٺڻ، ۽ پاڻ نهاريندو رهيو، اکيون ڇنڀيندو رهيو، ڪجهه به سمجهه ۾ نه ايندڙ ته چا ڪريان، ڪيڏانهن وڃان، سوچن جا تير وسندڙ بي روزگاري گهر وارن جا ميهڻا، ذهن مفلوج.

”او چا ٿو ڪري سگهان آئون، آخر چا ڪيان؟

مزدوري ڪريان، نه اصل نه ٿيندير.

هوٽل تي پيشگيري، نه اصل نه ٿيندير.

ڪنهن دوڪان تي نوڪري، اِئين به نه ڪري سگهندس.

ڪو ڌاڙو، ڦر يا چوري، نه نه اِئين به نه ڪري سگهندس

.... آخر ڇو؟

ماڻهو چا چوندا، ڪلندا ڪين ته شاهنواز خان جو پُٽ هي ڪم پيو ڪري. ته پوءِ هيو ڪو چارو، بي روزگاريءَ ۽ پاءُ جي ڇڙٻن کان بچڻ جو؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

"ڪوبہ نہ شايد صرف ميهٽا پيءَ ڪانسواءِ وڏي ياءُ ۽ گهر ياتين جا. پٺهنس ماٺهو منڙو، ماڪيءَ جهڙو، وڏن وڏن ماڻهن سان اُٿي ويٺي، پر ڪم ونڻ جي ڪابہ تل نہ، رٽائرڊ اُستاد وڏا وڏا ڪامورا سندس شاگرد. هڪ ڏينهن چيائين "بابا ماستري ئي ونرائي ڏي مون کي؟"

"ابا آئون ڇا ڪريان ڏسين ڪونہ ٿو تہ نوڪرين تي بين آهي."

"ڪهڙو بين بابا اڙي هو اختر ۽ سچل نوڪريون ڪونہ ونيو ويٺا آهن."

"اڙي ابا آئون ڀلا ڇا ڪيان، ڏس آئون ڪوشش تہ ڪريان پيو نہ، الله وڏو آهي سڀ نيڪ ٿي ويندو."

بي روزگاريءَ ۾ گُذري ويل گهڙيون، ڪڏهن بہ وسري نہ سگهجندڙ. ڪيسي ۾ ڏوڪڙ نہ، خالي ڪيسا ۽ خالي سوچون. بي روزگاري ڪُتي مثل، هر هنڌان هڪل، ڇڙب، پٽڙ، نوس نوس. سڄو ڏينهن، هوٽل ۽ پاسي وارو شهر، موڳو. اڻ ڄاڻ هر شئي کان اڪيلو سوچن جي دنيا ۾. ڪاوڙ وڏي ياءُ ۽ سندس چنيڻ تي، وري ڪاوڙ جلديءَ ۾ ڍري تہ هو ويچارو ڇا ڪري، هو بہ تہ آهي آخر ماستر، هن جي پگهار ۽ بابا جي پينشن مان تہ پوري ڪانہ ٿي ٿئي، بي ڪابہ تہ ملڪيت ناهي اسان وٽ. ڪاش ڪا سٺي نوڪري ملي وڃي، پر تڏهن جڏهن بابا ڪوشش ڪري. آخر بابا ڇو نہ ٿو ڪري ڪوشش منهنجي نوڪريءَ ڪاڻ. سدائين چوندو الله وڏو آهي، اڙي الله........

وڏيڪ سوچڻ بند.

•

نوٽ ڳٽي ڪيسي ۾ ٿو رکي ۽ ساري ٿو زندگيءَ جون گُذري ويل گهڙيون ۽ گُم ٿي ويل ڏينهن، واپس ورڻ جن جو ناممڪن، پر يادن جا پکي گهيرو ڪري ويٺل سندس چوڌاري، يادن جي پکين ڪي اُڏاري بہ نہ ٿو، پاڻ بہ وڃائجي ويو، وڃايل ڏينهن جيان. نظر اڳيان ٽيبل تي پيل اخبار تي، جهڙپ ڏيئي کڻي ٿو ۽ جهلي ٿو اکين اڳيان. لفظ ڪوئڻ جيان ٻوڙون پيا پائين ۽ اکيون ٻليءَ جيان لفظن کي پڪڙين پيون.

محسوس ٿيندڙ اکر گُم ٿي ويا آهن. ڪُجهہ بہ سمجهہ ۾ نہ ايندڙ. ٿڪاوٽ ۽ ڍرو بدن، ٽيڪ ٿو ڏيئي ويهي وهائي تي. نگاهون چورن جيان آهستي آهستي ڪمري جي چوڌاري ڦرن پيون. وري نگاهون هيٺ هٿ ۾ جهليل اخبار ڏانهن.

"تصوير هڪ عورت ۽ مرد جي اڌ اُگهاڙا چهُٽيل هڪ ٻئي کي؟"

هڪ سرد لهر ٻوڙندڙ بدن ۾، احساس ۽ جذبا لٽڪيل سوليءَ تي، پريشانيءَ جي موسم ڇهري تي. اکين اڳيان لڪندڙ ڏنڌليون تصويرون. اُداسين جي هوا جو تيز جهوٽو، لُڏي ويندڙ وجود، رحم جي چادر تاڻي ٿو ڍڪڻ پاڻ تي، گُنڌ جي ڍير تي مکين جيان پگهر جا ڦڙا ويٺل، ڇهري تي، هٿ ڏکن پيا، چپ ڦڙڪن پيا، لرزش بدن ۾، اوچتو ڪا سگهہ، هٿ مٺي ڪجيل، مٺيون بند ۽ زوردار مُڪ اڳيان پيل ٽيبل تي.

آئون بار آهيان هن ڌرتيءَ تي، آئون ڪُنهن بہ ڪم جو ناهيان، نہ پاڻ لئہ ۽ نہ گهر لئہ ٿو ڪجهہ ڪري سگهان." پنهنجو پاڻ کي سمجهندڙ اڌورو شخص، اڌوري شخص وٽ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪٿي هوندو آهي سڪون؟

"ڇو آهي مون ۾ اها ڪوٽ" ؟ ڇو ؟ ڇو؟ ڇو؟

سوال ۽ سوال پنهنجو پاڻ ڪان پر جواب ڪوبہ نہ.

"آئون مطمئن ٿيڻ ٿي چاهيندس پاڻ مان هڪ دفعو، ۽ پوءِ جيڪڏهن اها ڪوٽ مون ۾ نہ رهي تہ آئون جيئندس، جي ها تہ پوءِ هڪ ئي حل خود ڪشي.

ها پوءِ پلي ڇا بہ ٿي پوي اڙي اها بہ ڪا زندگي هوندي. هڪ پُراڻي ياد جي ڏندلي تصوير لڙڪندڙ اکين اڳيان، لرزي ويندڙ وجود انهيءَ پل.

•

پنهنجي دوست سان گڏ ويو هو هڪ ڏينهن ڳوٺ جي ويجهي شهر جي پاسي مان وهندڙ واهہ جو ڪپ وٺي، ڊپ، هراس، ڏڪٽي، "متان ڪير ڏسي نہ وٺي پاڻ کي."

"ڪير بہ نہ ڏسندو پاڻ کي"

"پر جي ڪنهن .... اُف...... نہ نہ"

پر تڏهن بہ دل ۾ خوشي، پنجويهن سال جي عمر ۾ پهريون دفعو سيڪس انجواءِ ڪرڻ جي! ڊ...ي هلندي بيهي رهيو هو، "اڙي هو ڏس ماستر ارشد پيو اچي ڇا سمجهندو تہ هي ڪيڏانهن پيا وڃن."

سندس دوست جو مٿي تي هٿ "اڙي ڇو اچي تو جزا مان ڦاٿس نہ اچين ها تنهن ڪان."

پاسي مان گذري ويندڙ ماستر. هڪ گهٽيءَ وٽ سندس رُڪجڻ، سندس دوست جو سڏ "غلام حسين او غلام حسين" ويرم ٿي نہ گذري وڏن شهپرن وارو همراهہ گهٽيءَ مان ڊڪندو آيو، چيائين اچو اچو.....

اندر گهٽيءَ ۾ گهڙڻ همراهہ جو مڇ تي هٿ ۽ چوڻ " يار سڌ نہ ڪندا وچو ائين هليا ايندا وچو گس لڳو پيو آهي ماڻهو ڇا سمجهندا".

ڊپ جو احساس سندس دوست ڏانهن منهن "اڙي ڪهڙي جڳهہ تي وٺي آيو آهين ۽ هي وڏن شهپرن ورو همراهہ ڪير آهي هن کي ڏسي مون کي تہ ڊپ ٿو ٿئي."

همراهہ جو اڳ ۾ اندر هليو ويو هو اُن ڏي ڏسي چيائين، کل، ٽوڪ "ک، ک، ک،" سندس دوست جو منهن ڏانهس چٽڙ وارو.

"انهيءَ ۾ ڏند ڪڍڻ جي پلا ڪهڙي ڳالهہ آهي"؟

"اڙي اهو وڏن شهپرن وارو پهرين جوڙ جو چڪلائي آئٽي."

ساهہ پيس، نہ تہ ڊپ مان ڏڪيو پي.

توري دير ڪان پوءِ سڌ اندر ڪوٺي ۾ وڃڻ لاءِ.

اندر هيٺ تڏي تي ويٺل سهڻي ڇوري، ناز نخرا، نيڻ نماڻا، ڏسڻ ۾ هوشيار تکي گهور ڏانهس، پاڻ وڌيو هُن ڏانهن، ويجهو اچان ويجهو ساهہ زور سان کڻڻ، خوشي پهريون دفعو عورت جي اِيئن ويجهو اچڻ، ڇاتين ۾ هٿ زور سان پيڪوڙيل، هٿن جي مهٽ تيز، ساهن جي سرهاڻ پکڙيل، خوشي وکريل، ڌرتي ۽ آڪاش جو نڪاءُ ڏيٺي ملڻ ويجهو،

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

اجان ويجهو، صفا ويجهو ۽...... پوءِ......

در تي ٺڪ، هيسجي ويل، ڏڪڻي "کير کير" پر ڪوبہ نہ نہ.

چوريءَ مان هٿ ڍرا ٿي ويل، پاڻ ٿڌو، صفا ٿڌو، پاڻي پاڻي ٿي ويل. چوريءَ جو آواز "جلدي ڪر!"

پر پاڻ ڪُجھ بہ ڪين ڪيو، بس وسيءَ مان نهاريندو رهيو هيٺ.

چوريءَ جي ڏانهس تکي گھُوري، ٿهڪ. "اڙي تون تہ صفا ختم ٿيو پيو آهين."

ٻاهر نڪتل، پاڻ تي ڪاوڙ ٻجهان "واهہ ۾ ٽپو ڏيئي خودڪشي ڪري ڇڏيندس انهيءَ زندگيءَ کان تہ موت بهتر آهي. اڙي هي ڇا؟ آئون نامرد آهيان نہ نہ....." خيالن ۾ ڇرڪ، سندس دوست جو آواز، "اڪو ڪيئن مزو آيو"؟

"هون! ها ها ڏاڍو مزو!" روئڻ تي آيس.

پر هُن چوريءَ جو آواز "اڙي هي ڪهڙا مزا وٺندو هي تہ مرڳو ئي هيئين آهي" ٽاڙيون وڄائيندي چيائين.

ٽڪائپ، ڪاوڙ، منجهہ، تڙپ.

•

۽ پوءِ سوچون، پريشانيون. زندگي بڪواس لڳندڙ، موت جي آرزو. بي چيني، بي تابي، لوڇ ۽ بي قراري ئي پوڄيائين. ڪڏهن ڪڏهن پاڻ مُرادو ڇت ۾ پنهنجو پاڻ کي ٽنگي ڇڏڻ، پر وري آپگهات جو خيال لاهي ڇڏڻ ، پيو اُٿيندو هو سوچن جي ڄار، جنهن ۾ پاڻ خود پيو ڦاسجندو هُو، ساهہ پيو منجهندو هوس اُن سوچن جي ڄار ۾.

مارئي سندس مڱيندي، جڏهن بہ ويندو هو سندن گهر تہ پيو جهڻيندو هو پيار جا گل جي ڪرندا رهندا هئا مارئي جي اکين مان. هڪ ڏينهن ويو هو خالي گهر، خالي ڪمرو، ڪوبہ تہ نہ، صرف اڪيلي مارئي، اڪيلائپ، پاڪرن جو زور، ويجهو، تمام گهڻو ويجهو، لوڻا هر هر وڏي در طرف. ڪو اچي تہ ڪونہ پيو، چمڻ ڳل مارئيءَ جا، وڏي پلنگ تي ليٽائڻ مارئيءَ کي پڻ هن جي مٿان، دل جي ڌڪ ڌڪ، ٺڪ ٺڪ، مارئي جو بہ ڪيس ڇهڻي پوڻ، پر پاڻ ٿڌي جو ٿڌو، ڏڪڻي بدن ۾، پاڻ تي ڪاوڙ ٻجهان.

"چو ڇا ٿيو اٿئي ڏکين پيو"؟ مارئيءَ جو ڪيس چوڻ.

"نہ نہ ڪُجھ بہ تہ نہ بس ايئن ئي" اندر ۾ روئندو نڪري ويو هو ٻاهر، ڪڏهن ڪڏهن اوچتو ڪو خيال، ذهن ۾ پنواتي. مارئيءَ سان شادي "نہ نہ شادي نہ ڪندس. آخر آئون هُن جو پورائو بہ تہ نہ ڪري سگهندس ۽ هوءَ مجبور ٿي يا خوشيءَ سان ڪو بيو يار ڪندي يا ڀڄي ويندي ڪنهن ٽلهي مٽاري سان. آخر ڪهڙو ڪارڻ هوندو هُن جو مون وٽ رهڻ جو....."

•

نظرون اٽڪيل اجان بہ اخبار ۾، مرد ۽ عورت جي تصوير تي..... اداسين جو لشڪر ڦيريون پائيندڙ، پاڻ منهجيو وينو آهي داڳي جيان، پر ڪو سُلجهائڻ وارو نہ، اندر جي ڳالهہ ڏماڪي سان ڦاٿڻ تي، پر ڪنهن سان سلي نہ سگهڻ. لڙڪن جو ڳلن تان

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ترڪڻ، اندر ۾ آنڌ مانڌ. "آئون ڪيڏو بدنصيب آهيان، ڪنهن بہ ڪم جو نہ. او آئون ڇا ڪريان، ڪيڏانهن وڃان." سارو وجود پگهر جي ويل. ساهہ ۾ مونجهہ وٺندڙ. ساهہ گهُٽجندڙ. ڊگها ڊگها ساهہ. جلديءَ ۾ بستري تان اُٿي در کولي ٻاهر ٿو بيهي. تازي هوا جو جهوٽو.

ٽڪرائيندڙ ڇهري سان. نگاهون وچڙيل سندس ڪمري جي سامهونءَ واري در تي "هوءَ ڪيڏي نہ سُهڻي آهي، سندر خوابن جهڙي حسين. سندس نگاهن ۾ پريل آهن محبتون، چپ پيار جي رس مان ڳڙهندڙ.

هُن جون نگاهون اٽڪيل هر روز سندس ڇهري ۾، پر پاڻ ڇاڪاڻ واڪي ان ڇاڻ ٻڌجندڙ. ڪنڌ هيٺ ڪري ڇڏڻ. سندس ڌيان ڇڪائڻ لئہ هن جي چپن تي رقص ڪندڙ اڻ لکي سيٽي، جلديءَ ۾ ڪنڌ مٿي، لوٽو ڦيرڻ. بيٺل هوءَ چپن ۾ مسڪراهٽن جا گل جهلي، سندس ڪنڌ وري جهٽڪي سان هيٺ ڪجهہ بہ نہ ڪري سگهڻ. اڃان وڌڻ چاهيندي بہ وڌي نہ سگهڻ، اکين اڳيان ڦرندڙ ڇڪلي جي ڪوٺي ۽ سندس مگيندي جي ياڪرن واريون گهڙيون، پيرن ۾ پيل اڻ ڏٺيون لوهي زنجيرون ۽ اکين جو پوسرڻ، وري واپس ڪمري ۾، دريءَ وٽان بيهي ٿو.

دريءَ جي سامهون واري فليٽ ۾.

پوپٽن جيان ڊوڙندڙ ٽهڪڙا.

گلن جهڙيون ڇوريون، پوتڙن جهڙا مرد.

سامهونءَ واري ڪمري جي دريءَ مان بہ پاڇا ڏسڻ ۾ ايندڙ. ڇُهنيل هڪ ٻئي کي، چپ چپن سان لڳل.

•

اندر ۾ پرجي ويل ڏک جو زهر اکيون ڪيڏي ٽيبل تي رکڻ ٿو چاهي، اهو ڪجهہ ڏسي نہ سگهڻ جو حوصلو. ڪرسيءَ تي سٽي ٿو، لڪل ۽ ساٿو ساٿو وجود.

يونيورسٽيءَ ۾ گذاريل هڪ سال، زوري داخلا وٺڻ، مائٽن جو چوڻ نہ مڃڻ، ماستري نوڪريءَ جو آرڊر ٺڪرائي ڇڏڻ، يونيورسٽيءَ ۾ پڙهڻ جي تنڊيڻ کان شدت جي آرزو، يونيورسٽيءَ جو نئون ماحول، پاڻ کي وڃائڻ چاهيندي بہ وڃائي نہ سگهيو ۽ ڦاسي پيو احساس محرومين جي ڏيڻ ۾ پڙهڻ چاهيندي بہ پڙهي نہ سگهڻ، اتي رهڻ لئہ ڏوڪڙ کپن، پڙهڻ ۽ ڪتابن لئہ بہ ڏوڪڙ کپن، پر کيسا خالي، مائٽن جي پورت بہ مس ٿيندڙ، سوڪتان ڪن هو سندس پورت، ڪٿي بہ سکون نہ ايندڙ نہ ڳوٺ ۽ نہ يونيورسٽي!

ڇا خالي کيسن کان سواءِ سڪون ملي سگهي ٿو؟ نہ نہ بلڪل نہ! ذهن سالوڙ موڳو ٿي ويل، پڙهائي ڪرڻ چاهيندي بہ ڪري نہ سگهڻ، اکيون ويران رڻ، تتل واري اُڏامندڙ اکين ۾. پڙهائي کي ٿو جبل، جنهن کي عبور ڪري سگهڻ جي سگهہ ساري نہ سگهڻ ، سادا ڪپڙا، گهٽ خرچ، ڪنجوسپائي، ۽ ٻين ڇوڪرن جا ٺٽ ڏسي احساس محرومي جي ڏيڻ ۾ ڦاسجڻ، اڪيلو، اڪيلائپ ۽ سوچون.

واپس ڳوٺ، ناڪامين ۽ احساس محرومي سبب موڳو ٿجي ويل. دنيا جهان کان

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪٽنجي ويل، رلندو رهڻ چرين جيان.

پٽس چيس "پُٽ اڪوا! جو ڇا ٿيو اٿني حال مان ٿي نڪري ويو آهين ۽ منجهيل منجهيل پيو رهين، ڪهڙي ڳالهه آهي پُٽ ۽ تون يونيورسٽي پڙهڻ ڪونه ٿو وڃين سو ڇو ڀلا؟."

وات جو ٻڌل هو اڻ ڏني ڪُلف سان سو ٽڙڪ ڪري ٽٽي پيو.

"ڪهڙا ٿا خرچ ڏيو مون کي، پئسن کان سواءِ ڀلا آئون اُتي ڪيئن رهي سگهندس ۽ ڪيئن پڙهي سگهندس، اتي رهڻ لاءِ ۽ پڙهڻ لاءِ ڏوڪڙ کپن بابا، ڇا اوهان مون کي ڏوڪڙ ڏيئي سگهندا؟"

پٽهنس چپ ٿي ويل، پٿر جي ٻت جيان. پاڻ ئي وري چيائين "بابا مون کي معاف ڪجو، مون هرو ڀرو داخلا ورتي، هرو ڀرو اوهان کي ناراض ڪيم، ۽ ماستري نوڪري به ڪين ورتم، بابا ڪوشش ڪري مون کي ڪا سُٺي نوڪري وٺرائي ڏيو."

بي روزگاريءَ ۾ گُذري ويل چار سال، ڪنهن به ڪم جو نه پاڻ، سڄو ڏينهن گهر ۾ ٽُڪون جهلڻ، گهروارن ۽ وڏي ڀاءُ جون چڙٻون جهلڻ زندگي بيٺل پاڻيءَ جو دٻو، گندگيءَ سان ڀريل ، هر ڪنهن جي اکين ۾ ڀريل نفرتون، نوڪريءَ لاءِ ڪوشش، پر جتي ڪٿي وات ڦاڙي ويٺل ڏوڪڙن لاءِ، نه سفارش، نه پئسا، پوءِ آخر ڪيئن ملندي نوڪري، هڪ ڏينهن شهر ۾، هڪ هوٽل ۾ چانهه پيئندي.

اڳيان ويٺو هو هڪ ننڍڙي ڏاڙهي ۽ ڏڪندڙ بدن وارو سهڻو نوجوان، نگاهه ڏانهس ۽ چانهه جي ڪوپ ڏانهن.

"دوست چانهه پيارينديئن؟"

"هون!..... ها وٺ چانهه" ڪوپ اڳيان وڌائيندس، هن جي اکين ۾ چمڪ خوشيءَ جي ڳيت ڏيئي پي ويو ڪوسي چانهه، "دوست ٻڌ هڪڙا ڏهه روپيه ڏيندين" عاجزيءَ مان چوڻ.

"ڏهه روپيه ڇو؟"

"بس دوست وزم ٿو وٺان!"

"وزم...... اهو وزم ڇا هوندو آهي."

"دوست وزم ڪونه هوندو آهي." هٿ جي اشاري سان سمجهائڻ.

"ها ها وزم سمجهيم، پر توجهڙو سٺو ماڻهو، شايد پڙهيل لکيل به آهين پوءِ تون ڇو اچي انهن عادتن جي ڀوڻ پيو آهين."

"بس يار ڇڏ ڪٿي انهن پُراڻن قصن کي، هڪڙي بيروزگاري ٻيون سوچون، پريشانيون، احساس محروميون، ماڻٽن مٽن جون چڙٻون. دوستن يارن کان ڪٽيل، ڪٿي به مزو نه، پوءِ آخر اهڙن يارن جي صحبت ۾ اچي وياسون."

بدن ۾ تيز لهر ڊوڙندڙ، ڏڪي ويندڙ بدن، پنهنجو تصوير ٿي جي واتان ٻُڌڻ ۽ محسوس ڪرڻ پنهنجو پاڻ کي اِيئن مَوالي. هر هڪ جي اڳيان هٿ ٽنگيل، ذليل ۽ خوار ٿين هر هڪ جي اڳيان، اکين ۾ ترورا سڀ ڪجهه ڦرندڙ، ٿڪن جا پڙاڏا گونجندڙ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

جھڙپ ڏيئي اٿيو هوٽل مان ۽ پنيان سڏيندو رهيو هو نوجوان.

"دوست او دوست ڏهہ روپيہ تہ ڏيو وڃ!"

تڪڙو تڪڙو وڌندو رهڻ، حملا سوچن جا ذهن تي "اسان ذليل ڪيڙا آهيون هن معاشري ۾، سڀ بي روزگار، اسين مجبورين جا صليب ڪنڌيو پيا هلون ڪُلهن تي. اسان جي پيدا ٿيڻ جي ڪهڙي ضرورت هئي؟ پر اسان پنهنجي مرضيءَ سان تہ نہ آيا آهيون هن ڌرتيءَ تي. چو تا پيدا ڪن اسان جا مائٽ اسان جهڙن ذليل ڪيڙن کي، معاشري ۾ جيڪي ڪنهن ڪم جا ناهن."

يارن دوستن کان ڪٽيل وجود، ڪنهن پياري يار دوست جي شاديءَ جي دعوت، گهور جا پئسہ نہ. اُن ڪاڻ اُتي وڃي نہ سگهڻ. شرمندو ٿيڻ جي اڳيان. تڪڙيون وڪون اڳتي وڌي وڃڻ، ڪيڏو ڪريل ۽ ذليل محسوس ڪرڻ پنهنجو پاڻ کي هن جي اڳيان.

•

گهر جي ڇت تي رات جو اڪيلو ليٽيل، پاسا ورائي ڪٽ تي، جسم ۾ پريل بي قراريءَ جو زهر، لوچ پوچ، ذهن ساٿو، سهڪو ساهہ جو زور سان، گلو بند، ساهہ کڻڻ مشڪل، درد جي تيز لهر نڙي ۾، نگاهہ مٿي، ڪڪر پکڙيل آسمان ۾، چنڊ ڪانئس لڪ لڪوٽي راند کيڏندي لڪڻ لڳو ڪڪرن جي اوٽ ۾ .

ذهن ۾ هٿوڙا، متڙڪا، مٿي ۾ سور، سوچن جي موسم مٿانس ڦيريون پائيندڙ، ڪن ۾ ٻوڙيندڙ لفظ ڊڪٽر قادر جا .

"مون کي تہ تنهنجي بيماري جي خبر ئي نہ ٿي پوي، تون ڪنهن اسپيشلسٽ کان مشورو ڪر، مون کي شڪ آهي متان توکي ٿروٽ ڪينسر نہ هجي." وقت جي رفتار گهٽجي ويل، وقت جا سرڪش گهوڙا رسن ۾ قابو، ننڊ جي ديوي جو قتل، اکيون اوجاڳي ۾ ٽڪل، دنيا بڪواس لڳندڙ، ڦيريون ڪائيندڙ وجود، مٿي تي هٿ. ٽروار اکين ۾، سمجهہ جا سرا نہ ملندڙ .

ڪلٽي تي ڪري پيو ڪٽ تان ، ساٿو ساٿو وجود ڪٽ جي هيٺان پيل، اکين اڳيان ڦرندڙ پنهنجو موت .

"اسپتال جي بيڊ تي ليٽيل، نڙي ۾ لڳل نليون ، ساهہ جو هيٺ مٿي ٿيڻ، زندگي ۽ موت جي جنگ ، پاسي کان آيل ملاقاتي، عزيز يار، دوست، مٽ مائٽ روئڻ پيا، سندس ههڙي حالت ڏسيو، پاڻس معافي پيو وٺيس، پڻهنس مٿي تي هٿ پيو گهمائيس، ۽ ماڻس دعا پئي گهري سندس ڊگهي زندگي لئہ. خيالن جي رلي لاهي ٿو منهن تان، ۽ ڏوهہ ڪنڌڪي ۽ محسوس ڪرڻ پاڻ کي ڪٽ جي هيٺان ، جهڙپ ڏيئي اٿيو ۽ سولو ٿي سٿو ڪٽ تي،

وري ٻپ جا ڪڪر سندس چهري تي ٻوڙون پائيندڙ ،
"اوشل اٿين نہ ٿئي جيئڻ ويچاري افروز...."
اکين اڳيان ڦرندڙ سندس سوٽ افروز جو چهرو ، ايل ايم سي جي ڪينسر

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

وارڊ ۾ ، بيڊ تي ليٽيل، ٿروٽ ڪينسر، نلي لڳل گلي ۾ ساه جو هيٺ مٿي ٿيڻ، ڊاڪٽر جوجواب، زندگي ۽ موت جي ڇتي ويڙه، سهڻي صورت واري افروز ڳري ڪنڌا تي ويل، ڪوبه ڪاڌو ۽ پاڻي وات مان نه ڳهجندڙ، گلوڪوز جي بوتل لڳل، اکيون ڏرا ڏنل، رنگ ڪاراڻجي ويل. هڏن جي مٺ، اکين ۾ اداسين جا آکيرا، ۽ ڏک جا ڪبوتر ٻوڙندڙ.

نگاه افروز جي مٿن ماٺن ڏانهن، حسرتون ۽ حيرتون لٽڪندڙ اکين ۾ نماڻائپ ، ڪجهه ڳالهائڻ لئه چپن کي چورڻ، پر لفظ اندر جو اندر ۾ گهٽجي ويل، هڪ زوراٽي هڏڪي، ڪنڌ ڊرڪي ويل.

يادن جا ڊگها ڊگها پاڇولا، او نه نه شل مون سان ائين نه ٿئي.

گلي ۾ سراٽ ، تڪليف وڌيل ، ڪنگهڻ چاهيندي ڪنگهيو ڪو نه پر گهٽي ڇڏيائين ڪنگهه اندر جو اندر ۾.

•

ذهن ساٿو، ماضي جو سفر. رڻ جهاڳيل، ذهن ۾ گهوماٽيون، اکين ۾ ٽنگيل آهن رسوايون، ذلتون ۽ بيروزگاريءَ جون گهڙيون.

وڏي ڀاءُ جا روز ڏڙڪا دهمان، گهر وارن جون نفرتون، سهي سهي ٽڪجڻ، سندس زبان جو تمام ڊرو ٿيڻ، ماءُ پيءُ ۽ ڀاءُ سان منهن ماري ڪرڻ، وڌيڪ ذليل ۽ خوار ٿيڻ، هڻ جون لعنتون وسندڙ هن تي.

نوڪري ملڻ ڪان پوءِ:

نفرت ڳوٺ کان، گهر کان، واپسي جا رستا بند ڪري ڇڏيائين ڳوٺ وڃڻ جا. ياد ڪڏهن ڪڏهن ڳوٺ جي، گهر جي مٿن ماٺن جي، وڃڻ ڪاڻ ڏاڍي اڻ تڻ ، پر وڃي نه سگهڻ، وقت گذرندڙ، وقت جا سرحش گهوڙا رسا ڇنائي ڀڳل، ساهه جو سهڪو وقت کي، زندگي گذرندي رهڻ، پاڻ الجهيل وسوسن ۽ وهمن جي ڄار ۾.

ڊپ ڪينسر جو:

پنهنجو پاڻ کي محسوس ڪرڻ بي وارثو ، نڌڻڪو، ڪينسر جي وارڊ ۾. ڪوبه سار سنڀال وارو نه، بي موت مري ويل، سندس جسم جي چير ڦاڙ، سيڪڙا ڊاڪٽر مٿس تجربو ڪندڙ، ڊپ جي لهر ٻوڙندڙ جسم ۾.

اسپيشلسٽ کان مشورو:

گلي ۾ اٽڪيل ننڍڙي ڳوڙهي، آپريشن لئه مشورو. نه ته ڳوڙهي وڌڻ سان ڪينسر جو لازمي خطرو .

پر آپريشن جيترا ڏوڪڙ ! سڪل زبان سان ڳيتون ڏيندي چيائين،

"خرچ گهٽو ايندو ڊاڪٽر صاحب!"

"وڌ ۾ وڌ پنجن کان ڏهن هزارن تائين!"

"او ايترا سارا ڏوڪڙ!" ويچارن ۾ ورتل.

بستري تان اٿي ٽيبل تي پيل جگ مان گلاس پاڻي جو ڀري رکي ٿو چپن تي ، ٻه ڍڪ پاڻي جا، هٿن مان ڪري پيل گلاس پاڻي جو، هيٺ اجايو ٽڙڪو بدن ۾، هٿوراڙيون

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڏيندو ويهي تو بستري تي اندر ۾ احساسن ۽ جذبن جي ڇتي ويڙهه ، ماني نه ٿيندڙ.

تصور ڪنهن عورت جو، اگهاڙي ليٽيل بيڊ تي، اڪيلائپ، پاڻ مٿانس جهڪيل بدن تي وريل ٻانهون، چڪ ڳلن تي وڏن وارن جو ڪرڻ ڇهري تي، وارن کي هٽائڻ، اُرهن کي ڀيڪوڙڻ ۽ پوءِ پوءِ ڇا پوءِ آئون ڪجهه ڪري سگهندس الائي؟

مارويءَ سان شادي جو خيال!

اڪيلو ليٽيل ڪٽ تي، پريان ڪٽ تي مارئي ليٽيل، مارئي ڏانهن وڌي نه سگهڻ مارئي سان نگاهون ملائي نه سگهڻ، اکيون اٽڪيل ڇت ۾، مارئي جُون نگاهون نفرت واريون ، مارئيءَ کي هن مان ڪرب محسوس ٿيندڙ. ڏگها ساه مارئيءَ جا، وار پٽڻ پنهنجا، ڇري تي ويل، رڙيون، واڪا، سڄو گهر ۽ سڄو پاڙو ڪٺو ٿيڻ، مون کي مڙس ڏيو، ڇگو ڀلو مڙس ڏيو، هن جهڙو نامرد نه ڏيو، او هن انوءَ جهڙو عوٿو جهڙو، ابراهيم جهڙو، سگهو مڙس ڏيو جيڪو مون کي ...."

شرم جي حدن کان ٽپي ويل مارئي، پاڻ نگاهون ملائي نه سگهندڙ. مارئي، گهر وارن ۽ پاڙي وارن سان زمين اندر غرق ٿي ويندڙ وجود، ٽوڪن سان ڀريل نظرون، سندس زبان اٿرنگ جي مريض جيان ٻاتڙائيندڙ.

ائين روز ٿيندو رهڻ ۽ پوءِ ڀڄي نڪتل مارئي ڪنهن ٺلهي متاري سان، اکين اڳيان خيالن جي تصوير ڪري پٽي هيٺ، سندس نگاهون ڦاٽل ڦاٽل، او نه نه، ائين ڪونه ٿيندو.

زندگي بي ترتيب هستي جا ٽٽل ٽڪرا، پورايورا وجود، اڻ پورو جيون، سکن جي تلاش، پر ڏکن جي وڏي قطار، سارو جهان ڏک ڏک، ۽ ڏک. شدت سان خواهش "اٿلائي پٿلائي ڇڏيان دنيا کي، رڙيون واڪا ٻڌان انسان جا ۽ پوءِ خوش ٿيان نچان، ڪڏان ٽپان!"

يا "ساري دنيا جي ڏکن کي ٻاهه ڏيئي ڇڏيان سکن جا گل اڇلايان ڌرتي تي، مختلف سوچن جا راتاها ذهن تي .

نفرت ٽهڪن کان، ڪنهن جا ٽهڪ ٻڌي نه سگهڻ جو حوصلو. جڏهن پاڻ ٽهڪ خوشين جا نه تو ڏيئي سگهي ته ٻيو ڪو ڇو تو ڏي، "ڇو آهن ٻين وٽ خوشيون؟ جڏهن مون وٽ ناهن."

"او، ڇو آهيان آئون اڻ پورو؟"

"ڇو آهيان آئون اڪيلو نياڳو هن ڌرتي تي؟"

"خواهش صرف هڪڙي ، پر ان خواهش جو پورو نه ٿيڻ. خواهش ته ڪنهن عورت جي ياڪرن ۾ گم ڪري ڇڏيان پنهنجو پاڻ کي، پر ائين ٿي سگندو الائي نه !

"راتين جو ته شديد خيال ايندا رهندا آهن، اندر ۾ ڪتڪتايون ٿينديون رهنديون آهن جسم ۾، پوءِ ڇو آئون ڪجهه به ڪري ناهيان سگهندو.

"ڪاش صرف هڪ دفعو صرف هڪ دفعو ائين ڪري سگهان.

ها هڪ دفعو آئون مطمئن ٿيڻ چاهيندس پاڻ مان، جي ڪڏهن ائين نه ڪري سگهيس ته پوءِ....

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

تہ پوءِ انهي جو حل آهي مون وٽ، آئون پيو ڪجهہ بہ نہ پر اهو ڪجهہ ڪري سگهان ٿو خودڪشي، ها خودڪشي!.

هميشہ جي لئہ ختم، پنهنجيون ناڪاميون، اڌورين محبتن ۽ احساس محروميون.

”ها چا آهي مون وٽ؟ ماڻهن کان دوري هر ڪنهن جي نفرت جو نشانو بڻجندڙ، گلي جي آپريشن لئہ ڊوڪٽر ناهن، جيئن پوءِ تيئن ڪينسر جو خطرو وڌندڙ.

آخر انهي جو آخري حل اهو ئي آهي .

لٽڪيل سوليءَ تي سوچن جي، دنيا جهان ڦرندڙ، ٽڪ جو احساس، آهلجي ٿو پوي بستري تي، خاموشيءَ جي چادر اوڍيل، ڪمري ۾ صرف گهڙيال جي ٽڪ ٽڪ، نگاهہ گهڙيال ۾، منٽ ۽ ڪلاڪ جا ڪانٽا بيٺل ٻارنهن تي ۽ سيڪنڊ ڪانٽو ٻوڙون پيو پائي چوڌاري.

درتي هلڪي ٺڪ ٺڪ ۽ پوءِ زور سان، اچان بہ زور سان ٺڪ ٺڪ.

ڏڪي ويل، جهڙپ ڏيئي اٿي ٿو بستري تان، در ڏانهن وڌي کولي ٿو در، چرڪ ۽ حيرت.

سامهون بيٺل، سندس ڪمري جي سامهون واري فليٽ ۾ رهندڙ محمود جي زال . ڪجهہ بہ نہ ٿي ڳالهائي ۽ نہ پاڻ ، پر هوءَ پيار ڀرين نظرن سان نهاري پئي ڏانهنس، لوندڙي ٿي ڦاٽي چڻ، ائين تہ ڪيترين ئي ڇوڪرين ڏانهنس اڳ ۾ بہ نهاريو هو، پر سندس ڪنڌ هميشہ هيٺ، احساس دٻيل ، ڪجهہ بہ نہ ڪري سگهڻ، پگهر جا ڦڙا ، قدم وچڙندڙ، ڇوڪرين جا ٽهڪڙا، پيار سان ڀريل مرڪون، پاڻ ارپڻ جا اشارا، اکيون ڀچڻ، دل تي هٿ رکڻ، پر پاڻ خالي ٻوتو، ائين چرين جيان پنهنجي مستي ۾ .

وري هن محمود جي زال بلقيس ڏانهن نگاهہ، درتان هٽي ٿو ٻيهي، هوءَ اندر اچي ٿي ، پر خاموش صرف نهاري پئي ڏانهنس.

”چو ٿي نهاري مون ۾ چو آئي آهي هتي؟ ها چا رکيو آهي سندس مڙس ۾ سنهڙو، سڪلڙو، ڪارڙو، مچر جهڙو لوڪڙ، پئسي وارو ۽ بئنڪ ۾ آفيسر آهي تہ چا ٿي پيو. پر هيءَ تہ ڪهڙي سهڻي آهي. الله تون بہ تہ ظلم ٿو ڪرين، ههڙي ڇوريءَ جي زندگي برباد ڪري ڇڏي هن لوڪڙ محمود سان.

تصويرن جي ڪوهہ مان نڪتل.

هُوءَ نهاري پئي اچان، سندس بدن شمشان گهاٽ ۾ جلندڙ چتا جيان پيو جلي، بدن ۾ رقيس، عجيب عجيب لهرون پيون ٻوڙن اندر ۾. ”ڪو ڪم آهي چا“؟ پُڇيس ٿو.

”نہ...... ڪم تہ نہ آهي“ مسڪرائيندي در بند ڪندي چويس ٿي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

پوءِ تون ڇو آئي آهين ۽ مون ۾ ائين ڇو پئي ڏسين ۽ در ڇو بند ڪيو اٿئي؟" ڪجهه به نہ سمجهندي لاڳيتا سوال تو ڪري.

"محمود ڳوٺ هليو ويو آهي اڪيلي آهيان تڏهن هلي آئي آهيان... ۽ تون وٽين تو نہ، ظالم اُن ڪري پئي تو ۾ ڏسان، تون تہ ڪڏهن نگاهہ ئي نہ ڪندو آهين. مون ڏانهن. روز تنهنجي اچڻ ۽ وڃڻ مهل بيٺل هوندي آهيان در وٽ تو لئہ!"

ڪوپڙي جڻ ڦاٽي پئي، ٺڪاءُ، ڌماڪا، چرڪ، حيرت ، ائين تہ ڪوڙ ساريون ڇوڪريون سندس سهڻي صورت تي عاشق ٿيون هيون، پر ڪنهن بہ تہ هينئن نہ ڇيو هو.

هوءَ ليٽيل بيڊ تي.

"هليا هيڏانهن اچ " ٻانهون ياڪرن لئہ ڪليل.

"نہ نہ ..... آئون تنهنجي قابل ناهيان ، تو کي خبر تہ آئون ..."

"ڇو ڇو ڇا ٿيو ..؟" سندس ڳالهہ اڌ ۾ ڪٽجي ويل.

"هون الائي ڇا ٿي ويو اٿم."

"پوءِ هليا نہ ، اڪيں ۾ پريل التجا."

ٽڌا جذبا گرم ٿي ويل ، ٻاهہ ٻرندڙ جسم ۾، ويجهو اچي ويل هن جي ويجهو، ويجهو تمام گهڻو ويجهو ، ساهن جو هڪ ٻئي سان ٽڪرائجڻ، سندن هڪ ٻئي سان وچڙجي ويل ، رات جو سفر گڏجي طئي ڪندا رهيا پاڻ ، وقت جا سرڪش گهوڙا تيزيءَ سان ڊوڙندا رهيا.

صبح مهل هوءَ واپس هلي ويل، ۽ سندس سامهون خوشيءَ جي موسم ڇيريون ٻڌي نچندڙ.

خوشي: "ڇا آئون نيڪ ناڪ آهيان، ڇا آئون نامرد ناهيان!"

ڇا اهو ڪو وهم هو، ڇا اهو ڪو ڊپ ويٺل هو اندر ۾، يا ذهني دٻاءُ ۽ ڊپريشن هو، جنهن ڪاڻ آئون ٽڌو ٿي ويندو هُئس.... ڇا ڇا....؟"

خوشي وچان اوچا وڏا وڏا ٽهڪ.

نچي ٿو، جوتن سوڌو بيڊ تي، ڪرسين تي، ٽيبل تي، هيٺ فرش تي، نچندو ٿو رهي، ٽڙندو ٽاٻڙجندو ٿو رهي. خوشي ڏاڍي خوشي هر طرف خوشي. ●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

بد حواس ٿي ويل ماڻهو!

ڪھو جي چانئٺ وٽ خوف سندس پير پڪڙي تو وٺي، ۽ پاڻ زوري خوف کان پير ڇڏائي ڀڄڻ ٿو چاهي، پر خوف پيرن کي ڇڏي، سندس بدن کي ٿو چُھٽي، ۽ ڏند ڪڍي ڪيس ڏاڙهڻ ٿو لڳي. سور کان رڙ نڪتل ۽ بدحواس ٿي ويل، واپس گهر اندر ٿو گهڙي، ڪلهوڪو واقعو اکين اڳيان ڦرندڙ ۽ ٻولاٽيون ڪائيندڙ. ها، ڪلھہ وچ شهر ۾. هڪ ويندڙ همراھہ کي سيني ۾ گولي لڳي. ٺڪاءُ، هراس ڦڪڙجي ويو. همراھہ ڪريل هيٺ، لهوءَ ۾ لت پت. ڳاڙهو ٿي ويل، ۽ قاتل فرار. لاش کي ڏسي سگهڻ جي همٿ نہ ٽيس، پر، پوءِ بہ نگاھہ ڪيائين. نوجوان ڇيرو، بوسڪي جا ڪپڙا پاتل، رت سان ڀريل، هٿن تي ميندي رڱيل، نئون گهوٽ هو شايد، ۽ سيني مان رت ڦوهارا ڪري وهندڙ. رت گرم گرم رت، ۽ پوءِ سڄي رات اکين اڳيان ڦرندڙ لاش!

رت ۾ لت پت لاش.

رت نڪرندڙ سيني مان!

اکين ۾ اڃان جيئڻ جي آرزو.

۽ پوءِ موت، اکيون ٽاٽل، ڪنڌ ڍرڪيل، ماڻهن جو ميڙو، ڪيس ڪو وهم ٿو ويهي رهي تہ ڪو ڪيس ماري ڇڏيندو، ۽ ڪلھہ بہ تہ سندس اڳيان قتل ٿيو هو ۽ اها گولي ڪيس بہ لڳي سگهي ٿي.

زال ڏانهن نهاريندي ڪجھہ چوڻ ٿو چاهي، پر خوف کان زبان ڇڏائيندي سندس زبان ڇنجي ٿي پوي. زالهنس کي ڪجھہ بہ نٿو چئي ۽ پاڻ گهر مان ٻاهر ٿو نڪري اچي. دل ڌڙڪي پئي، قدم لڙکڙائين پيا، زنجيرون پيرن ۾ پيل ۽ ڪنن ۾ خوف جون گهنڊڙيون.

هلندي هلندي لوڻو ٿو ٿيرائي تہ ڪو اچي تہ ڪونہ پيو. منهنجو قاتل، منهنجو دشمن.

پر پاڻ تہ اڄ تائين ڪنهن سان وڙهيو بہ ناهي، پوءِ ڇاجو قاتل ڇاجو دُشمن.

پر هي هيترا ماڻهو مرن پيا روز، ڇا سڀني جون ڪنهن سان دشمنيون هونديون!

اخبار پڙهڻ لاءِ ۽ چانھہ پيئڻ لئہ گهڙي ٿو هوٽل ۾...... ڪرسيءَ تي ويهي ٿو. اڳيان ٽيبل تي اخبار پيل. اخبار جا اکر رحم جوڳين نظرن سان ڏانهنس نهاريندڙ. ڪارن اکرن مان رت پيو ٽمي، اخبار کي ٽنگي ٿو اکين اڳيان، چٽيل چٽيل لفظ. جي ڪيترا ڄڻا پڙهي ويا هئا.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سي پاڻ تو پڙهي. رت جي بوءِ محسوس ٿي ٿئيس اخبار مان. اخبار ۾ پکڙيل لاس، لاش، رڳو لاش، اخبار واپس ٽيبل تي ٿو رکي. اڳيان پيل چانهه مان ٻڪ پريندي، نگاهه سامهون.

ڪوپ هٿن مان ڳرندي ڳرندي بچي ٿو. واپس ڪوپ ٽيبل تي. چاهي ٿو ٽپو ڏيڻي لڳي وڃان چانهه جي ڪوپ ۾. سندس اڳيان بلڪل سامهون ونڊل همراهه. ڪارو جهڙو دُنهن، شهپر وڏا، وٽي سٽي نوڙي پيو ناهي. اکيون ڳاڙهيون، نگاهن ۾ شور. نگاهون ڏانهنس، هٿ ۾ پيل ڪهاڙي، چڪاس پيو وٺي ڪهاڙيءَ جي، مڏي آهي يا تکي، مٿان ڦرندڙ پنکو، ڦرڻ وساري ٿو ويهي. بدن ۾ سيءَ جي لهر ڊوڙندڙ، چانهه، جنهن مان اڃان ڍُڪ ٿي مس پريو هٽائين. اها ڇڏيندي بل ڏيڻ کان سواءِ نڪري ٿو ٻاهر.

تڪڙو تڪڙو، ساهه ۾ پوڄي ويل، سهڪو.

اکين اڳيان ڦرندڙ ڪلهوڪو لاش.

ڳاڙهو پورو نوجوان. ميندي رتا هٿڙا.

لوٺو ٿو ورائي هو ٻه پنيان اچي پيو، ڪهاڙي هٿ ۾ ڪنيو. ڪهاڙيءَ کي غسل ڪرائيندو سندس رت مان. سهڪو وڏي ويل، وکون تکڙيون تکڙيون، اڳيان ويندڙ ماڻهو سان وچڙندو ٽڙندو، ٿاٻڙجندو ٿو وڃي. ائين ٿو لڳيس، بس هاڻي ٿي ڪهاڙي ٿي لڳيم ڪنڌ ۾، ۽ پوءِ ڪنڌ هوندو ڌڙ کان جدا، وچ روڊ تي پيل لاش ۽ چوڌاري رت.

بي حس شهر جا بي احساس ماڻهون، سندس لاش جي ويجهو ٿي نه ايندا ۽ سندس لاش پيو هوندو ائين بي وارثو، ڌپ ڪري ويندو، شهر جا رولو ڪتا مڙندا سندس لاش تي، نه نه......!

وري پنيان لوٺو ٿو ورائي، پنيان ڪير به نه ناهي.

وکون ڍريون ٿي ويس. سکون جو ساهه نکتس وات مان.

گهر ۾ گهڙندي:

زالهنس جي ڏانهنس نگاهه، سندس اکين ۾ خوف جا پاڇا. لڏندر لمندڙ. "چو چا ٿيو اٿئي؟" ڇهري تي پکڙيل پگهر ڏانهن نگاهه ڪندي پڇي ٿي.

"نرگس آئون ڏاڍو پريشان آهيان ۽ اها پريشاني منهنجي چوڌاري وکوڙي پئي آهي نه ڪو مون کي ماري ڇڏيندو."

نرگس جي اکين ۾ لهندڙ خوف جا پاڇا. ڊگها ڊگها پاڇا. اٽڪي پيا پنبڻين ۾، سندس اکين ۾ اکيون وجهي خوف مان پلاند آجو ڪري چويس ٿي، "اڙي بي خبر! توکي نه سڏائين ڪو نه ڪو وهم، اڙي ڪير ماريندو توکي، ڇڏ ڪٺي وهمن کي، هو ڏس تو وارو وڏو ياءُ، سندس پلاٽ ٽپي، هاڻ مرڳوئي پنج فٽ ڪن پنهنجي پاسي ٽپي نئين جڳهه تو نهرائي. ڪجهه چٽيس نه نه سيالي هي گهر به ڦريندي دير نه ڪندئي."

سامهون نگاهن کي جهٽڪو، پاڻهنس سندس پلاٽ تي پنج فوٽ ڪن وڌي آيو آهي، پڇ پاڻ ماٺ، ماٺ جا ڪلف لڳل چپن تي، چابيون وڃائجي ويون.

ان ڏينهن واري ڳالهه ياد پيس،، جڏهن پاڙهنس کي چيو هٿائين، "ادا اها بي واجبي ـ ڪريو، هرويرو مون واري پلاٽ ڏانهن چو وڌي آيا آيو، آئون پاڻ غريب

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ماٺهو......." ياٺهنس کي وکوڙي ويو هو ڪاوڙ جو طوفان، "اڙي هي تنهنجو پلاٽ آهي چا، اڙي هي منهنجو آهي، زال جي چوڻ تي وڙهڻ آيو آهين، دلا، جوءِ جا مڇو......."

"ادا.... ادا.... آئون ائين تہ ڪونہ ٿو چوان، مون تہ سنئين سڌي ڳالهہ ڪئي آهي."

"سنئين سڌي ڳالهہ جا پٽ...... هاڻ ٺر، متان هٿانءِ نہ سر مغز واري ۽ ڪيڏانءِ نہ ميڇالو."

ڏپ جا پکي ڦرڙاٽ ڪندي. "نہ، ادا کي وري ڪونہ ٿو چوان، هٿي ماري وجهندو، هرويرو جو پنجن فوٽن جي ڪري پاڻ کي مارائي وجهان.

بازار ۾ هلندي هلندي...... جنهن جڳهہ تي قتل ٿيو هو. بيهي ٿو رهي، نگاهون ڪيپل هيٺ پٽ تي. ڪلهوڪو رت جمي ويو، داغ، رت ٽڙيل پکڙيل، جمي ويل رت ۾ وري نگاهہ، سندس اکين ۾ بہ جمي ٿو وڃي رت.

ائين ٿو لڳيس، اهو سندس ئي رت آهي، ڪلهہ پاڻ ئي قتل ٿيو هو، اڄهو وري هينئر بہ پاڻ ئي قتل ٿيندو ۽ ڪلهوڪو عذاب وري سهندو.

"نہ، آئون مرڳوئي وڃان ٿو هتان، هي نياڳي جڳهہ آهي، هن جڳهہ تي سدائين نياڳ وسندو آهي، هتي سدائين جهيڙا ٿيندا آهن."

تڪڙو تڪڙو، تيز تيز ڏڪندو ڊوڙندو اڳيان ايندڙن سان ٽڪرائجي ٿو.

"او يارو، معاف ڪجو!" انهن کي ڏسڻ کان سواءِ وات مان نڪتل لفظ.

"معاف وري چا جو ميان! هڪڙو تہ ڌڪ هڻين ۽ ٻيو وري معاف بہ اسان ڪريون."

ڏپ جي لهر ڊوڙي ويل جسم ۾، محسوس ٿو ٿئيس بس اڄهو هي سڀ هاڻي ئي ڪيس ماري ڇڏيندا. نگاهہ مٿي ٿو ڪري، سامهون مسڪرائين پيا. سجاد، آصف ۽ الطاف.

"او........ اوهان." وات مان خوشي گاڏڙ نڪتل لفظ.

"ها، اسان، خير تہ آهي تڪڙو تڪڙو ڪيڏانهن ڀڳو پئي وڃين"

سجاد جون نگاهون سندس خوف ۾ گهير جي ويل چهري ڏانهن. هيڏانهن هوڏانهن نگاهہ ڪندي رازداريءَ ۾ چوي ٿو، "اوهان کي خبر آهي، تہ ڪو مون کي ماري ڇڏيندو، يارو، پليز! مون کي بچايو ان قاتل کان، يارو، پليز....."

"ڪير ماريندو توکي؟" آصف جي آواز ۾ ڏپ پريل.

"الائي ڪير؟ پر آئون سمجهان ٿو ڪوئي ضرور مون کي ماريندو!"

ٽنهي جو گڏيل "ٺهڪ. ها ها ها.....' ک ک ک...ک ک ک....." پاڻ حيرت جي سمنڊ ۾ غوطا کائيندي، "يارو سچ، اهو مذاق ناهي."

"اڙي چريو ٿيو آهي چريو، اڙي ڇڏ ڪٿي اتهيءَ چرين کي. هليا الطاف جي اوطاق ۾ هلون، وي سي آر جو پروگرام ڪيو اٿئون، هلي کي فلمون ڏسو مزي واريون." آصف ڪيس ٻانهن مان جهلي چوي ٿو.

رات جو:

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

بستري تي ليٽيو پيو آهي، لوچ پوچ، بيچيني، بيقراري، ننڊ اکين جي پنبڻين ۾ اٽڪيل، اندر گهڙڻ جي ڀرپور ڪوشش، پر سندس چوڌاري ڦرندڙ خوف.

ننڊ کي اندر گهڙڻ نه ٿو ڏي، بستري تي پاسا ورائڻ، ڪڏهن چيڪٽ، ڪڏهن ٻه دانهون پئي ڪري، رڙيون، واويلائون.

ڪنڌ جي هيٺان ٻانهن ٿو رکي. اکيون اٽڪيل دريءَ جي ٻاهران ٻرندڙ بلب ۾. سوچن جو لشڪر ڊوڙندو اچي، ذهن جي دري کولي ويهي ٿو رهي. اکيون بند. انسان، انسان جو قاتل! ويري دشمن!

روز ڪيترا قتل ٿا ٿين ۽ روز ڪيترا انسان جنم ٿا وٺن!

روز ڪيترا ٿا مرن ۽ ماريا وڃن!

روز ڪيترا ٿا بکيا رهن!

روز ڪيترا ٿا خوش رهن!

روز ڪيترين نارين جون عزتون ٿيون لٽجن!

روز ڪيترا ٿا اذيتون برداشت ڪن، عذاب گهرن ۾، جيلن ۾ ۽ پنهنجن گهرن ۾!

او! ڇو آهن جيل خانا ۽ عذاب گهر!؟

ٽاڻا! هتي ته وڏ ڪان وڏ ظلم ٽاڻن تي ٿيندو آهي. ٻي ڏوهي سوگها ۽ ڏوهي آزاد! آزاد فضائن ۾ گهمندڙ ڦرندڙ.

چوڌاري انڌيرو، چوريون، ڦرون، ڌاڙا ۽ اغوائون، ڪوبه سلامت ناهي، هر ڪنهن کي پنهنجي ساهه جي. پر جيڪي ڦرون ڪن ٿا، اغوا ڪن ٿا ۽ قتل ڪن ٿا، تن کي ڇا آهي؟

انسان ڪيتري ترقي ڪئي آهي، صرف تباهيءَ لئه، ها صرف تباهيءَ لئه! هٿيار، هٿيارن جا ڍير. ڪلاشنڪوف، رائيفل، مائوزر، بم کان وٺندي ائٽم بم! پل ۾ ناس، ختم انساني زندگيون! ڪٿي آهي امن امان؟

ڪٿي به نه، ڪٿي به نه! انسان ، انسان جي رت جو پياسو! پر ڪو مون کي ماري ڇڏيندو.

الا! ڪو مون کي ماري ڇڏيندو.

ڊپ، رڙيون، رلي ڇڪي مٿان ٿائي ٿو.

اکين اڳيان ڦرندڙ، انساني لاشن جا انبار.

لاشن جي اکين ۾ جيئڻ جون تمنائون.

لاش، لاش، رڳو لاش!

هر هنڌ نفرت جو راڄ، قتل عام، هر گهٽي، چوواٽو، رت سان رڱيل.

انسان ئي قتل ٿيندڙ ۽ انسان ئي قاتل. انسان قاتل، انسان جا احساس قاتل، جذبا قاتل، محبتون قاتل، نفرتون قاتل ۽ قلم به قاتل! قلم مان مس جي بدران رت ٽمندڙ، هتي راڄ آهي قاتلن جو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

قاتلن جي ڊگهي فهرست، اُتي ناهي تو پاڻ، بستري تان اٿي، پين پنو کڻي.
قاتل، سندس پاءُ- جو سدائين سائس وڙهڻ جي ڪندو آهي.
قاتل، سندس زال- جا ڪڏهن به ڪيس زهر ڏيئي ماري سگهي ٿي.
قاتل، سندس دوست.
قاتل، سندس مائٽ.
قاتل، سندس پنيان لڳندڙ ماڻهو.
قاتل، سندس وهم.
قاتل، سڀ قاتل!.
اجان لکي پيو قاتلن جي ڊگهي فهرست، ۽ اها فهرست ختم ئي نه ٿي ٿئي!
پيو ڏينهن:
شهر ۾ رلندي بي مقصد، سندس نظرون هيڏانهن هوڏانهن سلام ڪندي، هڪ دوڪان ڏانهن نگاهه، دوڪان ٻاهران مٽي ڇت ۾ چيزون لٽڪيون پيون آهن ڦاسي تي، هڪ ننڍڙو ڇوڪرو وينو آهي دخل تي. واپار گهٽو پيو ٿئي، ماڻهن جي پيهه، ڏند پيا ٽيڙين ۽ ڇوڪري جي مسڪراهٽ تي سندن واڇون پيو ٽڙن. نفرت مان نگاهه ماڻهن ڏانهن. ذليل، بي غيرت پاڻ ڇورن جي حوالي ۽ سندن رنون وري..... ٻئي پاسي نگاهه، اخبارن جو اسٽال، اخبارن ۾ گند پکڙيو پيو آهي ۽ گند ڏٻ پيو ڪري، ننڍڙي ۾ ماڻهو ڇهڻيا پيا آهن اخبار کي. پان جي ٽڪ، گذرندڙ ماڻهوءَ جي وات مان رت جو ڦوهارو نڪرندڙ..... نه، پر پان جي ٽڪ جنهن جا ڇنڊا سُڻ تي، داغ جا نشان پکڙيل. نفرت پري نهار، پان ٽڪيندڙ سنهڙي ۽ سڪلڙي ماڻهوءَ ڏانهن.
سامهون ايندڙ بس وات ڦاڙي وڏي رڙ ٿي ڪري، هڪ پوڙهي عورت ڊپ مان جلدي جلدي رستي جي پٿرن تان ٽڙندي پاسو ٿي ڏي. پوڙهي عورت ڏانهن نگاهه.
هائي ته هن کي مرڻ گهرجي، صفا پوڙهي جهور، اجان به ڪيس جيئڻ جي تمنا!
نظرون هٽيل- سامهون دوڪان ڏانهن نگاهه، رستي تان ويندڙ همراهه کي سيٺ جو سڏ
"جمعا! او جمعا!" همراهه جي پيهڻ، ٽڙڪڻ، منهن هيڊو ٿي وڃڻ، آهستي آهستي دوڪان تي چڙهڻ.
"سائين پئسا ئي ڪونه آهن، آئون بيمار، مزوري ئي نه ٿي ٿئي."
"اڙي جوءِ جا........ ماءُ...... مون کو نيڪو ڪنيو آهي تنهنجو، اودر ڪڻڻ مهل ٽڪڙا آهيو ۽ ڏيڻ مهل وري پرو! مون کي ٻن ڏينهن ۾ پئسه ڏي نه ته جوٺهين جي سٿڻ ۾ ٻليون وجهرائيندو سانءِ!"
سيٺ جو هن کي ٺيلهو ڏيڻ، ٽڙندي لهي ٿو هيٺ دوڪان تان، سندس نگاهه همراهه جي بدن جو طواف ڪندي، ڪپڙا ڦاٽل. چٽيون لڳل، وار ٽڙيل پکڙيل، ڏاڙهي وڌيل، سگهارو نوجوان، پر جسم هيٺو هيٺو، بيمار، موڳو.
پڇڪي ٿو: "غريب معنيٰ وڏو جوءِ جو......"
شهر جي پراڻي بازار ۾ گهڙندي، جتي هينئر ڏينهن ڏٺي جو ويراني ڇانيل. صرف ڪنيارن ۽ ڌوٻين جا دوڪان. هڪ دوڪان اڳيان بيهي ٿو. ڊنل دوڪان، ڇت

Scanned with CamScanner
www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪريل، زمين کي سجدو ڪندڙ! دوڪان اندر در ۽ پوءِ اندر هڪ ڪمرو.

ساروڻي، پندرنهن سال اڳ جي:

قتل، هڪ ڇوڪري جو انهيءَ ساڳئي دوڪان جي اندر واري ڪمري ۾، ڇوڪرو درزڪو ڪم سکندو هو!

سسي ڌڙ کان جدا ۽ ڌڙ ڳترا ڳترا ٿيل. گوشت جي ٻوري ۾ پيل. ماڻهن جو ميڙ، وڏي درزيءَ جي هٿن ۾ هٿ ڪڙيون، قتل ڇوڪري جو، وڏي درزيءَ زبردستي ٿي ڪرڻ چاهي ڇوڪري سان، پر ڇوڪري جا ٽهڪڙا، پاڻ ڇڏائڻ لاءِ جاکوڙ.

ڪک واري لٺ، ڏير ٿي ڪريل ڇوڪرو ۽ پوءِ زبردستي ڇوڪري کي، ٽڪ زور مان، ساهه جو هانيارو، ساهه اٽڪيل نڙيءَ ۾، نه اندر، ۽ نه ٻاهر، اکيون نڪتل، زبان ٻاهر، ڇوڪري جي ٻچڻ جو آسرو گهٽ ۽ پوءِ ڪاتي تيز، تکي، ڇوڪري جي سسيءَ ۾.

پاڻ به آيو هو، ميڙ ماڻهن جي سان گڏ دوڪان ۾، ۽ پوءِ رات جو ننڊ ۾ ڦرندو رهندو هو. اهو پندرنهن سالن جو ناهوڪو ڇوڪرو واحدو!

سسي ڌڙ کان جدا.

۽ ڌڙ-گوشت جا ٽڪرا ٽڪرا ٿيل.

روز ڇرڪ ننڊ مان.

پراڻي بازار مان نڪري اچي ٿو، ٽڪڙو ٽڪڙو ٻاهرين رستي تي سامهون ڏاڙهيءَ وارو شخص، هٿ ۾ تسبيح ۽ تسبيح جا داڻا ٽڪڙا ٽڪڙا ڦرندڙ. آهستي آهستي پير ۾ پير ڏيئي هلندڙ جنتي شخص! اکيون ڀوائتيون ۽ منهن سوئر جهڙو! هي به شايد قاتل آهي، سندس منهن ۽ اکيون ٿيون ٻڌائين...... پاسي مان لنگهندڙ پيجارو جيپ، تيز هارن، جيپ ۾ سيٽجي ويٺل شخص، جيپ جي اڳيان ۽ پويان لکيل ايم.اين.پي ها، هي به قاتل آهي قوم جو!

مسجد مان ٻانگ جو آواز پيو اچي. ملئون ٻانگ نه پر ڄڻ چوي پيو قتل عام ڪريو، شهر ۾ سامهون هوٽل ۾ ٽيپ پيو هلي، ڳائڻو، هوٽل ۾ ويٺلن کي گاريون پيو ڏي!

ماڻهو بازار ۾ ايندڙ ويندڙ نه، پر هي سڀ بگهڙ آهن. هي سندس ماس ڪوري ڪوري کائيندا، پٽيندا، ڪيس ماريندا ۽ هاڻي وڌندا پيا اچن ڏانهس.

ٻپ جا خوفناڪ چنبا سندس اندر کي پٽين ٿا.

ٻوڙي ٿو تيز، تيز...... هو سڀ ماڻهو ڄڻ سندس پٺيان ٻوڙندا اچن! هاڻي جي هي ڪٿي بيهندو ته هو ڪيس ماري ڇڏيندا. ٻوڙي پيو تيز، تيز، تيز، ساهه مان پرجي ويو آهي. اکين اڳيان اونده جو وهڪرو. سڄو شهر سندس چوڌاري پيو ڦري، جهومي نچي!

سندس قدم اڄان به حرڪت ۾، تيز تيز، اکين اڳيان ڇانئجي ويل گهگهه انڌيرو.

سامهون تيز ايندڙ ٽرڪ جو چرڙاٽ.

پکڙيل رستي تي رت جا ڇنڊا. ساهه ۾ ايام، وات مان گف.

ماڻهن جو ميڙ، لفظ ڇڪي ڇڪي نڙيءَ مان نڪتل:

"الا....ائين....مونکي....ماري....ڇڏ....يائون....!" آخري هڏڪي ڪنڌ ڍرڪي ويل!. •

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

دريءَ وٽ بيٺل هڪ ڇوڪري

ڇوڪري دريءَ وٽ بيٺي آهي، ۽ نهاري پئي رستي ڏانهن! ايندڙ ويندڙ ماڻهو، شريف ماڻهو، لوفر ماڻهو، ڪم ڪار وارا ماڻهو، بي مقصد گهمندڙ ڦرندڙ ماڻهو، خوش ماڻهو، ويڳاڻا ماڻهو، ماڻهوئي ماڻهو!

دري ڪليل، هيٺ، هر گذرندڙ هر ماڻهوءَ جي نگاهه مٿي دريءَ وٽ بيٺل چند ڏانهن! حسرت، ۽ حيرت ڳاڙهن نظرون. دريءَ جي سامهون هڪ هوٽل، هوٽل جي پاسي ۾ مضبوط ۽ دوڪان ۽ گوشت جي پڙي، ڪاسائي وڍي پيو گوشت، تڪا ڪات، تيز ڇريون ڪاسائي جا مضبوط ڏورا، جانور جي بي جان ٽنگ تي تکو ڪات، ٽڙڪ ٽڙڪ گوشت پيو نچي ڪڍي ٿيي.

اکين ۾ پرجي آيل وحشت
گوشت وڍجي پيو
گوشت نچي پيو
ماڻهو نچندڙ گوشت وٺي پيا.

ماڻهو ۽ گوشت، گوشت جا لوٿڙا، جيتري گوشت جي هٽ ۾ بي جان گوشت، سندس هانءَ مُٺ ۾، ساهه ڪُهنجندڙ، هوا بند، نڪ ۾ ڦاٿل بوءِ محسوس ٿي ڪري، گوشت ڏانهن وڏيڪ نگاهه نٿي ڪري، بدن پيو رڦيس. گوشت واري پڙيءَ تان نظرون هٽائي ۽ سامهون هوٽل ڏانهن ٿي ڪري. هوٽل ۾ ماڻهو ويٺا آهن، چانهه پيا پيئن، ماني پيا کائين ۽ هڪ ماڻهو پڪل ٽانڊن تي سيڪيل گوشت جون سيخون پيو کائي، گوشت ڏسندي ڇڪي پٽي وات ۾ پيو وجهي، ڪريه ۽ اُبڙڪو، جانور جو گوشت نه پر ماڻهوءَ جو گوشت پيا کائين، گوشت نه مڙيئي گوشت، جانور جو هجي يا ماڻهوءَ جو. ماڻهو ۽ گوشت آهي، گوشت ۽ ماڻهو آهي، ڪريه گوشت کان ۽ کائڻ وارن کان!

گهر ۾ هيٺ ڪنهن سڏ جو پڙلاءُ- آواز ماڻس جو "اختر پُٽ! وڃ گوشت نه وٺي اچ، جلدي وڃ متان ختم نه ٿي وڃي."

"ها امان ڏوڪڙ ڏي وڃان ٿو." پاڻس جو آواز. اُبڙڪو، ٿُڪ، نه نه گوشت نه- جلديءَ ۾ دريءَ تان هٽي متان لهي آئي هيٺ. بيٺل ماءُ جي اڳيان. "نه امان گوشت نه

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

گهُراءِ ڪا ياجي وغيره."

پر ياسَس اختر تہ ٺوڪري ڪٿي نکري چُڪو آهي گهر کان ٻاهر. چاهي ٿي ٻاهر نڪري سڏڪري ياسَس کي، پر پاڻ ڪجهه بہ ڪري نہ ٿي سگهي. واپس ڪمري ۾ دري کُلي پئي آهي. ويچارن ۾: "ڇا ٿي ويو اٿم، جو نفرت ٿي پئي اٿم گوشت کان، ڪا ڳالهه بہ تہ ناهي پوءِ ڇو ڀلا؟"

هيٺ گور گهمسان، جهيڙو، تڪڙا تڪڙا آواز، پاڻ اُٿي دريءَ وٽ بيهي ٿي، هڪ ٽرڪ بيٺل، ماڻهن جو ٿڙاءُ، شيشا چور، اندر وينل هڪ همراهہ کي مٽي ۾ ڍڪ، رت پيو نڪري ۽ ٽرڪ جي هيٺان رستي تي پيو آهي هڪ ماڻهو، چوڌاري پکڙيل رت، ٽائر جي چئوگرد جمي ويل رت، رت سان گڏ گوشت بہ پکڙيل گوشت، گوشت، گوشت.....

اکيون ٿاڻل، دل جو ڌڙڪو تيز، ساهہ رڳو ساهہ، وات مان گف، دريءَ وٽان هٽي، ليٽي ٿي بستري تي، اکين اڳيان ڦرندو ٿو رهيس ان ماڻهو جو گوشت، رستي تي پکڙيل گوشت، ڊپ اندر ۾، خيال متان! اختر پري نہ اچي ٺوڪري اُنهي گوشت سان......

گوشت جي خيال مان آزاد ٿيڻ ٿي چاهي، گوشت کي وسارڻ لاءِ خيالن جو وهڪرو تيز، تيز، اڃان تيز........ تڏهن بہ اکين اڳيان ٽنگيل اُهو ساڳيو گوشت، اکيون بند، مسلسل بند، لاڳيتو بند. اکين اندر پکڙيل اوندهہ اکين جي ڇنڀڙين ۾ اٽڪيل هڪ سپنو.

"پاڻ ڊوڙندي ٿي وڃي ڪنهن اڻ ڄاتل رڻ مان. ڊوڙندي پئي وڃي، ڊوڙندي پئي وڃي، رڻ ۽ رڃ جو ڪو ڪنارو ناهي....

بک تيز بک ۽ اُڃَ، هلڻ ڏکيو، پوءِ بہ ڪري ٿي پئي هيٺ ۽ چوڌاري پکڙيل رڃ، اڳيان پيل مُئل ڪُتو، بک جي شدت، رڙهندي اچي ٿي ويجهو، ڪُتي کي ڇڪي، پٽي ٿي کائي گوشت ڪُتي جو، ڊپ ڪري ويل گوشت نہ ٿو پٽجي، وات ٿي وجهي ڪتي جي مئل جسم ۾، ۽ ڏندن جو زور...."

اوچتو ڇرڪ، اکين جي ڇنڀڙين ۾ اٽڪيل سپنو ڪري پيو هيٺ، ۽ پاڻ سوچي ٿي سپني تي ۽ "سپاٽيءَ" تي. الٽيون، اُبڙڪو، دل ڪچي پنهنجن وارن ۾ هٿ. سٽ، وارن جون مُچو هٿ ۾.

الائي دير کان پوءِ هيٺ . ماڻ رڳو ماڻ ڪو هُل ٻڌڻ ۾ نہ ايندڙ. پر گاڏين مان آواز ۽ تيز هانءَ ڏاري وجهندڙ هارن.

اٿي دريءَ وٽ بيهيءَ ٿي، گوڙ نہ گهمسان . نہ ماڻهن جو ميڙ، نہ ٽرڪ ۽ نہ اهو مئل ماڻهو، رڳو رت جا جميل سُڪل ڏٻا، ۽ ٿورو پکڙيل گوشت..

نظرون هٽائي ڏسي ٿي سامهون هوٽل ۾.

"او ساحر.........." وات مان نڪتل رڙ.

"اڙي ساحر آئون ڦاسي وئي آهيان گوشت مان، منهنجي جند ڇڏائي . گوشت مان، تون تہ واعدو ڪري ويو هئين، اهو ڪو مسئلو ڪونهي، انهيءَ مسئلي کي حل

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

ڪري وٺنداسين، آئون ڪنهن ڪان مشورو وٺي ايندس.

وري سامهون ساحر ڏانهن نگاهون، چانهه پيو پئي، پنهنجي پراڻي عادت مطابق مٿي نهاري ڪندو اشارو چانهه پيئڻ لاءِ، پوءِ چانهه پي ايندو گهر. امان بابا ۽ اختر سان ملي سگريٽ هٿ ۾ جهلي دونهين جا ڇلا ناهيندو! ايندو مٿي مون وٽ ۽ دونهان هٽندو منهنجي منهن ۾!

"پر اهو ساحر ته ناهي، ڪير آهي هو. وسوسن ۾ الجهيل. هي شايد بيو ڪو آهي آئون پڪلجي ويس شايد!"

"ساحر تون شايد هاڻي ڪڏهن به نه اچين. مٿي آسمان ڏانهن نگاهه. آسمان ڍڪيل ڪڪرن سان، وشال آسمان ۾ ٻوڙن پيا ڪڪرن جيان سندس خواب، بي رنگ. چاهي ٿي دريءَ مان ٽپو ڏيئي اڏامي وڃي پکي بڻجي سمنڊ مٿان، اڏامندي اڏامندي..........۽ پوءِ ڪري پوي سمنڊ ۾."

"ڪاش پر لڳل هجن ها جيڪر.........."

قدمن جو کڙڪو مٿي سيڙهي تان ايندڙ ڪو، سامهون بيٺل مائهنس.

"سحر پٽ اڄ اسڪول ڪونه وئين ڇو. هيڊ ماسترياڻيءَ فون ڪئي ته ڇو اڄ سحر ڊيوٽي تي ڪونه آئي ۽ نه ئي ڪا درخواست موڪليائين."

"اڙي ها! اسڪول ڪونه ويس! پر هاڻي ڇا وڃي ڪنديس! ٻارنهن ٿيا ٿين!"

مائهس ڏانهن نهاري ۽ لهي ٿي وڃي هيٺ.

اسڪول ايندي يا ويندي.

شهر جا ڇوڪرا اسڪول جي گيٽ تي بيٺل، پندرنهن ويهن سالن جي عمر، چيونگم وات ۾! وار وڌا. نگاهون ڏانهنس، اشارا، سيٽيون، فلمي گانا. فلمن جا هيراڪ سائٽس رومانس جي چڪر ۾.....

ٺيڪ آهي نه ويس، روز ڦاسيو وڃان انهن فلمي هيرن جهڙن ڇوڪرن مان. ذهن وري گوشت ڏانهن مائل.

چوڌاري ڪمري ۾ گوشت، رڳو گوشت، بيڊ، در، دريون، ڇت، پنکو پاڻ به گوشت، پاڻ اتڪي پئي آهي گوشت جي وچ ۾!!

اگ ۾ جڏهن ساحر هوندو هو ته گوشت جو ڪو به خيال ڪونه هوندو هوس.

"ساحر! او ساحر....." وڏو ذليل هو! ڪميڻو.........! ڇهري تي ڪرب جا نشان. اڙي وري آيوئي ڪين، مون کي گوشت جي حوالي ڪري.

ساروڻو: ساحر سندس دوست، سندس ڪلاس فيلو، سندس مامي جو پٽ، اڪثر سندن گهر ايندو رهندو هو. پاڻ ليکڪ هو ۽ ڪهاڻيون لکندو هو، مايوسين ۽ محرومين جون، پاڻ مبتلا هو جنسي فرسٽريشن ۾. ڪڏهن ڪيس سمجهي نه سگهندي هئي، پاڻ جڻ ڳوناڻي اڻ پڙهيل ڇوڪري هئي ۽ ساحر هن لاءِ تجريدي آرٽ! جنهن کي هن صرف پنهنجي تي ليڪا نڪتل سمجهيو هو. ساحر سدائين ماٺ ۾. اندر ۾ جڻ ڪو درد جو دريا ٿي وهيس، جنهن ۾ پيو ٻڏندو هو. پاڻ به ۽ هيءَ به.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ساموهون پيل شيلف ۾ ساحر جي ڪهاڻين جو ڪتاب. ڪٿي ٽي وٺي ۽ اُٿلائي پٿلائي ٿي. ڪتاب اندر هاريل لفظ مايوسين، محرومين ۽ اڻ پورين محبتن جا.

سحر!

ساحر ڪيس چوندو هو.

"سحر مون سان ڪنهن به محبت ناهي ڪئي. ۽ تون به الائي مون سان محبت ڪرين ٿي يا صرف...."

سندس ذهن ۾ ٻوڙن پيا ساحر جا لفظ.

سارونا، ڪاوڙ، لڙڪ، ۽ لڙڪن ۾ ترڪي پئي پاڻ.

سيڙهيءَ تان قدمن جو ڪڙڪو. ڪو مٿي اچي پيو. نگاهه کُپيل در ۾. نوڪرياڻي بيٺي آهي. ماني ٽيبل تي رکي لهي ٿي وڃي هيٺ. ڏسي ٿي مانيءَ کي. ڪڏهن به گهر جي ڀاتين سان ماني نه ڪائيندي آهي. سدائين اڪيلي، پنهنجي ڪمري ۾. اڪيلائپ واري زندگي ، ساحر ڪان سواءِ ٻئي ڪنهن سان گهٽو ڳالهائيندي به ڪين آهي. گهٽو ڳالهائيندي ڪرب محسوس ٿيندو آهيس. ماني ڪائڻ لاءِ وهي ٿي ڪُرسي تي.

گرهه وات ۾ وجهندي نهاري ٿي گوشت جي پليٽ تي. گوشت جي ٻوٽين پريل پليٽ ۾، ڇهري ٿي پڪڙيل ڪاوڙ ڪرب، هٿ ڏڪن ٿا. نه نه آئون گوشت نه ڪائيندس. اُبڙڪو، گرهه جو ڪائي ويٺي هٿي سو واپس ٻاهر نڪتل، گوشت ڪان نفرت ۽ اُن گوشت ڪان به نفرت جو پيو آهي سندس ڪرب ۾، جو وڌي رهيو آهي.

وري نگاهه. گوشت، گوشت جي پليٽ هٿ ۾. نڪا هيٺ ٿي اُڇلائي ۽ سڄي ڪمري ۾ ٽڙيل پکڙيل........

نفرت مان نهاري ٿي ساموهون آرسيءَ ۾، نفرت پاڻ ڪان ۽ ڪرب ۾ وڌندڙ گوشت ڪان.... يڪ ٽڪ نهار آرسيءَ ۾ چهرو مرجهايل ۽ هاريل رنگ، وري نهار وڌيل ڪرب ڏانهن.

ساحر جي ياد، ٽڙڪو بدن ۾. بي وسي لاچاري!

ساحر جي صورت اکين ۾، اکين ۾ وحشت، نفرت، ڳاڙهو منهن، اوڪاري سان گڏ الٽي ٿي ڪري، مٿي ۾ ڦيري سڀ ڪجهه ڦرندو محسوس ٿئيس ٿو. ۽ اکين ۾ نفرت پري ٻئي هٿ پيٽ تي رکي رڙ ٿي ڪري ذليل، ڪميڻو.....! •

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

هڪ پل ڪان پوءِ زندگيءَ جو روپ

پاڻ متي بينل، سندس نظرون دريءَ مان نڪري تيز تيز ڊوڙنديون گاڏين سان ٽڪرائيبيون لسي ۽ ترڪڻي روڊ تي، ترڪنديون گاڏين جي ٽائرن هيٺان اچي چٿجنديون ٿيون رهن، وري ان مهل ئي ائڪسيڊنٽ تي ويل نظرون، روڊ تان ٿي وري گاڏين ۾ وينل ماڻهن، فوٽ پاٿ تي هلندر ماڻهن ۾ ڇُهڻ ٿيون. پڇڪي ٿو "هنن ماڻهن ۾ ڪيترا ماڻهو خوش هوندا ۽ ڪيترا پنهنجن ڪُلهن تي مايوسين جو صليب کڻي سکن جي تلاش ۾ ڀٽڪندا هوندا."

ڪيترن وٽ هوندو سڪون، ۽ ڪيترا ماڻهو ڳوليندا هوندا سڪون کي؟
سڪون آهي الائي ڇا، الائي ڪٿي آهي سڪون؟
ڪٿي بہ تہ نہ، سڀ کو هڻ وٺ ۾، هر ڪنهن وٽ بي چيني، بي تابي، اڻ ڪٺ مسئلا، ڪا واندڪائي نہ، سڪون جي تلاش ۾ ويڳاڻا ماڻهون، ٻاهر جو هر سڪون، پر اندر ڪوڪلو، الائي ڪهڙي کوٽ هوندي جو اندر ۾.
سڪون ڇهري تي چنبڙائي هلڻ وارن جي اندر ۾ ڇا هوندو آهي.
ڪربلائون ۽ بي سڪوني! پوءِ ڀلا ڪٿي آهي سڪون!؟
قبر ۾! بند قبر، مٿان مٽيءَ جپ وزن ماڪوڙين ۽ جيوڙن جو جسم کي پٽڻ، ڏاڻهون واويلائون. قبر تہ هي بند ڪمرو بہ آهي، ساهہ گهٽجي رهيو اٿم، پر هن قبر ۾ بہ تہ سڪون ناهي، او حسين چهرن جي اک جي مالڪين ۾ بہ تہ سڪون ناهي، صرف ڪي پل سڪون ڏيندر اکيون، جڏهن نفرت جا ڌاڳا اُڇلائينديون آهن، تڏهن سڪون ڪٿي گم ٿي ويندو آهي.

پنهنجو پاڻ صليب تي لٽڪيل لاش، وچ ۾ ٽنگيل، ڏپ ڪري ويل. هر گُذرندڙ جو نڪ تي هٿ، نهار ڪرپ ڀري.

اچان بہ بينل دريءَ وٽ. پڇڪو! "آئون هڻ مٿان ٽپو ڏيئي خودڪشي ڪري سگهان ٿو. پر نہ ٿو ڪري سگهان...... ڇو ٿو ڪري سگهان آئون خودڪشي، جڏهن تہ هيءَ زندگي صرف منهنجي آهي انهيءَ تي صرف منهنجو حق آهي."

"پر ڇالي تہ هيءَ زندگي منهنجي ناهي. آئون پنهنجي دکن، سکن، آرزوئن، احساسن ۽ جذبن کي دفن ڪري آيو آهيان پنهنجي گهر جي مايوسين سان ڀريل اڱڻ ۾.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪاش ننڍڙو هار تي هيٺ ماڻهن جي پيهه ۾ پنهنجو پاڻ کي گم ڪري ڇڏيان."

"او تون؟ ڪيڏي مهل آئين."

"بس هينئر ئي در کُليل هو، پر جاني تون ڪهڙين سوچن ۾ گم آهين، يڪو دريءَ وٽ بيٺو آهين، مون توکي هيٺان ڏٺو هو."

"ڏسان پيو واقعي دنيا ۾ سڪون ۽ خوشيون آهن يا نه، هن چلڪندڙ گاڏين، بنگلن، سهڻين زالن وارن کي به سڪون آهي ا، ني نه...."

"آئون سمجهان ٿو هن وٽ سڪون هوندو، پر مون لئه سڪون جا پکي مري ويا آهن يا اُڏامي وڃي ڪنهن وڻ جي چوٽيءَ تي ويهي رهيا آهن."

"ڇڏ ڪٽي انهن سوچن کي، يلا ٻڌاءِ نوڪريءَ جا حال احوال"؟ اقبال ڪرسي تي ويهندي چوي ٿو.

حال احوال! ڪهڙا؟ بس نوڪري ڪرڻي آهي سا ڪريان پيو، ڏاڍو ٿڪجيو ٿو پوان، ڏاڍي بور نوڪري آهي يار، سڄو ڏينهن ڪم ڪم ۽ ڪم. بس يار پڙهيو نه اٿئي ڪُجهه نه هُجڻ کان ڪجهه هُجڻ بهتر آهي، دوست هي به تنهنجا احسان جو تو مون لئه ڪوشش ڪري جهڙي تهڙي نوڪري وٺرائي ڏني، نه ته شايد آئون مري وڃان ها، ۽ ڪو دفنائڻ وارو به نه هجي ها مونکي."

"جاني ماني ڪاڌي اٿئي".

"...... ڪيسي ۾ حال ئي ناهي، اڄ رات بک تي رهڻ جو سوچيو اٿم، ڪجهه ته بچت ڪيان، جيئن گهر جا مسئلا حل ٿي سگهن."

"وڏو ذليل آهين تون! اڙي ڇڏ ڪٽي بچت کي پنهنجو پيٽ ته ڀريندو ڪر" ۽ توکي وري هتي جدا رهڻ مان يلا ڇا وريو، گڏ رهون ها، مسواڙ کان ته آجو هجين ها."

"يار تون پاڻ ٻچڙيوال، ٻن ڪمرن هوندي به اٿوند، پوءِ آئون ڪيئن رهان ها تو وٽ، نوڪري وٺرائي ڏيڻ جا به لک احسان."

"ڇڏ ڪٽي انهن ڳالهين کي، هليا هيٺ ماني ٽا کائون."

•

آيو هو شهر ۾ "جيئرن ماڻهن جي قبرستان ۾". واپسيءَ جا سمورا رستا بند، واپسيءَ جي رستن تي صرف اٿوند جا ڍير، مجبوريون، ذلتون، پٽس چيو هئس "ابا هاڻي ڇا رهيو آهي جو هتي تون هٿ تي هٿ رکيو ويٺو آهن، ايڏا ته قرضن جا انبار ٿي ويا آهن جو هاڻي چيلهه به سنئين نه ٿو ڪري سگهان. ماڻهو منهن ئي ٽا پٽيو وٺن ڪجهه اوڌر وٺندي، حاجي عرس دوڪان واري ته اوڌر ڏيڻ به بند ڪري ڇڏي آهي."

هاڻي ته ڪجهه ڪرڻ جو ساهس ئي نه رهيو اٿم، مون کي ٽي بي پئي ٿئي، ڪڏهن ڪڏهن وات مان رت ٿو اچيم، پينشن جا ست اٺ سئو ماڻهين جي بيماريءَ ۾ ئي ختم ٿيو ٽا وڃن، لاٿبي ڪهڙي نانگي بيماري لڳي اٿس. آئون ته هاڻي ڪجهه به نه ٿو ڪري سگهان، ابا هاڻي تون ئي ڪجهه ڪر." ساهه مان پرجي ويو هو پٽس.

"ڇا ڪريان آئون بابا، آخر ڇاڪيان، ڪيڏانهن وڃان؟"

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

"جيئن توکي اچي تيئن ڪر. هالي سڀ بار توتي آهن ابا".
گهر کان ٻاهر نڪتل، ڪُجهه به نه ڪري سگهڻ جو ڏک. پاڻ کي بيوه جي ٽٽل چوڙين جيان محسوس ڪري.
پُٽڪو!
ائين چو ٿيو. اهيو به اسان تي.
اُميدون صرف اُميدون رهجي ويل، سکن جا خواب ٽڪل مسافرن جيان ويرانين ۾ پٽڪي ويا، آشائون اڌوريون ۽ ارمان اڻ پورا.
اُميدون پٺهنس کي ته هو ماستريءَ مان رٽائر ٿيندو. پينشن جي پئسن مان ٻني ٽڪرو وٺندو يا ڪو دوڪان ڪيندو، ۽ پٽ جي نوڪريءَ لاءِ پئسه ڏيئي، ڪا سٺي نوڪري وٺي ڏيندو، پر ائين نه ٿي سگهيو، خواب ۽ خيال ۾ به ته نه ڪو ائين ٿيندو.
پٺهنس پينشن جا ڏيڍ لک روپيه وٺي بئنڪ کان ٿورو پريرو ٿيو. اوچتو لوهي نالي ڇاتيءَ تي محسوس ڪيائين، پٺهنس جو ٿيلهو مضبوط هٿن ۾، غش ٿي ڪريل پٺهنس، شام ويلي زنده لاش جيان گهر پهتل، ڪهرام متل، گهر جو آئيندو تباهه، ماءُ جي بيماري. علاج نه ڪرائي سگهڻ جي طاقت، اوڌر، قرضن جا انبار، چڙي چڙي زنده رهڻ ۽ پوءِ آخري منزل موت، قرضن جي ڍير ۾ دفن ٿي ويل سڄو سارو گهر، پاڻ هارايل وجود کٽي آيو اقبال وٽ، جنهن کيس ڏنو هو دلاسو، شهر ۾ نوڪري وٺي ڏيڻ جو!

•

آفيس ۾ وينل، سوچن ۽ ويچارن جي سوليءَ تي لڙڪيل، سوچي پيو وڃان صاحب ڏانهن، ۽ ڪانئس گهُران موڪل، ڳوٺ وڃڻ لاءِ. ٻه مهينا ٿي ويا آهن ڳوٺ ويو ئي ناهيان، ڪو چڪرڙو ته هڻي اچان، هتي ته ساهه ٿو منجهي منهنجو، پر صاحب موڪل ڏيندو الائي نه، منٿ ميڙ ڪندوسانس، جي اجان پوءِ به موڪل نه ڏنائين ته ڇا ڪندس. ها ڇا ڪندس ڪجهه به ته نه ڪري سگهندس آئون.
اهو ڪُجهه ته ڪري سگهان ٿو ته جڏهن هو لنگهندو هتان ته ڪرسيءَ تان اُٿي ڪرسي کٽي نڪا سندس گنجي مٿي ۾ هڻي ڪيندس.
نه نه، ائين نه ڪندس هرو پرو ڏچو ٿيندو ۽ هن ٽيمپرري نوڪري تان به هٿ ڌوئي ويهندس. اُف هيڙي خسيس نوڪري، هن کان ته مزوري سُٺي، پر ڇا آئون ڪمزور ماڻهو مزوري ڪري سگهندس. شايد نه. پاڻ کي تيار ٿو ڪري صاحب جي آفيس ڏانهن وڃڻ لاءِ.
پنهنجي جسم کي مٽي کٽي گهلي ٿو صاحب جي آفيس ڏانهن قدم وڃڙنس پيا، مسڪراهٽ جا گل چپن تي اچي وري غائب پيا ٿين.
دروازي سان ٽڪرائجي ٿو زور سان نڪا. سيني ڪلرڪن جي نگاهه ڏانهس، ڪنڌ هيٺ ڪري، ٿورو سنڀالي، گهڙي ٿو اندر صاحب جي ڪمري ۾.

•

ڳوٺ، رات!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

پٽهنس جي سامهون ڪٽ تي ويٺل، پٽهنس آسمان ۾ تارن کي ڳڻيندي ڪجهه ڪين ٿو ڳالهائي، پر ڪيس ائين ٿو لڳي، ڄڻ پٽهنس گونگن لفظن سان ساڻس ڳالهائي ته پيو.

"ابا ڇا ٿيندو تنهنجي انهن پنجن سون مان، ڪيئن گذرندو سڄو سارو مهينو. ڪٿان لاهيندا سين اوڌر، قرضن مٿان پيو قرض چڙهي، ڇوڪرين لئه سگهو ڪپڙو ڪونهي. ويچاريون مرڳوئي اُگهاڙيون پيون ٿين، ياڻهين احمد به ته هائي اچي مئٽرڪ ۾ پهتو آهي. ڪتابن، ۽ اسڪول جي ڊريس جا پئسا ئي ناهن، ڪپڙن جو به اهو وڳو اٿس، تون ئي ٻڌاءِ تنهنجن پنجن سون ۽ منهنجي پينشن جي اٺن سون مان ڇا ٿيندو؟"

لونڊڙين ۾ نڪاءُ، گوليءَ جا، مجبورين جون زنجيرون وڪوڙيل بدن تي. اکين اڳيان نه ڪٽندڙ محرومين جو سلسلو، ڪٽ تان اُٿي ٿو بيهي، نگاهه، اوندهه جي گهيري ۾ وڪوڙيل، پٽهنس جي چهري ڏانهن "ڇا ڪيان، آئون بابا، ڪٿان ڪيان آئون پوري اوهانجي، اهو به شڪر ڪيو جو اهي ئي پنج سؤ مليا اٿو، آئون ڪيئن پيو گذاريان شهر ۾، اوهان کي ڪهڙي خبر اوهين ته بس مڙئي ڳالهه ڪري ٿا ڇڏيو."

پٽهنس واتڙو ٿي ويل، اکين ۾ لُڙڪ، ڏانهس نهار نماڻائي مان، چپ ڪجهه چوڻ لئه کُليل. "ابا جاني ڇا ٿي ويو آهي توکي، مون ڪجهه چيو توکي جو ائين پيو چوين، ابا حيف اٿئي حيف. اڙي ابا آئون ته انهن پنجن سون جو به شڪر پيو ڪريان."

شرم ۾ ٻڏل، افسوس الائي ڇا ٿي ويو اٿم، الائي ڇا چيم بابا کي.

هڪو ٻڪو، ڪنڌ هيٺ، نڪري ويل گهر مان ٻاهر.

ڳوٺ کان شهر تائين جو سفر، ڪڏهن به نه کُٽندڙ عذابن، ذلتن ۽ احسان محرومين جو سفر، شهر ۾ پنهنجو وجود وڃائي ويٺو. شهر جي وشال سڙڪن، فٽ پاٿن، ماڻهن جي ميڙن ۾ ڳولهڻ لڳو پنهنجي وڃايل وجود کي، شهر جي دونهين سندس اندر کي گهٽي ڇڏيو. ڳوٺ وڃڻ جي شديد خواهش، پر ڳوٺ وڃڻ جا سمورا رستا بند. مهينو گذري ويو پر موڪل بند، اڳ به صرف ٽن ڏينهن جي موڪل، الائي ڪيئن پل ڪن ۾ گذري ويا هئا اهي ٽي ڏينهن، شديد خواهش اندر ۾ ته ڪمپني جي نه ماڙ عمارت تان ٽپو ڏيئي خودڪشي ڪري ڇڏيان. يا پنهنجي اندر جي انسان کي ماري صاحب جي پيرن تي ڪري پوان، ۽ هن جا چٽيان پير، سر سر مون کي پڪي نوڪري ڏيندا. سر منهنجو پگهار وڌائيندا. سر مونکي ڳوٺ لئه موڪل ڏيندا. آئون اوهان جو دعاڳو رهندس. سر آئون اوهان جو نوڪر نوڪر نوڪر........ پر نه. آئون اِئين نه ڪندس. آئون ڪنهن کي ٻه هٿ جوڙ نه ڪندس.

پٽڪو!

ڪٿي جو به نه رهيو آهيان. سوچيو هئم پنهنجي بي معنيٰ وجود ۽ پنهنجي انا کي زنده رکندي، آئون شهر ۾ ڪجهه بڻجڻ جي ڪوشش ڪندس. پر هتي ته روز گذهه جيان ٿو وهان، رڳو ڪم ڪم ۽ ڪم، ۽ پڄاڙيءَ مهيني ۾ صرف پندرهن سؤ رپيا، پنج سؤ مسواڙ جا، پنج سؤ کن پيو خرچ باقي پنج سؤ، او! ڇا ٿيندو هوندو گهر جو........

آئون ڄڻ مشين جو پرزو آهيان، اهو پرزو جو صرف پرزو آهي، ڪنهن به ڪم

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

جو نه ۽ نه ٿي ڪڏهن ان مان ڪو ڪم ٿيو آهي.
ڪاش مون کي پر لڳل هُجن ته جيڪر آئون پکي بڻجي آسمان تي پرواز ڪري وڃان ها، ڏور ڏور ڪٿي ڏور ۽ پوءِ ڪري پوان ها ڪنهن سمنڊ ۾.
سامهون پيل پئسن جو خط.
جاني پٽ سجو سارو مهينو گذري ويو، تون ته نه آئين پر پئسا به نه موڪليئي، هاڻي هي ٻيو مهينو شروع ٿي ويو آهي. اسان ته صفا ختم ٿي ويا آهيون، ابا جي تون نه اچي سگهين ته پئسا ضرور موڪلج، اسان کي هينئر تنهنجي اچڻ کان وڌ پئسن جو انتظار آهي، ۽ ها برسات پئي پئي گهر کان ٻاهر نڪتس ته ترڪي پيس، ٽنگ کان معذور ٿيو پيو آهيان کٽ تي. احمد به اسڪول ڪونه وڃي، ويچارو ويندو آهي روز رازن سان مزوريءَ تي، زيبو ته هونئين وهيءَ کان چڙهي ويئي، پر زينو به ته ساماڻي ويئي آهي. اُن جي به شادي ڪرڻي آهي، ڪو رشتو اچي ٿي نه ٿو. ماڻهن کي ته ڪپي ڏاج ۽ پئسو، توکي ته خبر آهي پنهنجي، ڪٿان آڻيون پئسو ۽ ڏاج، ۽ تنهنجي به ته شادي ڪرڻي آهي. چاچهين وارا چون ٿا ته اسان تان بار لاهيو، تون به ڪي ڏوڪڙ هٿ ڪر جيئن پير جهلا ته ٿيون. پُٽ وري به آخر ۾ ايترو چوندس ته ڏوڪڙ موڪلڻ جو ترت بلو ڪجانءِ."
ٻن ٽن ڏينهن کان پوءِ به ٿي پڪا خط آيل.
ننڍي ڀاءَ جو خط.
ادا جيءَ تو جهڙي جا لکان؟؟
ادا..... ادي زينو جي عمر پيئٽي سان پڄي پئي ويئي، پر چاچا وارن ڪيس جهلي ورتو، ادا بابا ته انهيءَ ڳالهه جي ڪري صفا بيمار ٿي پيو آهي. هڪ ٽنگ کان معذور، ٻيو رڳو وات مان رت جون الٽيون ٿو ڇڏي. ادا ڪير به پنهنجي سار سنڀال لهڻ وارو نه آهي، گهر ۾ اٽو به ناهي، دوڪان وارا اوڌر گهرندي به چڙٻون ٿا ڏين، چاچا وارن کان ڪجهه گهرون ٿا ته منهن ئي خراب ٿيو وڃين. ادا تون جلد ڳوٺ هليو اچ، پر شهر مان ڪو ڌاڙو هڻي اچجانءِ، جيئن گهر جا مسئلا حل ٿي سگهن.
ٻيا به ٽي خط ڳوٺائين جا لکيل، چٽرن ۽ ٺوڪن سان ڀريل ته تنهنجي ڀيڻ.......... اوچنگار، لڙڪ، ساروڻا ڳوٺ جا. پٽهنس جا، ڀاءَ جا، پوڙهي ڀيڻ جا، ۽ اُن ڀيڻ جا جنهن ذليل ڪري ڇڏيو.
ساروڻي زينوءَ جي ننڍپڻ جي؛
"ادا ادا، شهر تو وڃين، ادا مون لئه چوڙيون آڻجانءِ، ۽ ڪن لئه جهومڪ به، چير ۽ سنڌبل علوءَ جي ڪنوار جهڙا. ٿوري دير ساهي ۽ پوءِ وري ۽ ادا يرت پريل ڪپڙا ۽ ۽ ۽...........
ذليل ڪميني ڪُتي ڳوٺ وڃان ته انهيءَ جيڏو ٿيندس، نه ڇڏيندو سانس، اڙي ڇا سمجهيو اٿائين ته بابا بيمار آهي ۽ امان ناهي، تهنڪري ڪيس ڪو به نه چوندو.
پر هن ويچاريءَ جو ڪهڙو ڏوهه، آخر هُن جي به ڪا ضرورت آهي. پر هوءَ ڪٿي ڪجهه صبر ڪري ها. ڪيئن ڪري صبر، ڪيترو ڪري ها صبر، صبر جي به ڪا حد

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

هوندي آهي. آخر هن کي هڪ مرد جي ضرورت هُئي، جو جلد اسان هنن حالتن مطابق
ڪيس نہ ٿي ڏيئي سگهياسون، ۽ پوءِ آخر پڇي وڃڻ لڳ سنيري ۽ هن جي پڇي وڃڻ لڳ
کو کُليل ڪشادو رستو بہ تہ نہ هو ۽ هوءَ جهلجي پئي.

ٺيڪ آهي ڳوٺ وڃان تہ انهيءَ جيڏو ٿيندس، ذليل ڪميني ڪتي ٻلي، مٿان
اسپيڊ سان هلندڙ پنکو، تڏهن بہ پگهر ۾ شم، پاس جو خط مٽ ۾ پيڪوڙيل، اندر ۾ رت
جو دريا ڇوليون هڻندڙ، سندس اندر ۾ باهہ وڪوڙيل، نڪرڻ ٿو ڇاهي ڪمري مان ۽
ڙڀون ٿو ڪرڻ ڇاهي پر پاڻ پيو آهي ڪٽ تي. ايئن ٿو ڀانئين ڄڻ اڃهو هن پل پاڻ مري
ويندو، مٿان پنکو ڪري پوندو، ۽ پکڙيل هوندو ڇوڌاري ڪمري ۾ رت.

●

ڊيوٽيءَ تي وڃڻ مهل، بينل بس اسٽاپ تي، ماڪوڙين جيان ماڻهن جو لشڪر
ڦرندڙ، هرڪنهن جي چهري تي پريشانين جون مکيون پون پون ڪندڙ، جلدي آفيس پهچڻ
لڳ ٽڪڙ، هُرکر، اڻ تڻ، مونجهہ، نگاهہ ان طرف جتان بس ايندي، اکين ۾ بيقراري پريل،
ٽيڪسين جي قطار، پرکوبہ چڙهڻ وارو نہ، سڀ جا سڀ ڪلرڪ، ماستر ۽ مزور ماڻهو،
بس اچي پئي رانياڙ ڪندي، بريڪ، ماڻهن جي پيهہ وڌندڙ، چڪ چڪان. پاڻ بہ چڙهي
ٿو، صبح ساڻ پگهر مان شم، سڄي رات اوجاڳي ۾ ڪٽيل، نيڻ ننڊاکڙا. بس رڙهي ٿي
پوڙهي بيمار جيان ۽ پوءِ ڪنجهہ، ڪنجهندي ڪنجهندي تيز ٿي ٿئي. دريو ٽٽل، ٻاهران
دونهين جو ريلو تيزيءَ سان اندر ڌوڪيندڙ ۽ اندر وينلن جي اکين ۽ نڪ جي ناسن ۾
گهڙندڙ ناگواري، هر ڪنهن جي چهري تي، دل ۾ گاريون بس جي مالڪن کي، سندس
نظرون اٽڪيل سندس پاسي واري ماڻهوءَ جي پينٽ واري کيسي ۾ ڳاڙها ساوا نوٽ جهلڪا
۾ گهڙندڙ، پاس جي خط جو تصور، اڌا شهر مان ڪو ڌاڙو هڻي اچجانءِ جيئن گهر جا
مسئلا حل ٿي سگهن "هاها مون کي ڪيڏي گهرجن هي پئسا!"

پر آئون تہ انهيءَ معاملي ۾ صفا ناتجربيڪار آهيان، ٺيڪ آهي....... ڪوشش
ڪريان ٿو.

آهستي آهستي هٿ وڌايل، ڏڪٽي بدن ۾، پگهر جون قطارون چهري تي، چپن
جو ٿڙڪڻ، اکين اڳيان ڇانئجي پئي اونده.

۽ ٻي پل وڌايل هٿ واپس، نہ نہ ايئن نہ ڪندس، او ڪيتري نہ بي عزتي
ٿيندي، پوءِ ڇا ڪيان، سوچي ٿو....... ها ڪجهہ نہ ڪجهہ تہ ڪرڻ گهرجي، هن ذليل
نوڪريءَ جي آسري سڄي عمر خوار ٿي مري ويندو.

نہ اڄ آئون پنهنجي اندر جي انسان کي گهٽا ڏيئي ماري ڇڏيندس، ۽ پنهنجي انا
جا ٽڪر ٽڪر ڪري ڇڏيندس. اڄ صاحب جي پيرن تي ڪري پوندس.

سر، سر پليز مون کي پڪي نوڪري ڏيو.

سر آئون ڏاڍو غريب ۽ لاچار آهيان.

سر پليز مون تي ٿورو ڪيو، احسان ڪيو......

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سر آئون اوهان جي پيرن تي ٿو ڪران ۽ پير ٿو چٽيان......
سر، سر پليز، پليز پليز.........

•

ها ها مون کي اٿين ڪرڻ گهرجي، سندس ذهن پريڪٽس ٿو ڪرڻ لڳي، ته اڄ صاحب کي ڇا ڇوڻو آهي.

اڄ پوري مهيني جو پگهار سندس کيسي ۾، ڳوٺ وڃڻ لئه سنيريل، اڻ تڻ جلدي ڳوٺ پهچڻ لئه، پاڻ کي محسوس ٿو ڪري خوشين جي پينگهي ۾ لڏندو. سرور، مزو، زندگيءَ مان ايندڙ. خوشي، اندر ۾، ڪا به ڪوٺ نه. ويچاري ٿو انهيءَ خوشيءَ تي چار پنج ڏينهن اڳ جي ياد، صاحب جي پيرن تي ڪريل، هٿ ٻڌل، پڪي نوڪريءَ لئه درخواست، اکين ۾ لڙڪ، چهري تي ڏک جون ريکائون. اُن ڏينهن ڪيو هٿائين پنهنجي اندر جي انسان جو قتل پنهنجي انا جو قتل ۽ اڄ ٽيمپريري نوڪريءَ جي پگهار سان گڏ پڪي نوڪريءَ جو آرڊر ۽ موڪل ڳوٺ وڃڻ ڪاڻ. ڪيسو پرتو، خوشي ڊاڍي، خوشي هر طرف خوشي. ٿيلهو ڪلهي ۾ لٽڪائي نڪري ٿو ٻاهر، ٽڪڙو ٽڪڙو، جهومندو نچندو اندر جو اندر ۾، ڳائين ڪان پاڻ پچائيندو، ماڻهن جي هجوم کي چيريندو تکو تکو بس اسٽينڊ تي پهچي ٿو.

نگاهه واچ ۾ ڪتل، شام جا ڇهه، هون! ڳوٺ جي آخري بس وري صبح جو ملندي، پر ڪيس اڄ ٿي پنجن ڇهن ڪلاڪن جي مسافري ڪري ڳوٺ پهچڻو آهي.

ڏسي ٿو بس نڪري پئي وڃي.

پاڻ تکو تکو، ڊوڙي ٿو. قدم حرڪت ۾، ڌرتيءَ تي رقص ڪندڙ تيز تيز اهڃان تيز، ساهه جو سهڪو، پگهر نڪتل، ذهن به ڊوڙي ٿو تيز، بي لغام گهوڙي جيان. اوچتو بس جي گيٽ ۾ هٿ، مضبوط هٿ، زور سان پاڻ کي ڇڪ ۽ پاڻ بس اندر. سکون جو ساهه، نرڙ تي هٿ، آگر سان پگهر اگهي ٿو ڇڏي، متو اڳينءَ سيٽ تي، ٽڪ ٽو لهي جهڳن جو، جهڳن جي هڻ وٽ جو ڪنن سان ٽڪرائيندڙ آواز. ياءَ ياءَ........ متان بيٺل ڪنڊيڪٽر، کيسي ۾ هٿ اوچتو جهٽڪي سان هٿ جي واپسي، کيسي ۾ جڻ ڏينين جو چٽ وينل، وري پاسي واري کيسي ۾ هٿ، اُتان واپس، ٿيلهي جو سامان ٽيڙڻ پکيڙڻ، پر پئسن وارو پرس هيو ئي ڪين.

"شايد ڪمري ۾ وساري آيس. نه نه اُتان ته ڪنيو هُئم پوءِ شايد تيز ڊوڙڻ جي ڪري ڪٿي ڪري پيو هوندو او هاڻي ڇا ٿيندو"؟

"ياڙو ڏي جلدي ڪر" ڪنڊيڪٽر جو شوخي مان ڳالهائڻ.

نماڻائيءَ مان نهار ڪنڊيڪٽر ڏانهن ۽ پوءِ ٿيلهي ڏانهن، ڪنڊيڪٽر جي اکين ۾ شور، ۽ ٻي پل پاڻ بيٺل هيٺ رستي تي، ويڳاڻو، ويچاري ٿو پاڻ تي ۽ ڪنڊيڪٽر جي بي عزتيءَ تي. سندس منٿن ميڙن ڪرڻ تي به هن کي رحم نه آيو. بس مان لاهڻ تان ڇڪ، پر ڪجهه نه ڪري سگهڻ جو ڏک. پڇتاءُ ۽ بي عزتي جو احساس، بس ۾ وينل ماڻهن جو ٽوڪن سان پريل نگاهون ۽ لڪيل ڏهيل ڪل.

بس گهڻو ڏور ٿي ويئي آهي. سوچي ٿو هاڻي ڪيڏانهن وڃان؟ ڳوٺ يا واپس شهر! •

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

گم ٿي ويل امن جي ڳولا ۾!

جڏهن بہ شهر ۾ گوليون هلنديون آهن، بمن جا ڌماڪا ٿيندا آهن، نيون ۽ پراڻيون عمارتون بمن جي ڌماڪن سان ڦان ٿي پٽ پونديون آهن. هجومن ۾ هلندڙ مسڪرائيندڙ چهرن وارن ماڻهن تي گوليون وسنديون آهن، جوان ٻار پوڙها روئڻ تي ٿتڪندا آهن، موت شهر جي سوڙهين گهٽين مان نڪري روئڻ تي وحشت وارو رقص ڪندو آهي، ڪلاشنڪوف گولين جون الٽيون ڪندي آهي، سڄو ماحول ٺا، ٺا، ٺا، ٺر، ٺر، ٺر، ٺر، جهڙن آوازن سان ڀري اٿندو آهي. بارود جي ڌپ پکڙجندي آهي، دونهين جا ڪارا ڪڪر ڌرتيءَ تي لهي ايندا آهن، خوف ۽ هراس ۾ ماڻهو ڀڄندا آهن، موت سندن پٺيان ڊوڙون پائي پوندو آهي. ان ويل لڳندو اٿس اها سڄي پيچ ڏاهہ سندس اندر ۾ پئي ٿئي، پاڻ ئي روئڻ تي ٿتڪندو آهي ۽ بمن جي ڌماڪن سان ڏهندو آهي، ذهن ۾ ولوڙ ٿي پوندي اٿس، شدت سان چاهيندو آهي تہ پاڻ نڪري اچي ٻاهر پنهنجي گهر مان ۽ هٿ رکي ڇڏي ڪلاشنڪوف جي منهن تي زور سان ۽ ڪلاشنڪوف جو گلو گهٽجي وڃي، روئڻ تي رقص ڪندڙ موت کي گلي مان جهلي ٽٽڙائيون ڪرائيس، پر پاڻ ڪجهہ بہ تہ ناهي ڪري سگهندو، ۽ ڪجهہ بہ تہ ناهي هوندو سندس وس ۾.

چتائي ڏسي تو پنهنجي پرائي گهر کي، رنگ ڀتين تان لهي پيو، فرش ٽٽي پيو آهي، در دريون پراڻا ٿي ويا آهن. گهر جو ڪيس ڪوبہ خيال نہ.

مرمت لئہ سوچ پر وري تبديلي سوچن ۾.

ڪيڏي بہ مهل اوچتو گهر ڪنڊر ٿي سگهي ٿو، صرف هڪ بم لڳڻ ڪانپوءِ. ڪهڙي ضرورت آهي مرمت جي.

شهر ۾ راڄ آهي دهشت جو، ڪنهن جي بہ جان سلامت نہ، ماڻهن جي پٺيان موت تعاقب ڪندڙ، شهر جي سوڙهين گهٽين، بازارن يا ماڻهن جي ميڙ ۾ اوچتو گولي يا تيز چرو پيٽ ۾ ۽ هڪ درد ڀري دانهن، ڪلاشنڪوف جو مڪروهہ ٽهڪ.

شهر جا هڪڙا ماڻهو پنهنجي سڃاڻپ وڃائي رهيا آهن، محبت ۽ انسانيت جو احساس ختم ٿي رهيو آهي. هو مبتلا ٿي ويا آهن خوف جي بيماري ۾. بيڪار، روڳيل بي مقصد ۽ ڪنهن بہ وقت موت جو اچڻ جهڙي زندگيءَ جو بار ڪلهن تي کنيو پيا هلن، ذهني جسماني ٽارچر سان.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

شهر جا ٻيا ماڻهو خدا ٿا بڻجڻ چاهين. هن شهر جا، شهر جي ماڻهن جو موت ۽ زندگي سندن وس ۾ ڪرڻ چاهين ٿا (۽ هينئر آهي به سندن هٿ ۾!) هو خوف، هراس جو طوفان پکيڙين پيا، زندگي ۽ موت جو ريموٽ ڪنٽرول سندن هٿ ۾ آهي، صرف بٽڻ دٻائڻ سان ڪٽي ٻه گوليون هلي سگهن ٿيون، ڇرا سينا ڦاڙي سگهن ٿا ۽ بم ڌماڪا ڪري سگهن ٿا.

هڪ رات اينئن شهر ۾ گهمندي ڦرندي گهڙيو شهر جي سوڙهين گهٽين ۾. اندي گهٽي، گهگهه اوندهه، اکيون ڦاڙي هلندڙ پاڻ، اگهاڙيون نظرون، ڪجهه به نه پسندڙ، سناٽو، سانت ڦهليل، صرف ٺڪ ٺڪ قدمن جي، سندس ۽ سندس اڳيان ڏهه فٽ پري ويندڙ همراهه جي.

ان ويل ڏٺائين همراهه جي اڳيان گهگهه اوندهه ۾ چمڪندڙ تيز چرو، اوندهه ۾ تجلو اوچتو وري اوندهه ۾ گم ٿي ويو.

قدمن جي ٺڙڪ بند، سندس اڳيان ويندڙ همراهه جي تيز رڙ.......

الا........ ۽ وري موت سندس پٺيان ڊڪندڙ، پاڻ واپس وري ڀڳو هو. تيز تيز پنهنجي گهر پهچڻ تائين ساهه مان ڀرجي ويو هو، ٽڪرائجي ويس مٿو گهر جي ٻاهرين در ۾، ۽ انيڪ پل اينئن بدحواس ٿيو بيٺو رهيو.

•

چار ڏينهن اڳ جي ياد.

جنهن ڪرسي تي هينئر ويٺو آهي پاڻ، ويٺل هو، سندس دوست ۽ پڻ سامهون واري ڪرسيءَ تي.

"آدم ڇا ماڻهوءَ جي رت جي ذائقو مٺو هوندو آهي، جو هڪ ٻئي جو رت پيا وهائين." گهڙي دير خاموش رهندي چيو هٿائين: "شايد مٺو هجي مون کي خبر ناهي........ ۽ رهي ڳالهه رت وهائڻ جي سو هي سڀ ڪجهه نيڪ پيو ٿئي منهنجي خيال ۾!"

"ڇا پيو نيڪ ٿئي تنهنجي خيال ۾!" اٿيو ڪرسيءَ تان، بيٺو دريءَ وٽ، نهاريائين هيٺ، سنسان روڊ تي، صرف ايڪڙ ٻيڪڙ ماڻهو لنگهندڙ خوف ۽ هراس سندن چهرن تي ٽنگيل.

"اهوئي ته آبادي گهٽجي پئي........ هي جهيڙا ٿين، اها سٺي ڳالهه آهي، ماڻهو مرندا ته آبادي گهٽبي، مسئلا گهٽبا، انسان بک وگهي نه مرندا روزگار لئه ذليل ۽ خوار به نه ٿيندا."

"۽ جيڪڏهن ائين نه ٿيو ته الائي ڇا ٿي ويندو؟"

"آبادي وڌڻ سان انسان حالتن هٿان ذليل خوار ٿي بک مرندو. هيءَ خوراڪ پوري نه ٿيندي، انسان وحشي جانور ٿي پوندو. بک ۾ هڪ ٻئي جو گوشت پٽي کائيندا، ان کان بهتر آهي ته هو پاڻ ۾ وڙهي، اهڙين حالتن ٿيڻ کان اڳ ڌرتيءَ تان پنهنجو بار ختم ڪن."

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

"تون وڏو ذليل ماڻهو آهين آدم، ڪيڏيون واهيات ۽ ڪنيون سوچون آهن تنهنجون، تون انسان دشمن آهين. تون... تون نڪري وڃ منهنجي گهر مان، ذليل انسان، توکي اڄي آباديءَ وڏڻ جي ڳالهه لڳي آهي. هي ماڻهو بي موت مرن پيا، روڊن تي ڦٿڪن پيا توکي انهن جو ڪوبه فڪر ناهي." گلي مان جهلي ڌونڌاڙ ڏنائينس. آدم گلي مان هٿ ڇڏائي تڪڙو تڪڙو نڪري ويو گهر کان ٻاهر.

هينئر پڻ مسلسل ٽن ڏينهن کان بند آهي ڪمري ۾، ٻاهر نڪرڻ تي اڻ تڻ پر پاڻ ٻاهر نه ويندو.

"پاڻ ٻاهر ڇو نه ويندو" سوال پر اهم سوال.

ٻاهر نڪرڻ سان پاڻ مارجي ويندو، گولين جو تيز طوفان آهي ٻاهر. سندس مرڻ سان ڪوبه فرق ته نه پوندو ۽ ڪجهه به ته نه ٿيندو. نه تعزيتي بيان، نه شهيد جو لقب، نه ڪا هڙتال. بس ايئن گمناميءَ جو موت، رولوءَ ڪتي جهڙو موت. جيڪو مارڻ واري جي اڳيان پونڪي به نه سگهي. آخر ڪيترن کي شهيد هئڻ جا لقب ملندا، ڪيترن جو تعزيتون ٿينديون. ڪيترن لاءِ تعزيتي بيان ۽ هڙتالون ٿينديون. هتي ته روز لاتعداد ماڻهو مرن ٿا، گهڙيال جي دائري ۾ قيد آهن، وقت جا ڪانٽا، آهستي آهستي چوڌاري ڦرن پيا، ساهه به نه ٿا پٽين. لاڳيتو رڙين پيا، ٽڪ ٽڪ ٽڪ.

وقت بيٺو آهي. برف ۾ جمي ويو آهي، ڪير آهي جو وقت کي ڳٽڙ مان جهلي اڳتي ڌڪي؟ ڪوبه نه شايد!

ڪنهن مهل اوچتو رکي رکي گوليءَ جي ڇٽڻ جو آواز، ڪنهن انسان جي دردناڪ رڙ، ٻه سال اڳ به ته ساڳيو ماحول هو.

تڏهن پاڻ به هُئاسين ۽ هينئر اڪيلو.

افشان جون جرڪندڙ اکيون ياد ٿيون پونس،

ڳاڙها ڳل، نانگن جهڙا وار، موتين جهڙا ڏند،

ايندي هئي روز هن وٽ، ويٺي هوندي هئي ڪلاڪن جا ڪلاڪ، پر هائي نه.......

ڪٿ ۾ ٻُرنس ٿا،

گيت خوشين جا،

ٻول پيار پريا،

افشان جا مڌر سنگيت جهڙا ٽهڪڙا،

انبار ڳالهين جا،

اکين ۾ نچن ٿا،

آسمان ۾ اڏندڙ پکي.

پارڪ ۾ بيٺل ٻڙ جو وڻ، جنهن تي اڪريل سندس ۽ افشان جو نانءُ، افشان جو هڪ رات پور وچوٽين ليڪن جيان ستا پاڻ هڪ ٺي بستري تي، هڪ ٺي سوڙ

روز اچڻ ۽ وڃڻ، پاڙي جا ماڻهو ديجي ويا شڪ جي ذهڻ ۾.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

جي هينان، ٻٽي ڏينهن ماڻهن جي سس پس شروع، نظرون گهر جي در ۾ کتل. منهن ڦيرڻ، هن ڪان، نفرت ڀريون نگاهون، هي پاڻ کي بچائيندو رهيو ماڻهن جي نظرن کان.

لڪڻ،

ڀڄڻ،

لوڙو نه ڦيرڻ

تڏهن به نظرن جو پيڇو، ۽ اکين ۾ شڪ تهائين وڌندڙ.

۽ ٻي رات به افشان آئي، صبح سان در تي کڙڪو، بينل هڪ همراهه وڏي ڏاڙهي وارو "ڇورا ماڻهين پٺهين جي مرڻ ڪانپوءِ اچي مستين ۾ پيو آهين، روز ٻٽي ڏينهن ويهاريو ويٺو آهين ڇوويءَ کي، هي شريفن جو پاڙو آهي، هتي تنهنجون اهي مستيون ڪونه هلنديون".

"چاچا هوءَ منهنجي دوست آهي، اسان جو اهڙو خراب ڪو به واسطو ڪونهي، اوهان هرويرو پيا غلط سمجهو ۽ هي منهنجو گهر آهي، آئون ڇا به ڪريان، نچان ڪڏان ٽپان، تنهن ۾ اوهان پاڙي وارن جو ڇا؟ ڇا آئون اوهان کي شريف نه ٿو لڳان، لوفر ٿو لڳان."

"ڪهڙي بڪ بڪ پيو ڪرين، اسين ڪُڇون ڪونه ٿا ته تون وڌندو وڃين، آئينده سنيالي قدم کڻجان ۽ نه ته مون جهڙو ڪونه خراب نه ٿيندو".

"چاچا! چاچا توکي ڪير ٿو ڇوي تون خراب ٿي، تون ٻلي سنو تي هل ۽ قدم ته آئون سنيالي کڻندو آهيان، هيستائين ڪڏهن به ڏک نه آيو اٿم، تون ڪيئن ٿو چوين ته آئون غلط قدم ٿو کڻان".

ان شخص جو منهن ئي ڦري ويو، ڪاوڙ مان ڳاڙهو، ڏاڙهي ٿڙڪيس پئي.

"نيڪ آهي تو جيڏا ٿينداسين!"

پر ٿيو ڪجهه به ڪين.

•

ڪمري ۾ ٻري پيو زيرو بلب، اوندهه جا هلڪا ته پکڙيل ڪمري ۾ ۽ سندس ڇهري تي به هلڪا ته ڊپ جا.

ڊپ، ڪو اچي نه وڃي.

پر هاڻي ڪوبه اُلڪو نه، ڇو ته ٻاهرين در کي ڪلف لڳل آهي ۽ هن ڪمري کي ڪنڊي.

ٽيبل تي پيل تصوير ۾ اٽڪي ٿي سندس نگاهه.

هڪ سهڻي نوجوان جي تصوير، وڏين اکين ۽ سهڻين ڇپرن وارو، ٺاءِ لٽڪندڙ ڳچيءَ ۾، ٻنهي چپن جي وچ ۾ ٽڙندڙ مرڪ، تصوير جي هينان لکيل سندس نالو.

"او اهو آئون آهيان ايترو خوبصورت، سهڻو ۽ حسين." ناز پنهنجي حسن تي، شرمائڻ شرميلي ڇوڪريءَ جهڙو.

وري ٽهلي ٿو ڪمري ۾، سڪ نه ايندڙ، پاڻ رولاڪ، شهر جي رستن جو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سدائين گڏ دوستن سان، ڦرندڙ گهمندڙ، اڪيلائپ ۾، نهايت بوريت جو احساس وٺندڙ، ڪمري ۾ بند مسلسل ٽي ڏينهن، شهر ۾ جهيڙا جهڳڙا ۽ ڪرفيو لڳل.

شهر مان محبتون موڪلائي ويون آهن. نفرتون گهر ڪري ويون آهن، شهر واسين جي دلين ۾، هوائون محبت جو پيغام ڏيڻ بدران نفرت جو پرچار ڪرڻ لڳيون آهن، شهر جو ننگو آسمان پريل آهي، بارود جي دونهين جي ڪڪرن سان. ڪمري جي هڪ ڪنڊ کان ٻيءَ ڪنڊ تائين ٽهلي ٿو. پاڻ کي محسوس ٿو ڪرائي ائين جيئن پاڻ هلندو آهي شهر جي سڙڪن تي.

هلندي هلندي هڪ ڪنڊ وٽ بيهي ٿو رهي.

هڪ هلڪي دانهن وات مان نڪريس ٿي. بدن ۾ ڏڪڻي، اکين ۾ موت جو واسو ڪرڻ، ٻاهرين در کي ڪلف، ڪمري کي ڪنڊي پوءِ هي شخص ڪٿان آيو. شايد ڪو دهشتگرد آهي، ۽ آيو آهي ڪيس مارڻ، ڪارو ڪارو، سڄو ماڻهو آهي يا جن، يا ڪا ٻي بلا، سمجهه ۾ ڪجهه به نه ايندڙ سندس ٿوري به مزاحمت ڪرڻ سان اهو شخص ڪيسي مان ريوالور ڪڍي ڪيس هٽي سگهي ٿو، يا ڪوئي ڇرو وغيره.

هاڻ پاڻ ڇا ڪري؟ نگاهه پنهنجي تصوير ڏانهن.

"او هڙو سهڻو نوجوان ائين ماريو ويندو بي موت".

ڪيس ڪجهه ته ڪرڻ گهرجي، جڏهن ته اجان هن ڪجهه به ناهي ڪيو. الاري ٿو پاڻ مڪ، ۽ هو ڪارو شخص به.

ٻجي ويو پاڻ، سندس هٿ هيٺ ۽ هن ڪاري شخص جا به هٿ هيٺ، "هو شايد مونکي آزمائي پيو ته اُئون ڪيتري پاڻيءَ ۾ آهيان، آئون ته ٻڏو پيو آهيان پاڻيءَ مان، ذليل هي وٺ".

مڪ هٽي ڪڍي هن شخص جي منهن ۾، سندس هٿ سڄو سور، ماڻهو آهي يا ڪو پٿر ڪو اثر ئي نه ٿو ٿئيس.

هاڻي ڪيس آخر ڇا ته ڪرڻ گهرجي؟

"آخري دم تائين وڙهڻ گهرجي".

پاڻ لاڳيتيون مڪون ۽ ٺونشا ٿو هٽي، ڪاري شخص جي پيٽ ۾. ڪارو شخص صرف هٿ الاريندو ٿو رهي. هن جي هٿن ۾ سور وٺندڙ. سندس هٿ ڊرا تا ٿيڻ نگاهه مڪ ڏانهن ۽ پوءِ وري شخص ڏانهن، ڊپ مان ٿڪندي جاني ٿو ته سامهون وارو شخص پٽ تي سندس پاڇو آهي. ساهه مان هڦجي بيهي ٿو رهي، ٻي ڪنڊ وٽ آئيني جي اڳيان ، آئيني ۾ اکيون ڏرا ڏنل، ڏاڙهي، وڌيل ۽ هيسيل شخص وري ٻجي ويو پاڻ، پنهنجي آئيني ۾ تصوير ڏسي.

حالتن، خوف ۽ هراس، سندس هيءَ حالت ڪئي آهي، آئيني ۾ بيٺل پاڻ کي دنيا جي ٻي مخلوق تصور ٿو ڪري، آئينو اهو ساڳيو آهي، جڏهن ڏهه سال اڳ سندس ماءُ جي حسن جي واکاڻ ڪندو هو، وري پاڻ گذريل واقعي تي ويچاري ٿو ته پاڻ ڪيئن آئيني جي اڳيان ويهي سندس پوڙهي ڇهري تي ميڪ اپ ٿڦيندي هٽي ۽ پڇهنس، ماڻهنس

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سندس ٿي پاڇي کي ڏسي ڊڄي ويو هو. وڏو ٺهڪ نڙي ڦاڙي نڪتس وات مان. پاڻ هيسيل وجود کڻي بيهي ٿو دري وٽ. نظرون ٻوڙڻ ٿيون. سنسان روڊ تي. نظرون جن ۾ پريل آهي خواهش امن جي. پر اکيون امن نه ٿيون پسن. صرف سنسان روڊ ۽ ڪيڏي مهل ايڪڙ ٻيڪڙ ماڻهو. جن جي سڃاڻپ وڃائجي ويئي آهي. هو سڃاڻپ جي ڳولا ۾ آهن.

رستي جي پاسي وارن گهرن جون ڪيڏي ڪليل دريون. ڊپ ۽ هراس مان جلدي کولڻ بند ڪري ڇڏڻ.

دريءَ مان سسي ڪيڏي ڏسي ٿو. مٿي نيري آسمان ۾. آسمان به روئيندڙ. شهر جي ڦهڙي حالت ڏسيو. آسمان جي هيٺان ايڪڙ ٻيڪڙ ٻوڙندڙ ڪڪر به ڏک مان پرجي روئيندڙ. سج به روئيندڙ. شهر به روئيندڙ. شهر جون عمارتون به روئيندڙ. پاڻ به روئيندڙ. هڙئي روئيندڙ.

چار سال اڳ جي ڏنڊلي ياد. هن ئي فسادن ۾ سندس اڻشان به مارجي ويئي. بي گناهه جنهن جو ڪوبه قصور نه هو. (مرڻ واري جو قصور وار هجڻ لازمي به ناهي؟) جڏهن اوچتو ٻمن جا ڌماڪا ٿيا هئا. گوليون هليون هيون. چرن سينا ڦاڙيا هئا. ماڻهن جون رڙيون. چيخون. سڏڪا فضا جو سينو چيريندا رهيا هئا. رت جي راند جو ڀهريون شو شروع ٿيو هو. ماڻهو ڀڄندا رهيا ٽڪرا ٽڪرا. هيسيل چهرا. نفرتن مان پريل چهرا. محبت کان خالي چهرا.

رستي جو رنگ ڪاري جي بدران ڳاڙهو ٿي ويو. فضا ۾ بارود جي ڌپ پکڙجي ويئي. ماڻهن جي لڪڻ جون جڳهيون ختم ٿي ويون. هر جڳهه تي موت سندس پيڇو ڪندو رهيو. رستا پرجي ويا خون سان.

۽ پاڻ به وڃائي ويٺا هئا. گهر ڏانهن ويندڙ رستي کي. ٿوري ناپر ڪانپوءِ جڏهن پاڻ وڌاياڻون ٽڪرا قدم گهر ڏانهن. ٽڪرا ٽڪرا قدم ڏڪندڙ قدم. دل جي ڌڪ ڌڪ خوف موت جو!

وري به اوچو موت جي راند جو ٻيو شو شروع ٿيو. موت ماڻهن جي پنيان ڪاهي پيو. ماڻهو روڊن تي ڪرندا رهيا. گوليون تيزيءَ سان وسنديون رهيون. هيءَ وري پنهنجو رستو وڃائي ويٺا. تڏهن به تيزيءَ سان اڳتي وڌندا رهيا. اکين اڳيان ڇانئجي ويو گهگهه انڌيرو.

پاڻ تڏهن به تيزي سان اڳتي وڌندا رهيا. گولين جي شور ۾ هڪ زوردار چيخ ٿي ۽ هيٺ ڪري پئي اڻشان. هن جي اکين ۾ جرڪندي زندهه رهڻ جي تمنا. نهاريندي رهي ڏانهنس. حسرت مان. پر جلدي ۾ سندس جسم ڍرو ٿي ويو! اکيون رهيون اٿين ڦاٽل ڦاٽل يا پوءِ به گوليون وسنديون رهيون. پاڻ گولين کان بچندو رهيو. تيز رڙيون ٿيون. امن جو پکيءَ جون. هو شهر ڇڏي وڃڻ لئه اڏامڻ لڳو ڏور آسمان تي. پر ان مهل ٺي ڪري پيو هيٺ. رت مان لت پت ٿي.

•

لڳاتار هڪ ڪلاڪ کان بيٺو آهي دريءَ وٽ. نهاري پيو هيٺ رستي ڏانهن.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

ڪاش! امن ٿي وڃي هن شهر ۾، هي تہ امن جو شهر هو. پوءِ الائي ڇا ٿي ويو آهي هن شهر کي؟ محبتون ڪٿي گم ٿي ويون آهن. نفرتون سرعام رستن تي ڊوڙون پيون پائين. مونکي نفرت نہ محبت کپي. جهيڙا جهڳڙا نہ امن کپي. پڻڪيو......

امن ڪڏهن ٿيندو هن شهر ۾؟

سوال، پر اهم سوال

پر ڪوبہ جواب نہ!

ويچارن، سوچن ۽ بدحواسي مان ٿڙندو ٿو رهي ڪمري ۾. پاڻکي اڇلائي ٿو بستري تي.

وقت جا ڪانٽا گهڙيال جي دائري ۾ رنيون ڪندا آهستي آهستي ڊوڙندا ٿا رهن.

رنپ ٽڪ ٽڪ ٽڪ

گهڙي...... ۾ گهڙيون..... ٿي گهڙيون.

ڪلاڪ...... ۾ ڪلاڪ...... ٿي ڪلاڪ.

ذهن جي پٽڙيءَ تي سوچن جي ريل جون ڪوڪون، امن ڪپي، ڪر موڙي اُٿي ٿو، ڪٻٽ مان ڪڍي ٿو مارڪر پين.

"هي شهر امن جو آهي." لکي ٿو پٽ تي.

وري هٿ ۾ پڪڙيل مارڪر، پٽ تي تيزيءَ سان ڦرندي رهي ٿي، گهڻي دير تائين هٿ ٽڪجن نہ ٿا، اکين ۾ ڪا چمڪ ايندي وڃي ٿي.

پاڻ هٿن کي اچان بہ تيز ڪندو رهي ٿو، تيز تيز اچان بہ تيز. پٽ تي ظاهر ٿئي ٿو نقشو هن شهر جو. گهر فليٽ، وڏيون عمارتون، آفيسون، بينڪون، گاڏيون، رستا، سئنيمائون، شاپنگ سينٽر، اسڪول، ڪاليج، شهر ۾ رهندڙ ماڻهون، چهرن تي سڪون ۽ خوشي، چوواٽن تي لڳل بورڊ "امن جو شهر" پاڻ تڪيندو ٿو رهي، ڪي گهڙيون پٽ تي ناهيل تصوير کي.

واقعي شهر ۾ امن ٿي ويو آهي، پنهنجي منهن چوي ٿو. شهر ۾ ڪنهن وٽ هٿيار ناهي، ڪوبہ ڪنهن کي ماري نہ ٿو، ڪوبہ ڪنهن سان نفرت نہ ٿو ڪري. هر ڪو حفاظتن ۾ آهي. محبتون جهمريون پائي نچن پيون. روڊن تي ماڻهن نفرتن کي هڪالي ڪڍيو آهي، شهر مان پڻ، وڏيو در ڏانهن. در جي ڪنڊي کولي کولياڻين، ٻاهريون در کولياڻين. نڪتو آهي ٻاهر، وکن کي تيز ڪري، ڊوڙي ٿو شهر جي سنسان رستن تي، وڏي واڪي چوي ٿو.

"او شهر واسيو! ڏسو ڏسو! ٻڌو ٻڌو.

امن ٿي ويو آهي.

امن ٿي ويو آهي".

اچان بہ تيز رفتار ڊوڙي ٿو، ماڻهو گهرن جا در دريون کولي ڏسن ٿا هن شخص کي، ۽ هي لاپرواهہ ڊوڙندو ٿو رهي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

امن تي ويو آهي.
امن تي ويو آهي.
ايڪڙ ٻيڪڙ ماڻهون روڊن تي نڪري ٿا اچن، هڪ ٻه ٽي ۽ پوءِ ڪافي ماڻهون، سيني جي چهرن تي خوشي امن جي، ڊوڙندا رهن ٿا، هن سان گڏ ۽ چوندا رهن ٿا، "امن تي ويو آهي. امن تي ويو آهي." پر ان مهل اوچتو گولين جو مينهن وسي ٿو، وري مڪروهه ٺهڪ ڪلاشنڪوف جي نڙي ڦاڙي نڪرن ٿا.
رستن تي ماڻهو ڪرندا رهن ٿا.
رت مان رڱجي وڃن ٿا رستا شهر جا.
ماڻهن جون دانهو ڪوڪون ٿين ٿيون، پر تڏهن به هي ڊوڙندو ٿو رهي ۽ چوندو ٿو رهي.
"امن تي ويو آهي.
امن تي ويو آهي." •

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪتو پونڪي ٿو

پونڪ ڪُتي جي، زور سان پونڪ، پٺون پٺون پٺون ۽ پونڪندو ئي رهڻ ڪُتي جو.

پل اَپلَ لئہ گهبراهٽ، هلندي ئي لوٺي ڦيرڻ، پٺيان تيز تيز ڊوڙي اِيندڙ اچو ڪُتو، اچي گگ ڳڙندڙ ڪُتي جي وات مان، ۽ رومڙ هن ڏانهن ...

ڊجي وڃڻ، گهبرائڻ، چهري تي قطرا پگهر جا، اُگهڻ پگهر هٿ جي تري سان، ويچارو. لگَ لگَ ڏڪڻ، پيچڻ لئہ وڪون تڪڙيون تڪڙيون. چتو ڪُتو، چتي ڪُتي جو چڪ، چتي ڪُتي وانگر چتو ٿي مرڻ، گگون ڳاڙهي ڳاڙهي، پونڪي پونڪي يا داخل اسپتال ۾.

اکيون پوري ڇڏڻ، ۽ وري جلديءَ ۾ کولڻ اکيون، لوٺو ڦيرڻ، ڪُتو ساڳي رفتار سان ڊُڪي اِيندڙ. سندس قدم تڪڙا تڪڙا، گم ٿي وڃڻ، ماڻهن جي ميڙ ۾، شهر پريل ماڻهن سان، اِيندڙ ويندڙ ماڻهو، بيٺل ماڻهو، ويٺل ماڻهو، سُڃاتو ماڻهو، اڻ سُڃاتو ماڻهو، تحفظ جو احساس، جاڳيل، لوٺو ڦيري ڏسڻ، پُٺيانس اچو ڪُتو گم، پر پوءِ بہ وري نگاهون ڊوڙندڙ ڪُتي جيان، ڪُتي ڏانهن، پر ڪُتو گم، نگاهن جي اڳيان رڳو ماڻهو ئي ماڻهو، ماڻهو بہ سڀ ڪُتا، لوسي ڪُتا، خونخوار ڪُتا، پونڪندڙ ڪُتا، " ۽ انهن سان گڏ، آئون بہ شايد ڪُتو آهيان، پر پونڪان نہ ٿو، ها لوسي ڪُتو آهيان." لوسي ڪُتو ٿي وڃجي، هر خفي ڪان آجو، صرف پُڇ لٽڪائيندڙ، يا خونخوار ڏاڙهيندڙ، ويڙهو ڪُتو ٿي وڃجي، هرهڪ ڪي خوف ڏاڙهيندڙ ڪُتي ڪان، پر پوءِ بہ تڏهن مالڪ جو پُڇ لٽڪائوڳچيءَ ۾ زنجير، مالڪ جي هڪل جو انتظار، لوسي ڪُتي ڪان بہ بدتر زندگي، ذليل پٽي جو احساس، ڪُتو محسوس ڪرڻ پاڻ کي هر هڪ جي اڳيان!

•

سندس دوست ظفر جي ميڊيڪل اسٽور ۾ ويٺل.

ظفر جي مٿي تي ٽوپي، تازو مٿو ڪوڙايل، تجربيگاهہ نگاهون، هٿ جون اُچلون، ڳالهائڻ تہ ٻئي کي وارو نہ ڏيڻ، دانشوراڻا ٻول.

پر پاڻ ويٺل موڳو موڳو، پريشانين جي پيڇري ۾ ڦاٿل.

ظفر تڪل ڳالهائيندي ڳالهائيندي، زبان سهڪندڙ ۽ نهارڻ هن ڏانهن.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

" ڪهڙي پريشاني آهي توکي، تون تہ سدائين موڳو موڳو، ۽ پريشانين جي پاڪر ۾!"

" يار بس اسان وٽ آهن تہ رڳو اِهي پريشانيون."

" اُهي جيڪي اسان هيٺين ملازمن جي چهرن تي چنبڙيل هونديون آهن، گهرو مسئلا، ٻارن جي سنڀال، اٽي، لٽو ۽ اجهو."

ظفر جو هڪ وڏو ٽهڪ، "اِهو تہ ڪو وڏو مسئلو ناهي چريا!"

گهٻرايل، تيار نہ ٿيل اهڙي جواب ٻُڌڻ لئہ. "اِهو وري ڪيئن."

" تون چاپلوسي ڪر ۽ ڪُتو ٿي وڃ."

"ڇَ، ڇہ چيو؟"

" توکي ڪهڙي خبر تہ ڪُتي ٿيڻ ۾ ئي ڀلائي آهي"

•

شهر ۽ تڪ جي ايم.اين.اي جي اڳيان، جيڪو وفاقي منسٽر پڻ آهي، هٿ ٻڌل، ۽ عاجزي مان جهڪيل!

چاپلوسي،

خوشامد،

ڏند ڪڍي کلڻ،

سائين سائين ڪرڻ،

ڪُتي وانگر پُڇ لٽڪائڻ، لوڏڻ.

روز اچڻ، سلامي ڀرڻ وڏي ماڻهوءَ جي،

۽ پيارو ماڻهو ٿي وڃڻ.

ترقيءَ جا چانسز ۽ وڏو آسرو،

اُن مهل محسوس ڪرڻ پاڻ کي ڪُتو،

" ڪُتي ٿيڻ ۾ ئي ڀلائي آهي، پُڇ آهي، پُڇ لٽڪائجي پر ٽل سان ڪنهن جو پير ٻہ نہ اچي پُڇ تي." ذهن ۾ خيال آيس.

وري ڀونڪ، تيز تيز ڀونڪ، ڪُتو ڀونڪندو رهي ٿو.

ڊپ ڊوڙي وينل اندر ۾، نهارڻ پوئتي.

" ها بلڪل ساڳيوئي تہ ڪُتو آهي جو پُٺيان پُٺيان ڊوڙندو پيو اچي."

"هائي ڪيڏانهن وڃان؟"

"پڪ ئي پڪ، وڏي خاطريءَ سان، يقين سان، هائي چڪ هڻندم."

اکيون ڦاڙي ڏسڻ ڪُتي ڏانهن.

ڪُتو ڏند ڪڍندڙ، گهوريندڙ.

" پچان يا بيهان، پچان يا بيهان، پچان يا بيهان، پچان يا بيهان، پچان يا بيهان، پچان يا بيهان، پچان يا بيهان....

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

" ها پڇڻ کپي تڪڙو تڪڙو گهر ڏانهن."
پاڻ بيٺل، سامهون ڪُتو بہ بيٺل، ڏسندڙ هڪ ٻئي کي،
"نہ نہ ڪُتو مون کي چڪ ڪونہ هڻندو، هرويرو اِهو وهم اٿم."
وري ڇرڪجي وڃڻ، پڪ سان، اوچتو چڪ هڻندم، ماڻهوءَ وانگر لڪي لڪي، جيئن ماڻهو بہ لڪي وڙهندا آهن.
محفوظ.......... غير محفوظ سمجهڻ پاڻ کي!
بيهڻ لاڳيتو بيهڻ ۽ پوءِ اوچتو ڊوڙي پوڻ.
ماڻهن جي اکين ۾ اٽڪيل پاڻ، ماڻهو شهر جا حيران.
"هن کي ڇا ٿي ويو آهي"؟
"هي اِئين وري ڪيئن ٿيو؟"
ڊوڙندي ڊوڙندي بيهي رهڻ، "نہ ڪُجھ بہ تہ ناهي، ڪُتو چڪ نہ هڻندم!"
وري بہ ڊپ ڪتڪتاڙيون ڪندڙ "ڪُتو چڪ هڻندم!"
نگاهون ڪچل ماڻهن ڏانهن، سڄاڻُ ماڻهو ڏانهس تڪيندڙ، گهوريندڙ.
"هي چو پيا مون ۾ گهورين؟"
" ڇا ڪيو آهي مون؟"
ماڻهو نهاريندڙ گهوري گهوري، سس پُس، ڪن ۽ وات ٿوري وٿيءَ تي.
"چريو تہ نہ پيا سمجهن مونکي ياڪين خبر پئجي ويئي آهي تہ آئون ڊڄي ويو آهيان ڪُتي کان، هو کلن پيا مون تان."
"ڪنهن کي سڏ ڪريان، او هن ٿُلهي ڪاري رمضان کي." يار مون کي ڪُتي کان بچاءِ ڪُتو تو کائيم، پر هُن جو سڏ ٻُڌڻ ئي نہ.
وري هلڻ، قدم تڪڙا تڪڙا، پُنيانس ڊوڙندڙ ٿهڪ ماڻهن جا "پڇان جلدي، تڪڙو پهچان گهر." قدم ۾ لڪل خوف ۽ قدم وڌيڪ زياده تڪڙا تڪڙا!
گهر مان صبح جو ڪنهن ڪم سان نڪتل، دير بہ ٿي ويئي، ڪم بہ وسري ويو، جان تہ ڪيس آفيس بہ وڃڻو آهي.
اوچتو ڪالهہ جي وسري ويل ڳالهہ، ذهن جي دريءَ تي ٺُڪ ٺُڪ ڪندڙ خوشي ڇَهٽيل ڇهري تي.
خوشي، جلدي پهچان گهر، خوشي مان نہ ماپندي.
سندس صاحب جا چيل لفظ اجان بہ ڳُونجندڙ ڪنن ۾.
مسٽر اسلم اوهان جي لئہ مسٽر فلاڻي ايم.اين.اي ۽ منسٽر سفارش ڪئي آهي، ڏينهن ٻن ۾ اوهان جي بدلي فلاڻي برانچ ۾ ڪئي ويندي.
اجان بہ خوشي مان نہ ماپندي.
" واهہ مزا ٿي ويا، هاڻي تہ موجون ئي موجون، رڳو ڏوڪڙ ئي ڏوڪڙ خوشي ۽ خوشي."
خوشي جو هڪ ڊگهو سلسلو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

جلدي پهچان گهر.
گهر ۾ گهڙي، .... پنهنجن ڇٽن ٻارن جي ماءُ کي پريان پاڪرن ۾ پاڪر، زال سان پاڪر، ڳٽن تي چُميون ۽ ۽ ۽ ۽....
ها ٻنا ڳُنڍڪن جي.... پيار جو طويل سلسلو.
پر ٻارَ....
خير ٻارن جو چاهي، ٻارن جي ته ماءُ کي....
پاڻ هلندڙ رستي تي، پر سندس سوچون اُڏامندڙ مٿي آسمان ۾، مُرڪ چپن تي ٽانڊاڻي جيان ٽمڪندڙ.
خيال ٻارن جو.
آفيس کان اِيندي، گهر ۾ گهڙندي، بابا، بابا اچي ويو.
بابا پئسہ
بابا شيءِ
بابا........ ڪپڙا
بابا........ چمڪيل، جوتو.
بابا........ ڪتاب،
بابا..... بابا..... بابا...... با..... با....
مُرڪ ٻرندڙ، اُجهامندڙ، مُرڪ ترندڙ، مُرڪ ٻڏندڙ.
"نہ نہ هائي اِيئن نہ ٿيندو. هائي تہ موجون آهن موجون."
"يلي برانچ آهي، رگو ڏوڪڙ ئي ڏوڪڙ، هيٺان ڏوڪڙ، مٿان ڏوڪڙ، هِتان ڏوڪڙ، هُتان ڏوڪڙ، رگو ڏوڪڙ ئي ڏوڪڙ."
هڪ خوشي جو حاصل، اُن خوشي جي حاصل ٿيڻ لئہ ڪيل چاپلوسي، لٽڪائڻ ٻچ ڪُتي جيان، ڪُتو محسوس ڪرڻ پاڻ کي!
" زندگيءَ جو سفر، ڪنن ۽ ڏکيو سفر، ان سفر کي ڪٽڻ لئہ ڪڏهن ڪُتو بہ ٿيڻو پوندو آهي، ماڻهو تہ سڀ جلديءَ ۾ ڪُتا ٿيو وڃن، آئون جي هڪ دفعو ڪُتو ٿيس تہ چاٽي پيو."

•

اکين اڳيان آيل هڪ ڏنڍلو منظر
سندن گهر، ٻہ ڪمرا، وراندو ۽ اڱڻ.
ٻہ پهر هڪ ڏينهن جاءِ.
وراندي جي وچ تي ڪٽ، ڪٽ تي وڇايل ٽِڪن واري رلي ۽ گلاب جو گُل پريل وهائي تي، ڪٽ تي ويٺل وڏي ڏاڙهيءَ وارو هڪ اوپرو شخص، سندس پيءُ ويٺل پيرن ۾ اوپري شخص جي.
"سائين اوسائين اسان کي دُعا ڪر!"
"سائين اسين غريب آهيون، اسان جي روزي ڪُشادي ٿئي!"

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

"سائين منهنجو پُٽ وڏو آفيسر ٿئي."
"سائين منهنجي دوڪان جو واپار وڌي."
سائين، سائين، او سائين........
۽ پوءِ مٿو ٽيڪيل سنڌس پيءُ جو مُرشد جي پيرن ۾، هوا جو زور سان لڳڻ، سنڌس پيءُ جي قميص جو پويون پلاند لڏندڙ. بُلڪل اُن وقت، نه ڪي هيڏانهن نه هوڏانهن سمجهندي، ۽ نه سمجهندي ڪيس ياد آيو والو منگٽهار جو موتي ڪتو، هوبهو ڪنهن فرق ڪان سواءِ، سنڌس پيءُ به موتي ڪُتي جيان، موتي ڪُتو به ته ائين ئي مٿو ٽيڪيندو آهي والو منگٽهار جي پيرن تي.
پيرن تان مٿو ڪڍندي پٺس نهاريو ڏانهس ۽ چيائين "هليا اسلم پُٽ تون به سائينءَ ڪي پيرين (نه پر ڪُتو ٿي وڃ)پئو."
پاڻ به ڪُتو ٿي ويو، سائينءَ کي پيرين پوندي.
صرف پونڪي نه سگهيو ڪُتي وانگر.
اِيئن پانئجڻ کو پاڻ سان گڏ هلي رهيو آهي.
ڪنڌ کي جُهٽڪو، لوٺو ڦيرڻ، نگاهون پويان، پويان ڪو به ته نه، سهڪو محسوس ڪرڻ ڪُتي جو، سنڌس زبان نڪتل. ڪيس به سهڪو ڪُتي جهڙو هه، هه هه، سهڪو تيز ٽڪرائيندڙ ڪنن سان.
بيهي رهڻ هلندي هلندي، نگاهون وري به پوئتي، پُنيان ڪو به ته نه.
"پويان ڪُتو به ناهي، پوءِ هي آواز ڇاجو" آنڌ مانڌ ۽ اُڻ تڻ.
هيٺ نمي ٿو زمين تان پٿر کڻڻ لئه، مٿان اوچتو اچي نه وڃي ڪُتو ۽ پٿر هٿي ڪيانس، پٿر ڪڍندي ڄابو پيرن کي، ڪري پوڻ هيٺ، ٻئي ٻانهون ۽ ٽنگون کُپيل زمين تي، ڏينهن ڏٺي جو اکين اڳيان چمڪندڙ تارا، ڪجهه تبديليءَ جو احساس، ڪپڙا لهندڙ، پُنيان ڪاشي وڌندڙ.
رڙ ڪرڻ چاهيائين وات مان نڪتل آواز ڀئون. ڀئون، ڀئون،
آواز سنائي کي چيري ٽڪرائيندڙ ديوارن سان، ۽ وري واپس پڙاڏو ٽڪرائيندڙ ڪنهن سان، سمجهه ۾ ڪجهه به نه اِيندڙ، پگهر جا ڦُڙا، ۽ سردي ڊوڙندڙ جسم ۾.
هٿ مٿي ڪڻڻ، هٿ غائب
ٻانهون مٿي ڪڻڻ، ٻانهون غائب
چهرو - غائب
نڪ - غائب
سڄو جسم غائب.
سنڌس آواز گم ٿي ويل، آواز بدلجندڙ ڀئون، ڀئون ڀئون، حيراني ۽ پريشاني ڪيس، عجب ۾ پوندڙ هي آهي ڇا؟
اِئين وري ڪيئن ٿيو.
ڇو ٿيو ؟

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

قرڪ، گهرڪ، اونائڻ، نوسڻ، ڀڃ لوڏڻ. ڪنهن به فرق ڪان سواءِ يقين ۽ خاطريءَ سان محسوس ڪرڻ پاڻ کي ڪُتو. شڪ بدليل پڪَ ۾. اٿي بيهڻ. ٻوڙي ٽنگون ڪوڙي ويهڻ هيٺ زمين تي، چار وڪوڙيل وسوسن جي سنڌس چوڌاري. ڪٿي به، ڪنهن به هنڌ اِئين نه ناهي ٿيو جو هڪ انسان ڪُتو بڻجي وڃي؟ ڪٿي اِهو منهنجو وهم نه ناهي؟

"نه، اِهو ڪوبه وهم ناهي آئون سمجهان ٿو ته اِها هڪ حقيقت ٿي آهي."

پُٺيانس سڏ، تيزيءَ مان، ڪُتو ڪُتو، ڪُتو.

تورو پرتي هڪ ڪارو ڏينڊڙو ڇوڪرو بيٺل. هٿ ۾ پٿر. اُڇلائي هٽڻ هن کي، پٿر جو لڳڻ. پُٺن ۾ سُور جو تکو احساس. ڇوڪري تي ڀونڪڻ ڀئون ڀئون ڀئون.

ڇوڪرو وري ٻيو پٿر اڇلائي هٽي ٿو. هن جو اُٿڻ ۽ ڀڄڻ تيز، تيز شهر جي بازارين ۾.

گهٽين ۾.

شهر ۾ شور، هُل هنگامون، آواز ماڻهن جا. گاڏيون. تيز هارن. هوڪا. تماشا. ماڻهن جا ميڙا. پاڻ وچڙندڙ ماڻهن ۾. ڪنهن جي نوڪر. ڪو پٿر اُڇلائي هٽي ٿو. شهر جي گوڙ ۾ گم ٿيندڙ سنڌس ڀونڪ. ڇتو احساس ذليل پڻي جو. هستيءَ جو ٻُت ٽُڪرا ٽُڪرا ٿيندڙ. سُڃاڻپ هڪ انسان جي ختم ٿي ويل. ڀڄندڙ. ٽٽندڙ هستي هڪ انسان جي. هڪ نئون روپ ... جو. ساڻا ساڻا احساس، مون کي منظور ناهي ههڙو ذليل پڻو. ٻوساٽجندڙ سماج ۾ ٻوساٽجي مرڻ.

قدم ٿڪل، پيرا پوءِ به حرڪت ۾.

نگاهون ماڻهن ڏانهن، ڪيئن ٻي اونا، ٻي ڪٽڪا، هر خفي ڪان.... آجا ماڻهپي جي روپ ۾ گهمندڙ، پر هڪ آئون!

" پر آئون ته ماڻهو نه پر ڪُتو ٿي ويو آهيان، هي هينئر منهنجو وهم ته ناهي."

وهم ته تڏهن ٿيو هوس جڏهن شهر جي هڪ غنڊي سان وڙهي پيو هو، ۽ هُن غنڊي پسٽل سنڌس لونڊڙي تي رکي ڪيس ياد ڏياريو هو ته هو شهر جو وڏو غنڊو رمون آهي، تڏهن ڊڄندي، معافي گهرندي، غنڊي جي پيرن تي ڪري پيو هو. ڪُتي جيان سنڌس متو ٽيڪيل هو غنڊي جي پيرن ۾.

۽ پوءِ رمون غنڊو ٺهڪ ڏيئي کليو هو، ۽ ڪيس ڪُتو، ڪُتو چئي نوڪر هٽي معاف ڪري ڇڏيو هئائين.

پوءِ پاڻ ظفر ڏانهن ويو هو. ظفر جي ميڊيڪل اسٽور جي اُين ڏاڪڻ واري سيڙهي تان رڙهندي ٿي چيو هئائين "ظفر او ظفر ڏس مون ڏانهن ڏس."

ظفر دوائون ڏيندي رَڪجي ويو، ڪن پل ۾ ڇنڀيائين اکيون.

"روز ته توکي ڏسندو آهيان. ڇاٿيو آهي توکي."

تيسين پاڻ ويٺل ڪُرسي تي، ظفر جي اکين ۾ ٻوڙندڙ سوالن جا قافلا. "ظفر آئون محسوس ٿو ڪيان ته آئون ڄڻ ڪُتو ٿي ويو آهيان. ٻڌائي واقعي آئون ڪُتو ٿي ويو آهيان يا ماڻهو."

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ظفر جو ٺهڪ، زور مان ٺهڪ.

ڪ، ڪ ڪ ها ها ها....

" اي اي چا ٿيو اٿئي اسلم تون ته ماڻهن جهڙو ماڻهو، ڪھڙن چڪرن ۾ اچي پيو آهين."

"پر آئون ته پانيان ٿو آئون ماڻهو نه پر ڪُتو ٿي ويو آهيان. سو به لوسي ڪتو."

ظفر جو وري به ڪيس گهوري گهوري ڏسڻ.

"بي وقوف، گڏهه، چريا، چاٿيو اٿئي چريو ته نه ٿي ويو آهين." ۽ وڏيڪ به الائي چاچا ڪيس چوندو رهيو هو.

پاڻ هلندڙ اچان به بازار ۾، نگاهون اٽڪيل اچي ڪُتي ۾، ها ساڳيو، پڪ سان ساڳيو ٿي ته آهي. منهنجي پويان پوندڙ ڪُتو. پڪ سان، يقين سان، هاٿي مون سان وڙهندو، ۽ ماڻهو ته تماشو ڏسندا ۽ ڪين مزو ايندو، ماڻهن جي ته عادت آهي ٻن ڪي وڙهندي ڏسڻ، ۽ هو خوش ٿيندا آهن.

پرنه، اهو ته منهنجو وهم آهي.

هُو ڪُتو نه پر شايد ٻڪرو آهي.

نه ڪُتو آهي.

نه ٻڪرو آهي.

نه ڪُتو آهي.

وهمن جي گردش ذهن ۾.

تکرو تکڙو، جلديءَ ۾ قدم کي اسپيڊ ڏيندي پهچي ٿو ظفر جي ميڊيڪل اسٽور وٽ.

وات کولي چوڻ "ظفر ڏس آئون ڪُتو ته نه ٿي ويو آهيان"

وات مان نڪتل آواز ڀئون، ڀئون ڀونڪڻ جو هڪ ڏکو سلسلو ظفر جي خالي هٽ سان اُلر ڪُتو، ڪُتو، ڪُتو.

ڀونڪڻ بند، حيراني ۽ تجسس سان پريل اکيون "اڙي هي ظفر به مون کي ڪُتو پيو چوي!"

وري به وات پٽيل "ظفر آئون تنهنجو دوست اسلم آهيان!"

وات مان نڪتل آواز ڀئون، ڀئون، ڀئون.

ظفر جو ڀونڊبو ڏيڻ، ۽ رواجي خالي شيشي اُڇلائڻ هن ڏانهن. "ڪُتو، ڪُتو، ذليل اچي اسٽور اڳيان پيو ڀونڪي."

وري به ساڳيو روٽين هلڻ، ڊوڙڻ، ڏسڻ، وائسڻ دنيا کي هڪ نئين اک سان، هڪ نئين روپ سان،

ماڻهو سڀ هڻ وٽ ۾، لڳل پنهنجي ڪم سان، ڪي واندا بنا ڪم ڪار جي ڪي دوڪاندار، ماستر، ڪلارڪ، مزدور، آفيسر ۽ وڏا ماڻهو، سيٺجي، وينل ڪارن ۾، زندگي گهارڻ جي ڊُڪ ڊوڙ ۾ صرف ٻڪ کي متائڻ ڪاڻ. انسان جي سچي ڊُڪ ڊوڙ ۽

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

جاکوڙ بک کي ختم ڪرڻ لاءِ. پيسن جي بک، سونهن جي بک، دولت جي بک، شهرت جي بک، جنس جي بک......... پر پهرين پيٽ جي بک لاءِ جاکوڙ. زندگي جي سچي ساري فلسفي جي شروعات بک سان.

گوڙ ماڻهن جو، ٽڙڦوٽ، ٽولا ٽولا، سُس پُس.

دپ، ڳڻتي، اُلڪو ڇا ٿي ويو.؟

ڇا ٿيو؟ ڇاٿيو؟. ڇا انيڪ سوال گهڙندڙ ڪنن ۾، ۽ پوءِ هڪدم، ٽنگن ڪي ڏيڻ حرڪت ۽ ڊوڙڻ.

پاڻ بيٺل، گهرجي دروازي تي. اجهو هاڻي در کُلندو ۽ بيٺل هوندي منهنجي سڪيلڌي زال، ۽ هو پڪ سان مون کي سڃاڻندي.

خوش، ويتر زياده خوش، دڙڪي مٿو هڻڻ، زورسان، ڌڪ لڳڻ مٿي ۾ سُور، پرتڌهن ٻـ لاڳيتو مٿو سٽڻ در ۾.

درکُليو، سندس زال بيٺل در وٽ.

هن ڪوليو وات، (آئون آهيان تنهنجو مُڙس اسلم تنهنجي ڇڻن ٻارن جو پيءُ!)

وات مان نڪرندڙ آواز ڀئون، ڀئون، ڀئون.

ڪُتو، ڪُتو جا آواز نڪرندڙ سندس زال جي وات مان.

پاڻ وري ڀونڪي ٿو (ڀاڳيري آئون تنهنجو مُڙس، اڙي سڃاڻ مونکي) ڀئون.... ڀئون.... ڀئون سندس زال جو ڀونڊو ڏيڻ ۽ هڪ ننڍو پٽر اُڇلائڻ هن ڏانهن، هن جو منهن پيلڙو، بيٺو ئي رهڻ، تڪيندو ئي رهڻ، ماٺ ۾ سندس زال کي، جوتو هڻندڙ، لوٺا هڻندڙ سندس زال، در جي ٻاهران.

”اڙي ڀڪو گم، ڇيو مانس تہ جلدي ڀاڄي وٺي اچ، اڄان پيو اچي، آفيس ٻـ وڃڻو هوس، الائي ڪٿي وڃي ويهي رهيو.“

هن کي خوشيءَ تہ سندس زال کي سندس انتظار آهي. هن ڀونڪڻ چاهيو، پر هڪ نڪا سان در بند ٿي ويو آهي.

۽ پاڻ ڀونڪي ٿو، زور سان تيز، تيز!

هلندڙ شهر، خالي خالي ذهن موڳاٽپ، هيٺاٽپ، چرياٽپ هلندڙ ڪڏهن ماٺ ۾، ڪڏهن ڀونڪندڙ، ڀونڪ پکڙجندڙ شهر ۾، ۽ وري جلديءَ ۾ ڀونڪ گم ٿيندڙ شهر جي شور ۾.

شهر جي سول اسپتال،

ضلعي جي وڏي اسپتال، گهٽي پيهہ، اچ وڃ، بيمار، ڌڪيل، ٿڪيل، روڳيل، عاشق، نرسون، نرسن جا عاشق، ڊاڪٽر، اسپتال، جو بيو عملو، مريض.

اسپتال جو گيٽ، وڏا اکر: ”صاحب ڏي شفا ميان مريضن کي!“

هن جو گهڙي وڃڻ اسپتال اندر، جهاتي هڪ وارڊ ۾، بيڊ تي ليٽيل مريض، ڌڪ لڳل لئين جا، ۽ ڪهاڙين جا بہ شايد، هڏائون ڀڃيون، اکيون اندر کوپن ۾ گهڙندڙ، رت نپوڙيل . باقي رهيل ماس ۽ هڏيون، نڪ ۽ وات جي وچ ۾ هلڪيون مڇيون.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڇاتي جو هيٺ مٿي ٿيڻ، ڏڳها ڏڳها ساهه. وات مان گگون ڳڙهندڙ، ۽ مکيون جا ميڙا. اُبڙڪا. الٽيون. بيڊ جي هيٺيان پڪڙيل ڪارو ڪارو رت. پاسي ۾ ويٺل عورت جو ڏسندو رهڻ پنهنجي مُڙس کي. ساهه کڻڻ تيز تيز تڪليف. ساڻا ساڻا پساهه.

اکيون بند، ۽ وري کُلندڙ ۽ وري بند لاڳيتيون بند. ڪنجهڪار ۽ پوءِ ڪنجهڪار به بند.

پاسي ۾ ويٺل عورت جي رڙ ۽ ٻوڙي نڪرڻ ٻاهر ڊيوٽي روم ۾. ڊاڪٽر ۽ سندس دوست ويٺل. ڪچهريءَ ۾ مگن.

"يار هوءَ روزي ته هاڻي لفٽ ئي نه ٿي ڏي."

" ڇو وري ڇا ٿيس ؟"

"وڏي پئسي جي ڌيءُ آهي، پيٽسان هاڻي وڃي ڊاڪٽر اصغر سان لڳي آهي، ها پر تو واري انيلا.........؟"

"بس يار مڙيئي گاڏو پيو گهلجي."

" ڊاڪٽر او ڊاڪٽر! هل منهنجي مُڙس جي طبيعت خراب ٿي پئي آهي."

ڊاڪٽر جون نگاهون کُپيل هڪ ڳوٺاڻي عورت ۾، پُراڻا ڪپڙا، ميرا، ليڙون ليڙون تيل رئو، ٽاٽل چمپل، اڻاوار، ڪارائيل چهرو، ڪچهريءَ جو تسلسل اٽڪ ۾ ٽٽل.

" هل هل مائي اچان ٿو!" ڊاڪٽر جو ڪهرائي مان چوڻ.

"ڊاڪٽر صاب جلدي هل، منهنجي مُڙس جي طبيعت گهڻي خراب ٿي وئي آهي." هٿ ٻڌڻ، آزيون ڪرڻ، نماڻائپ ڳوٺاڻي عورت ۾.

چيم ته "هل اچان ٿو ٻُڌئي ڪونه ڇا؟"

"ڊاڪٽر..................." اٽڪ ۾ ٽٽي ويل لفظ.

"اڙي هل مائي، ٻُڌئين ٿي ڪونه ٿي ڄڻ!" ڊاڪٽر جو تيلهو ڏيڻ عورت کي، عورت روئندڙ، عورت جي معصوم ڪارائيل چهري تي مڙي آيل نفرت جا ڀاوَ، نهار نفرت پري ڊاڪٽر ڏانهن ۽ واپس ورندڙ.

ڊاڪٽر جي دوست جي چهري تي اچرج ۽ حيرت مان ڏسندڙ. " يار جلدي وڃ مائيءَ ڪيڏي التجا مان پئي چيو، تون ايڏو بي رحم ڇو ٿي ويو آهين. اڳ ته ڪيڏو سٺو هوندين هئين. ڪاليج ۾ پڙهڻ دوران، تون ته چوندو هئين ته آئون ڊاڪٽر ٿي غريبن ۽ مفلسن جي مدد ڪندس ۽ هڪ سياسي پارٽي جو ڪارڪن به هئين پر تون ته......."

ڊاڪٽر سندس دوست سان نگاهون نه ملائيندي چوي ٿو "يار اسپتال ۾ دوائون آهن ئي ڪين، دوائون اچن ته مٿيان وڪٽيو ڇڏين، ۽ هنن کي دوائون لکيو به ڏيون، پر دوائون آڻين ئي نه ٿا، ڇون ٿا ته اسين غريب آهيون، ڏوڪڙ ناهن. ته اسان ڇاڪيون، اسان هنن کي بيمار ڪيو آهي ڇا، هي غريب آهن ئي ذليل پيٽسان، سدائين بيمار مفلس، مسڪينيءَ جو ناٽڪ ڪندڙ، گندا، ڪپڙا، ذليل."

ڊاڪٽر جي دوست جو نهارڻ ڊاڪٽر ڏانهن اِئين ڀانئجين ڊاڪٽرن جو چهروڪارو ٿيندو وڃي، ۽ انسان بدران هو بلڪل سوئر پيو لڳي. ڊاڪٽر کي چوي ٿو، "تو جهڙو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ماڻهو بہ اِئين پيو چوي، تون تہ پاڻ کي غريبن مسڪينن جو هڏڏوکي سمجهندو هُئين ۽ تون تہ ماروئڙا سنگت جو جنرل سيڪريٽري بہ آهين، جيڪا اوهان ڊاڪٽرن جي تنظيم آهي. جيڪا اوهان غريبن، مفلسن، يتيمن، بي واهن جي علاج واسطي جوڙي آهي تہ اوهين انهي تنظيم جي فنڊ مان غريبن جو سُٺو علاج ڪرائيندا ۽ ڪين دوائون وٺي ڏيندا.“ ڊاڪٽر سندس دوست ۾ نهاري ڪلي ٿو پوي.

”توکي ڪهڙي خبر ڇريا جڏهن وقت گذرندو آهي ۽ انسان حالتن سان مقابلو ڪندو آهي تہ اهڙيون ڳالهيون، نظريا، ۽ فلسفا ڏڙام سان ڪنهن ٿڪي واڱر ڪري پوندا آهن. ماروئڙا سنگت، بہ مڙيئي فرصت جي وقت بيان بازيون ڪرڻ آهي ۽ فنڊ وسڪيءَ واسطي جيڪا اسان لاءِ دوا آهي نہ......... ! پيو چا؟“

ڊاڪٽر سندس دوست اڳيان سچائي اوڳاڇيندو ٿورهي ۽ بُلڪل اُن وقت اسپتال جي ايوان سان ٽڪرائيندڙ عورت جي هڪ رڙ، زخمي همراهہ جون اکيون بند، لاڳيتيون بند، ۽ هاڻي ڪڏهن بہ ڪين کُلنديون. اسپتال جي ٻين مريضن جي چهرن تي ڏک جا پاوَ ۽ ڊاڪٽر جي چهري تي ڪوبہ ڏک نہ.

هي ڏسندو رهيو ڪڏهن وارڊ ۾ مُئل همراهہ ڏانهن ۽ ڪڏهن پاسي واري ديوٽي روم ۾ بي حس ڊاڪٽر ڏانهن ۽ پوءِ پونڪيو تيز تيز پونڪيو.

•

خيالن جي ڊوڙ ذهن ۾ خيالن جو سلسلو هلندڙ، ختم نہ ٿيندڙ، سنجيدگيءَ سان ويچارڻ اجاين سوچن ۽ گهرو مسئلن جي ڳڻين جي ڪري دماغ موڳو ٿي پيو اٿم. رات جو ننڊ نہ اچڻ، ڏينهن جو ٽينشن، ٽينشن ختم ڪرڻ ۽ ننڊ آڻڻ واري ڳوريون کائڻ ڪري، دماغ ۾ پريل موڳائپ، چريڻ، ڪاڳالھ سمجھ ۾ نہ ايندڙ ۽ هاڻي اِئين سمجھ ۾ اچي ٿو تہ ”ڪُتو ٿي ويو آهيان. پر اصل ۾ تہ اِهو منهنجو وهم آهي.“

جنرل اسٽور جي ٻاهران لڳل آرسيءَ ۾ ڏسڻ پاڻ کي اکيون ڦاڙي، سخت ڳڻتي مونجهہ، اکين ۾ پريل لُڙڪ. هوبهو ڪنهن فرق کان سواءِ، لڳيس ٿو سندس سامهون، هڪ اچو ڪُتو بينو آهي آرسي ۾، نہ پر اِهو تہ پاڻ خود ڪُتي جي روپ ۾ بينو آهي.

ڪتو، ڪتي جو آواز، نگاهہ مٿي، جنرل اسٽور جو مالڪ هٽ جون اُڇلون ڏيندڙ، ۽ پاڻ ڊوڙندڙ شهر جي رستن تي، گهٽين ۾ بازارين ۾. اڳيان سامهون، نظرن اڳيان مسجد، گهڙڻ مسجد اندر. آواز ٽڪرائيندڙ ڪن سان، قرآن جو، ورانڊي مان بند ٿيل در جي سُوراخ مان ڏسڻ، بہ ٽي ڇوڪرا ۽ ڇوڪريون. قرآن پڙهندڙ ۽ مُلئون پڙهائيندڙ، پاڻ بيٺل ٻاهر، ورانڊي ۾ ۽ ڪنڌ مٿي ڪٽي الله سان شڪايت ٿو ڪري ٻاڏائي ٿو.

”يا خُدا هي مون کي ڇا ٿي ويو آهي.“

آواز قرآن پڙهڻ جو بند...... ۽ وري بہ آواز ٻڌڻ ۾ ايندڙ.

در جي سُوراخ مان ڏسڻ اندر.

ڇوڪري قرآن ٻڌائيندڙ، ملئين جي ڪنڌ جي ڌوڻ، قرآن ٻڌندڙ، ۽ ملئين جا هٿ ڦرندڙ ڇوڪريءَ جي ڳچن تي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

شاباش، شاباش، تون تہ ڏاڍي هوشيار آهين.

ساهہ سندس رڪيل، خدا اڳيان ٻاڏائڻ وسري ويل ۽ نگاهون اڃان بہ ويجهو سوراخ جي، جواني ڏانهن ڊڪندڙ ڇوڪري ننڍڙا بلورن جيڏا اُرهہ ڳاڙها ڳل جن تي مُلئين جا هٿ ڦرندڙ. موڪل ٻين ٻارن کي ۽ هي لکي تو وڃي ڪُنڊ پاسي ۾.

مَلئين جو شيطاني نظرون ڇوڪريءَ ۾، "تون ويهہ تنهنجو قرآن اڃان ٿورو ڪچو آهي، ويهہ توکي پڪو ڪرايان."

"سائين آئون وڃان ٿي، صبح جو پڪو ڪري اِينديس."

"نہ ويهي هتي پڪو ڪر."

ڇوڪري هيسيل، ڊنل، ۽ سبق ٻُڌائيندڙ ۽ ملون ٻُڌندر، هن جو سوراخ مان ڏسندو رهڻ ۽ اکيون ڇنيڻ بہ بند.

ملئين جا هٿ ڳلن تان لهي بلور جيڏن ارهن ڏانهن وڌندر، ننڍڙن اَرهن تي ڦرندڙ اڳريون، ۽ ڇوڪريءَ جي وات مان نڪرندڙ سوسات ۽ مَلئين جو آواز "شاباس، شاباس!"

"سائين، سائين، هي ڇا پيو ڪرين، سائين سُور ٿو ٿئي."

"نہ نہ ڪجهہ بہ نہ تون قرآن ٻُڌائي!"

ملئين جا هٿ هيٺ لهندڙ ۽ سلوار جي مٿان پيٽ جي هيٺيان هٿ ڪتڪتاڙيون ڪندڙ، ڇوڪريءَ کي ڪاٻہ خبر نہ تہ هي ڇا ٿي رهيو آهي ۽ هوءَ تہ ڪتڪتاڙيءَ جي احساس هيٺ ڪلندڙ.

۽ ملئون، هٿ سان جنسي لذت مائيندڙ، ملئين جي اکين ۾ پريل وحشت، سوئر کان بہ بدتر، هٿ تڪڙا تڪڙا هلندڙ، ۽ سندس سُنڻ جو اُيار وڌندڙ.

هن جي اکين اڳيان ڦرندڙ تڪڙا سين فلم جا. مذهب جو ٺيڪيدار، سدائين مذهب جي پرچار ڪندڙ، وڏي ڏاڙهي تسبيح هٿ ۾ منهن ۾ نور وسندڙ. نورڪيئن نہ وسندو جي ڪو ڪم ڪار ڪندو هُجي؟

شهرين کي سَڌارڻ لئہ هن جو ۽ هن جي دوست مولوي عبدالرحمان جو ٺيڪو ڪنيل، شهر ۾ شراب جو گُتو ڪليو تہ اُن تي پٿراءُ ڪندڙن جي اڳواڻي ڪندڙ، شهر ۾ گناهہ ٿهلجي رهيا آهن، گناهن کي روڪيو، شهرين کي ليڪچر ڏيندڙ جمعي جي نماز تي.

"شهر مان چڪلا، شراب ۽ ڊش اينٽينا بند ڪريو." ملئين جي ڊپ سي سان شڪايت تہ نئون نسل بگڙجي رهيو آهي.

مذهب ۽ مذهبي جماعتون هڪ ٻئي تي بيان بازي، اسان ئي سنئين راهہ تي آهيون.

هن ملئين جو ٻيو جوڙيوال ساٿي مولوي عبدالرحمان هر شهري بہ ڪيس جائندڙ، جوا ڪيڏندڙ، شراب پيئندڙ، لونڊي بازي ڪندڙ، ضلعي جي زڪوات عشرڪاميٽي جو چيئرمين، غريبن جا پئسہ ڪائيندڙ، ۽ هي وري ننڍڙي ڇوڪريءَ سان هٿ چراند ڪري جنسي لذت مائيندڙ.

خيالن کي ذهن ۾ ڊوڙائي ڊوڙائي ٿڪائي هي يونڪي ٿو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

تيز، تيز مسجد اندر سندس پونک ڊوڙندڙ، پتين سان ٽڪرائجندڙ ، مُلئون گهرايل، ٻاهر نڪتل، ۽ ڪُتوڪُتو چوندڙ، ۽ هي وري قدمن کي حرڪت ڏيئي ڊوڙي ٿو. شهر پريل ماڻهن سان، ماڻهن جي پيهه، هي وري پونڪي ٿو. ڪُجهه ٻُڌائڻ گهري ٿو ته شهر جي ماڻهن کي ته پاڻ ڇا ڏسي آيو آهي.

پر سندس آواز ڪوبه نه سمجهندڙ، هر ڪنهن جي ڪن ۾ گهڙندڙ صرف هڪ پونڪ، پئون، پئون.

وات ۾ پريل گجي، ٽڪراٽڪرا ساهه، ٿڪل هيٺون بدن، ڪيس ماڻهو نه سڃاڻندڙ.

آئون واقعي ڪُتو ٿي ويو آهيان ۽ آئون هي پونڪان به پيو، پوءِ هر هر اِئين چو ٿو سمجهان ته آئون ڪُتو ناهيان."

هلڪو چنيبندڙ احساس وري ذليل پٽي جو پريل نفرت اندر ۾ ماڻهن لڻ ته چوڪو سندس ڳالهه نه ٿو سمجهي. ڇهري تي پڪڙجندڙ ڏک جا پاوَ، ۽ تيز تيز پونڪڻ، حرڪت ڏيڻ قدمن کي.

•

شهر جو ٿاڻو

ٿاڻي جي اڳيان بيٺل گهاٽو نم جو وڻ. نم جي وچ ۾ ٽنگيل هڪ اگهاڙو همراه ۽ نيٽ جي لٺ سان ڪُٽيندڙ صوبيدار هٿ کي تيز هلائيندڙ، پُٺن تي شپڪا صوبيدارجو هڻجي پوڻ، همراه کي ڏک هٽي هٽي، صوبيدار جو ڪارو رنگ پگهر جي ويتر ڪارو ٿيندڙ، لٽڪندڙ همراه جون رڙيون "نه نه مون ڏاڙو ناهي هنيو!"

"نه تون هڻين، اسان وٽ ثبوت آهي ۽ ٻيا ڪير هئا ٻُڌائي نه ته کل اُڌيڙي ڇڏيندوسين."

" سائين اوسائين! ڪُجهه رحم ڪريو،مون ڏاڙو ڪونه هنيو آهي."

" نه مون کي خبر آهي ڏاڙي ۾ تون هُئين!"

لٽڪندڙ همراه جو مسلسل انڪار، صوبيدار ويتر بگڙجندڙ، ۽ وري لٺ هٿ ۾، شروع همراهه کي ڪُٽڻ ۾.

ٿاڻي اندر فون جي گهنٽي، ٽرن، ٽرن، ٽرن، ٽرن،

سپاهي جو سڏ "سائين اوهان جو فون."

صوبيدار وڌندڙ اندر ٿاڻي ڏانهن ۽ هي ٻچ لڪائي بيٺل ٿاڻي جي پٺيءَ دريءَ وٽ. فون رکيل ڪن ۽ وات تي صوبيدار جي.

"جي جي سائين ماري وڃائي رکيو اٿمانس."

....

"هاسائين هاڻي ته دماغ مان هوانڪري ويٺي اٿس!"

....

"نقصان جي ڪابه ڳالهه ناهي اوهان فڪر نه ڪريو!"

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

....

ها سائين اڳتي لئہ سيڪٽ اٿس. سائين اوهان رڳو ٽائي تي اچي چڙهايوس. سمجهندو تہ اوهان هُن تي مهرباني ڪئي آهي ۽ اڳتي لئہ هن جي پنجاهي ڪن گهرن جا ووٽ اوهان جا پڪا.

....

صوبيدار ٺهڪ.......... هہ هہ.......... ٺهڪ بند..........

(ٿوري خاموشي) سائين پلا منهنجو پروموشن..........

....

"بس، اوهان جا خادم آهيون نوڪر."

ٺهڪ، وري ٺهڪ بي سُرا ٺهڪ جن ڏيچارينديءَ. نگاهہ نفرت بري. لنڪيل همراه ڏانهن، ٽائي مان نڪرندي ٿي رڙ ڪري چوي ٿو؟ "اڙي سچي ڪر، نہ تہ جوتهين کي هتي آٿي نچائيندوسان."

مجبوريون، محروميون، ذلتون ٿڦيل همراه جي چهري تي.

ووٽ نہ ڏيڻ جي سزا، پاڻ نہ ڄاڻندڙ.

هي بي وس، همراه کي لنڪيل ڏسي، صوبيدار ڏانهن منهن ڪري يونڪي ٿو. تيز، صوبيدر هراسجي وڃي ٿو ۽ هي يونڪندو، ٻوڙندو وڃي ٿو.

ڏينهن ٻوڙندڙ ڪنهن پاڳل جيئان، لمحا بہ ڏُکندڙ، سهڪندڙ ۽ پاڻ بہ اکين اڳيان ٿهليل تہ ڏينهن جي روشني. ڪيس لڳندڙ تہ چوڌاري ٿهليل آهي گهگهہ انڌيرو، ماڻهو سڀ مطلبي ڪوبہ ڪنهن جو نہ. هرڪو هڻ وٽ ۾، پنهنجي فائدي لئہ سوچيندڙ، مڪار اکيون، پوائتا چهرا ماڻهن جا. انڌيري ۾ ويتر پوائتا. هڪ ٻئي کان اڳتي وڌڻ لئہ ٻوڙندڙ، ۽ اُن ٻوڙ ۾ هڪ ٻئي جا ڳلا ڪٽيندڙ. مفاد پرستي چاپلوسي ۽ ٻُچاپڙائي جو زهر ملِيل ماڻهن جي دلين ۾.

اڳيان سائين سائين ڪندي ملندڙ ۽ پنيان هٿ ۾ خنجر. بازار ۾ ڦرلٽ، ماڻهو ٽڪرا ٽڪرا ٿيندڙ، ٻوڙندڙ.گول چڪري ۾ بيٺل ماڻهو، "ڇا ٿيو"؟ جا سوال دهرائيندڙ....

. ماٺ....

وري بہ سوال دهرائجندڙ "ڇا ٿيو ڇاٿيو پنج قتل ۽ ٻيا زخمي، جهيڙو." ٽنل قتل آواز "ڪيئن، ڪيئن قتل ٿيا." جا سوال.

بس معمولي ڳالهہ تان، هوٽل ۾ ويٺي ويٺي، ڳائڻ جي فرمائش تان هڪ ڏر جو چوڻ فلاڻو ڳائڻو رک.

اِئين ٿي شهپر وٺڻ، گارگند ۽ پوءِ جهيڙو، ٽنيل، ڌڪيل ۽ مُٺل ماڻهو ٻنهي ڌرين جا.

ڪيس ڪُنبڻي تي وٺي وڃي، ٿوري ڳالهہ تان جهيڙو، ڳالهہ جنهن جي ڪابہ اهميت نہ، پر ان ڳالهہ کي بہ سبب ٺاهيو ويو جهيڙي جو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

مغز جون رڳون ڦاٽجندڙ، ڪڏهن سڏرندا هي ماڻهون، پنهنجي ذات ۾ گم سم، انسان ۽ انسانيت کان بي خبر، اجتماعي سوچ کان عاري، پنهنجو رت پنهنجن هٿن سان وهائيندڙ، هي انساني رت وهندڙ ڏسي پونڪي ٿو. تيز، تيز ۽ تيز ۽ وري ٻوڙڻ شهر جي گهٽين ۾.

شهر جي بازارين ۾، ماڻهن جي ميڙن ۾ وچڙندو، ٽڙندو، ٽاهڙجندو ٿو رهي، هلندي ٻوڙندي هٿ جي لڪيرن جيان منجهيل شهر ۾ ٽڪجي پوڻ. بيهي ٿو رهي، ساهس کن پل لئه، پل جلدي ۾ گذرندڙ هڪ اذيت سان، اذيت وتندڙ لاٽون ۽ جيان ذهن ۾.

"جا ماڻهن کي خبر هوندي ته اڄ صبح مان هنن مان هڪ شخص گم ٿي ويو آهي، اهو شخص جيڪو مانيٽو ۾ پنهنجا پرايا مسئلا کڻي هلندو هو."

"نه شايد ڪنهن به ڪيس ياد نه ڪيو هوندو ته اسلم ڪيڏانهن ويو."

ماڻهو ته وڏا ڪمينا آهن، لوسي آهن، حرامي آهن، ڪوبه ڪنهن لئه ناهي، هر ماڻهو ظالم جابر ۽ مفاد پرست ته وري رحمدل ۽ رحم جوڳو پڻ، ٻئي پاسا هلندڙ. ڪٿي ظلم سهندڙ ته ڪٿي ظلم ڪندڙ، ٻه پيانڪ روپ ماڻهن جا. نگاهون ڦرندڙ چوطرف، شام جو وقت، شهر ۾ رڳو ماڻهون ئي ماڻهون، بازارون دوڪان، هوٽلون پريل ماڻهن مان.

هي وات ڦاڙي چوي ٿو.

"ٻڌو، اوهان سڀ ماڻهو ڪتا ٿيندا وڃو ۽ ڪتا وري ماڻهو." ڪن ماڻهن جو ڌيان ڀٽڪندڙ شهر، ڪن جون اکيون قاتل، نگاهون وڪامندڙ شين ۾، ڪي وينل ڪي بيٺل ته ڪي هلندڙ سندس ڪنن ۾ ڪُتي جي ڀونڪ، ڀئون ڀئون ٻوڙي ٿي .

"پنهنجي شهر ۾ ماڻهو ٻارن سان محبت نه ٿا ڪن، اُن ڏينهن به ته هڪ ٻارڙي جي مٿان ٽرڪ چڙهي ويئي."

"ٻارن جي راند ڪرڻ واري ميدان تي بلڊنگ پئي اڏجي، ٻارن جي ٻال جهڙن چهرن تي مايوسي جا مانارا نهيل آهن."

ماڻهن جي ڪنن سان ٽڪرائيندڙ آواز ڀئون، ڀئون، ڀئون.

شهر جي ماڻهن جي زندگي، خواهشون، ريپ ٽيل چوڪري ۽ جهڙيون آهن، ماڻهن جي ڪنن سان ٽڪرائيندڙ آواز ڀئون، ڀئون، ڀئون.

شهر جا عزت دار ماڻهو ڇڪلائي ۽ ڇڪلائي عزت دار ٿيندا پيا وڃن. شهر جو مشهور واپاري به، واپاري مال سپلاءِ ڪرڻ سان گڏ رنون به سپلاءِ ڪندو آهي، هو شهر جو ڦلاڻو ماڻهو ڪيڏو ته دولتمند، شريف ۽ وڏو ماڻهو آهي، پر پاڻ سندس پويان رنن وارو ڪم ڪرائيندو آهي."

ماڻهن جي ڪنن سان ٽڪرائيندڙ آواز ڀئون، ڀئون، ڀئون.

"لالو ڀنگي شهر جي گندگي ميڙڻ سان گڏ شريف زادين جا تازا ڄاول ٻار به ميڙيندو آهي ۽ جنهن تان ڪُتا پاڻ ۾ پيا وڙهندا آهن." ماڻهن جي ڪنن سان ٽڪرائيندڙ آواز ڀئون، ڀئون، ڀئون.

شهر جي ماڻهن جي مٽي ۾ ذليل پڻو، بي حيائي، خودغرضي، مفاد پرستي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڳوهيل آهي، تنهن ڪري سڀ پئسي جي ڊوڙ ۾ سڀ ڪجهه وساري رهيا آهن. هن ڏٺو ته ماڻهن جو اجهان به هن ڏانهن ڪوبه ڌيان ناهي ته هي وري وات ڦاڙي تو ۽ ڀونڪي ٿو تيز، تيز، تيز.

"اڇو شهر واسيو، پنهنجون نفرتون، بي حيائيون، ذليل پايون سيني ڪي ميڙي شهر جي پاسي ڪان وهندڙ واهه ۾ اُڇلائي اڇون." هڪ لت پُٺن واري "پيٽسان ڀونڪي ڀونڪي ڪنن جا پردا ٿو ڦاڙي."

ڏک، سَور ، ايذاء ڪاوڙ، نفرت ۽ بغاوت، وات کولي چڪ هڻڻ لئہ رومڙ، پر سندس سامهون ڏک هڻندڙ سندس دوست ظفر.

ماٺ، وات بند، ڪاوڙ ڍري، ٽيس وري شيڪو پٽر جو، مٿي مان رت ڳڙهندڙ، ڪي گهڙيون ڏسڻ شهر جي ماڻهن ڪي ۽ پنهنجي دوست ڪي جنهن جي هٿ ۾ پيل پٿر.

هن جي قدمن ڪي آيل حرڪت، ۽ ڊوڙي ٿو تيز، تيز، تيز، شهر مان نڪري ٿو وڃي ٻاهر ۽ هاڻي بيٺل آهي شهر جي ٻاهران، بيهي ٿورهي، ساهس، ساهہ ڪڻي، وڏا وڏا تيز، تيز، سڄو ڏينهن گذريل، ذليل پٽي ۾، اکين اڳيان گذرندڙ گذريل گهڙيون، ماڻهون ۽ سندن لڪيل چهرا، ٻاهران ڪجهه ۽ اندران ڪُجهہ، هي ڏسي ٿو، سج لهي پيو سُرمئي شام نچي پئي، گهنگهرن سان، شام نچي نچي ساٿي تي هلي ويندي ۽ پوءِ ڪاري عورت جهڙي رات اِيندي.

هاڻي آئون ڪيڏانهن وڃان؟

هڪ هند بيٺل ، سمجهه ۾ ڪجهه بہ نہ اِيندڙ، گهر، شهر، دوست، شهر جا ماڻهو، ڪوبہ تہ سندس ناهي رهيو. ٽنگون ڪوڙي ويهي ٿو رهي.

ڪن پل ڪان پوءِ سندس پاسي ۾ هڪ ڀونڪ، ۽ پوءِ بہ ٽي لڳاتار ڀونڪون، لاڳيتيون تيز ڀونڪون، ڀئون، ڀئون، ڀئون.

گهبرايل، پريشان، ۽ ششدر ٿيل.

سندس سامهون بيٺل چار ٽُلها متارا ڪتا. اکين اڳيان ٽمڪندڙ تارا، لهندڙ سج اکيون ڀڃندڙ، ڪلندڙ ۽ ٽهڪ ڏيندڙ، پاڻ ڊڄي ٿو وڃي ، گهبراهٽ، نڙي سَڪل.

"اڙي ڪير آهين ڙي تون!" ٽُلهو ڳاڙهو ڪُتو سندس ڊگها نوڪدار ڏند ڏيکاريندي چوي ٿو.

"آئون آئون آئون ڪُتو." منجهندي اکيون جُهڪائيندي چوڻ.

"نہ نہ قطعي نہ تون تہ ڪُتو ناهين." اڇو ڪُتو وڏي رڙڪري چوي ٿو.

"سچي اوهين پاڻ ڏسو پيا تہ آئون ڪُتو...."

"نہ تون ڪُتو ناهين پر ڪُتو ٿيڻ ٿو چاهين. يا ٿيو آهين ڪارو ڪُتو." چوي ٿو.

"تون جو ڪُتو ٿيو آهين، جڏهن اسين ڪُتا وڻا آهيون، هاڻي اوهان ماڻهن کي ڪُتو ٿيڻ جو نيشن هٿ اچي ويو آهي، اسين ڪُتا ڀلا ماڻهو ٿيون ٿا؟"

هڪ مٽي مان ڀريل گدلو ڪُتو سندس ويجهو ايندي چوي ٿو.

"پر آئون تہ هڪ غريب لوسي ڪُتو آهيان".

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

"غريب ۽ لوسي ڪُتا اسان ۾ به آهن ته اسان جهڙا خونخوار ڏاڙهيندڙ ڪُتا به، پر تنهنجو ڪهڙو ضرور هو ڪُتي تيڻ جو، هاڻي تيار ٿي وڃ سزا ڀوڳڻ لاءِ".

هن جون اکيون ڦاٽل، گهبراهٽ ۽ پريشاني مان نهارڻ ڪتن ڏانهن ڪيس ڳالهائڻ به نه ٿو.اچي هاڻي ڇا ڳالهائي.

هو ڪُتا ڦاڙين ٿا وات، تکا نوڪدار ڏند.

ٻيچارو، خوف دل جي دروازيَ تي ٺڪ ٺڪ ڪري ٿو، پنهنجو انجام اکين اڳيان ڏسڻ.

ڪُتن جا چڪ ڦبيل ۽ ڏاڙهيندڙ سندس جسم کي، لت پت ٿيندڙ، ڪريل زمين تي، متانس چڙهيل چارڪُتا، پاڻ ڇڏائڻ جي زبردست ڪوشش، ۽ هو ڏاڙهيندڙ، ساڻا ساهه، آخري پساهه، سڄو رتو رت، ڪنڌ کي ڏوڻي ٿو، اکين اڳيان سندس انجام هئي ويل. سندس سامهون بيٺل چار ڪُتا وڌندڙ هن ڏانهن ۽ اوچتو پاسو ڏيئي ڀڄي ٿو هنن کان، ۽ هو به سندس پٺيان ڀڄن ٿا. هي ڀڄندڙ، زنده رهڻ جي تمنا، موت کان ڊپ، ڪُتن کان ڊپ، پٺيانس ڪُتا ڀونڪندڙ، ۽ تيز تيز هن ڏانهن پهچڻ لاءِ تڪڙا تڪڙا ۽ هي به ڀڄندڙ تيز، ڪڏن ڪوٻن، ڪڏن، گٽرن، پٽرن، پرائين ڦتل جاين، ميدانن مان سهڪندو ڀڄندو پيو وڃي.

۽ هو به ساڳي رفتار سان سندس پٺيان ڊڪندڙ، هي بيهي نه ٿو، ٿڪجي به نه ٿو. بيهندو ته مارجي ويندو.

۽ هو به نه ٿا بيهن

۽ اِئين ڊوڙندا پيا وڃن. ●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

آئيناءِ اولڙا

حسن آڪاش جي سامهون ويٺو آهيان، ڪافي دير تي ويٺي اٿم. سندس چپ سُبيل. چپ چاپ ويٺل، صرف ڏسي پيو. آڱرين جي وِٿين ۾ اٽڪيل اڻ دکيل سگريٽ ڪي ۽ چوڌاري ڪمري ۾ پِٽين تي لڳل ۽ هيٺ ٽڙيل پکڙيل تصويرن ڪي.

"بور ٿي پيو آهيان، اجان ويهان يا اُٿان؟" اڻ تڻ ۾ آهيان. سندس اکيون التجا مان نهاري ڳالهائين ٿيون: "اجان نہ وڃ، ٿورو ويهہ ڏس! مون وٽ توکان سواءِ ڪير بہ تہ نہ ايندو آهي!"

ٽيبل تي پيل ماچيس تو کڻي. چپن تي سگريٽ رکي، دکائي ٿو. چوي ٿو. "بور ٿي پيو آهين شايد؟"

"پٿر جي بُت اڳيان ويهندي، آخر هرڪو بور ٿي پوندو آهي." چوانس ٿو. ٺهڪ ٿو ڏي اوچتو، آئون ڊڄي ٿو وڃان، اوچتي ٺهڪ تي. آئون پٿر جو بُت آهيان!؟ ها، ها ها.... سچ ڏلفي، الائي ڇو آئون ايترو زياده ڳالهائي ناهيان سگهندو. ايئن ڀائيندو آهيان، جڻ زبان ڪنهن پاڙان ڇڪي پٽي، ڇڏي آهي."

اُداس ٿورو وکريل وار، ڏاڙهي وڌيل، ڪپڙا ميرا گپ تي ويل، سڄو ڪمرو اُداسيءَ جو هڪ منظر چوڌاري پکڙيل، تصويرون بہ اڏاسيءَ مان هيٺ ڪنڌ ڪريو ويٺيون آهن. چوانس ٿو: "مسٽر حسن آڪاش! تيار ٿي ڪلفٽن تي هلون، اڄ اُتي ڏاڍو مزو هوندو."

"نہ، آئون تہ نٿو وڃي سگهان. ڏس، هوءَ منهنجي تصوير اجان نامڪمل آهي."

منهنجون نگاهون سندس چهري تان ترڪنديون، نامڪمل تصوير تي ڪپي ٿيون وڃن، توپ جي منهن تي وڏو ڪلف لڳل، پکي توپ اندر آکيرو پيا ٺاهين. هڪ مسخرو توپ جي اڳيان نچي پيو. تصوير جي هيٺيان لکيل:

"دنيا جو مزو وٺو، دُنيا اوهان جي آهي."

نامڪمل تصوير تہ ناهي، پر اُن تي رڳو رنگن جي برسات نہ وسائي اٿائين. تصوير تان نظرون هٽيل، نگاهون سندس چهري تي. هو چُپ نهاري پيو تصوير ڏانهن. ڪرسي تان اُٿان ٿو. بہ قدم وڌايان ٿو هن ڏانهن. مٿان بيهانس ٿو. ٻانهن مان جهلي جهڪ ٿو ڏيانس. هڏن جو پڃرو ڪُرسيءَ تان اُٿي ٿو. دکيل سگريٽ هيٺ ڪري ٿو پوي. منهنجو وات ڪُليل لفظن جا رانديڪا اڇلايانٿو هن ڏانهن. "او مسٽر! جلدي تيار ٿي وٺ، اڄ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

ڪلاڪ جي اندر جي نہ تہ پوءِ سُڪون سان ويهڻ نہ ڏيندوسانءِ. هون تصوير نامڪمل آهي......... " پاڻ ڪُجهي پڇي ڪونہ ٿو. سندس زبان بڌي پئي آهي رسن سان! متان پيل وزني پٿر! جلديءَ ۾ بنا ڳالهائڻ جي ڪهڙي تو وجهي پاسي واري ڪمري ۾.

حسن آڪاش منهنجو دوست آهي. پر آئون سندس دوست آهيان الائي نہ! اسان الائي ڪڏهن کان هڪ ٻئي کي سُڃاڻون. اها ڄاڻ نہ اٿم. پاڻ ايم اي فائن آرٽ ۾ ڪئي اٿائين، ۽ هتي ڪراچيءَ ۾ هڪ پرائيويٽ اداري ۾ نوڪري ڪندو آهي. اڌ ڏينهن نوڪري، ۽ اڌ ڏينهن شهر کان پري. صرف نوڪري ۽ پوءِ پنهنجي فليٽ ۾ تصويرن جي دنيا ۾ گم سُم.

هائي وينو آهيان اڪيلو، هن ڪمري ۾ ڪنهن سان ڳالهايان؟ تصويرن سان يا پنهنجو پاڻ سان. اڪيلائي جي احساس کي ختم ڪرڻ ڪاڻ. نهاريان ٿو سامهون، تصوير اندر بيابان ۾ واري ٻئي اڏامي، تر ۾ ڏڪار پري پري تائين رُڃ جو سمنڊ اُڇلون ڪائيندڙ. تصوير جي وچ ۾ سُڪل وڻ حي هينيان هڪ ٻُڪون مُئل. هڏن جو پڃرو. متائنس ننڍڙو ڪارڙو نينگر بيٺل. ڏندو هٿ ۾، اکين ۾ لڙڪ ترندڙ.

سوچي ٿو ننڍڙو نينگر شايد ٻڪون چارڻ ويو هوندو، پر چوطرف رُڃ هوندي. نہ ڪو گاهہ، نہ ئي ڪو پاڻي! ٻڪون، کي لڳا هوندا بُکَ ۽ اُڃ جا چڪ. نينگر کي ڇڏي ڊوڙي هوندي، پريان کان سمنڊ چوليون هڻندي ڏسڻ ۾ آيو هوندس، تيز تيز ڊڪي هوندي اُن طرف. پر اُتي هوندي صرف رُڃ، رڳو رڃ....

ننڍڙو نينگر بدن جي ساري سگهہ ڪٺي ڪندي، تتل واريءَ ۾ اگهاڙا پيرڙا ڪٺي ڊوڙيو هوندو ٻڪون جي پُٺيان. ٻڪون ڊوڙي ڊوڙي، ساهہ ۾ پرجي، ڪري پئي هوندي. ساهہ جو هانپارو تيز. واريءَ جي ڍير ۾ منهن، ۽ پوءِ تڏي ئي ويئي هوندي. نينگر روئي پيو. جڏهن ويندو گهر تہ روئي ماءُ پيءُ کي ٻڌائيندو: "ابا! پنهنجي ڪونج ٻڪون مري ويئي. ابا! پنهنجو اَنُ تہ ختم ٿي ويو. پر پنهنجي ڪونج بہ مري ويئي!"

"چو ابا چو؟"

نهاريو هوندو پٽس چوڌاري گهر ۾، ۽ تڏي چُلهہ ڏانهن. پريان وينل ننڍڙي نينگريءَ چيو هوندو. ابا او ابا! امان ! بک لڳي اٿم. پيٽ خالي ٿيو پيو آهي. پيٽ ۾ سور ٿو پوي...."

پاسي ۾ وينل مائس: نگاهون خالي ٿانءَ ڏانهن، پيٽ تي هٿ، ڌيءَ ڏانهن نگاهون. ڌي! واري ڪاءِ، مُئل جانور ڪاءِ، پيٽ پرجي ويندئي. اوچنگار، حال تي ماتم. پيءُ جي اکين ۾ لڙڪن جو سمنڊ چوليون، طوفان، لڙڪن جي بند جو ٽٽڻ. پاڻي ئي پاڻي. شايد اهو لڙڪن جو سمنڊ، تر کي سيراب ڪندو، ۽ پوءِ ڪڏهن بہ ڏڪار نہ پوندو.

ننڍڙي نينگري ماني ڪاڻ نہ روئندي، نہ ئي ڪا ٻڪون مرندي.

نڙي خُشڪ ٿي ويل، نڙيءَ ۾ ٿوهر جا ڪندا، ساهہ سان پريل. آئون پاڻي پاڻي ٿو ڪريان، تصوير کي ڏسندي.

ٽيبل تي پيل جڳ ڪٺي، پاڻي، گلاس ۾ پري پيئان ٿو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

جلديءَ ۾ نظرون وري بيءَ تصوير ڏانهن:
ڪا پارٽي آهي شايد. هُل، هنگامو، جام ٽڪرائجن پيا. نازڪ جسمن تي ٻانهون ورائيل. ڊانس- اڌ اگهاڙن جسمن جون اُڇلون. اکين ۾ پريل مستي. چپ چپن سان لڳل. ساهن جو ساهن سان ٽڪرائجڻ. ڪاڏو ڪاٿي ٻچيل. اوبارو ٽيبلن تي پکڙيل. وچ تصوير ۾ هڪ عورت ۽ هڪ مرد ڊانس ڪندي، هڪ ٻئي ڪي ڇُهيل. عورت ڪجهه پريشان، مرد ڳالهائي پيو. ڇا پيو ڳالهائي؟ ها شايد ائين پيو چوي:
"جان من! تون ڪيتري نه سُهڻي آهين! هن جان ڪان به سُهڻي! هنن سيني عورتن ڪان به سُهڻي! تهنجي اکين جي ڪنورين ۾ مَدِ پريل آهي! اکين ڪي ويجهو ڪر ته آئون اُهو مَدِ پيان! مدهوش ٿي وڃان. تهنجي حُسن جي سحر ۾ ......!" ۽ جڏهن اکيون ويجهون ڪيون هونديون هن، ته ڪارا ڪسارا لُڙڪَ پيئندي ، بي انتها ٿُڪيو هونداين!
"جان من! تهنجو قسم، دنيا جي هر چيز ڪان مٺي آن تون. تهنجا هي ڳل شفق جهڙا آهن. هي سڄ به توکان ٿو روشني خيرات ۾ پني! ۽ هي وار، ڪڪر آهن. جن ڇانوَ پياڪن مون تي." عورت جي چهري تي ڪوبه تاثر نه! پريشان پريشان، ويڳاڻي.
"ڇو جان من! توکي ڇا ٿيو آهي؟ ڪهڙي پريشاني آهي؟ تون ڳالهائين نه ٿي ڇو؟"
"آئون ڏاڍي پريشان آهيان، ڪو ڪارڻ به نه ناهي. بس رڳو ايترو ته، اڄ اخبار ۾ ڏڪارُ بابت هڪ فيچر پڙهيو اٿم. اوگاڊ! ڪيڏي نه ڏکي زندگي آهي ! بک، بک رڳو بک! جانور پيا مرن! ماڻهوپيا مرن... ماڻهو ٽبرا، هڏن جا ڪنبا! مرد جو منهن خراب ٿي ويو....!
"اوجاني! ڪهڙيون بکواس ڳالهيون پٺي ڪ بنءِ تون اڄ! تون ڳالهاءِ، مون بابت، پاڻ بابت، پنهنجي پيار بابت.... هن حسين شام .بت....! باقي ڏڪار ڪٿي آهي، اڙي ڪٿي آهي بک؟. هو ڏس ڪيترو ڪاڏو آهي! ٽيبل تي پکڙيل (ڪاڏي ڏانهن اشارو) اخبارون رڳو ڪوڙ ٽيون لکن. صحافي ۽ ماڻهو، ڪايو پيٺو پوءِ ٽا ڪن بيان بازيون. اِهو سڀ ڪوڙ آهي، فرادِ آهي. .جانِ من....!
۽ پوءِ اجان ويجها.... صفا ويجها، ساهن جو زور. ساهه منجهندڙ. هڏن جا ترڪاتَ.... ۽ سامهون بيٺل آڪاش! ڪپرا ساڳيا ميرا، وار ترڙيل پکڙيل، صرف شيوَ ٿيل! "چانهه پيئندين؟" چوڻي ٿو.
"ها، لازمي.... پر تون تيار نه ٿي وٺ!" وڌيڪ ڪجهه ٻڌڻ ڪان اڳ، نظرون اڳيان ڪسڪيو ٿو وڃي.
نهاريان ٿو وري سامهون هيٺ پيل تصوير ڏانهن:
هڪ ليکڪ، وينل ڪُرسيءَ تي. اڳيان پيل ٽيبل، ٽيبل تي پکڙيل ڪتاب ۽ پنا، ٽيبل تي جهڪيل، قلم هٿ ۾، دکندڙ اڌ سگريٽ ايش ٽري ۾ پيلُ. پاسي ۾ چانهه جو ڪپ. هلڪي هلڪي ٻاڦ نڪرندڙ چانهه مان. چانهه ۾ ڪريل هڪ مک، ٽڙاٽيون ٻاهر نڪرڻ لڻ. ليکڪ پريشان، مٿي تي هٿ رکيل، ڪو موضوع هٿ نه ٿو اچيس شايد، ۽ ذهن جهاڳي پيو موضوعن جو رڻ.....

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ليکڪ! هون! ڇا ملندو هوندس انهيءَ لکڻ مان! پئسا پنهنجا خرچ ڪري ! پنا، پين، سگريٽ، چانهه، پوسٽ جا خرچ- ۽ ٻچاريءَ جو صرف نالو..........! او نالي جا بکيا ليکڪ! ماڻهن کي پيٽ جي بک، ۽ هِن کي سندن نالي ڏسڻ جي! (چمڪائڻ جي) توريءَ دير لئه نگاهون هيٺ. ڪَرَ پيچڻ، ۽ پوءِ اٽڪيل نگاهون، هڪ عورت جي تصوير ۾. ڊگهي قداور پوري رنگ جي. سائو پرٽ پريل وڳو، ڪارا زلفَ، نانگن جيان لٽڪندڙ ڪُلهن هيٺان. اکين ۾ ويٺل محبت جا پکي. چوڙيون پاتل- شفق جهڙا ڳَلَ ڳاڙها- رت جان ٽمندڙ- لپ اسٽڪ لڳل چَپَ! چپن تي ويٺل ننڍڙي معصوم شرير ٻار جهڙي مُرڪَ. تصوير وڻندڙ. چاهيانتو لاهي وٺان تصويرَ. چُمڻ لڳان اُن عورت کي. هر مرد جي اکين جي بک تڏهن لهندي آهي، جڏهن هو ڪنهن سهڻيءَ عورت کي ڏسندو آهي.. داد ڏيڻ لڳان ٿو، آڪاش جي تصوير کي!

عورت جي تصوير ۾ اٿين ڏيکاريل، ته هائي اڃهو هُوءَ گهر مان ٻاهر نڪري رهي آهي ۽ جڏهن هوءَ گهر مان ٻاهر نڪرندي لوڏ مان، ته ڪيئي ديوانا ٿي لڳندس پُٺيان. ٽڏا شوڪارا پريندي، سيس نوائيندس، اشارا، چپن تان چميون لاهي هوا ۾ اُڏاريندا ڏانهنس، ۽ هُوءَ چپ چاپ، حسن تي ناز. ايئن ٻه ٿي سگهي ٿو، ته ٻاهُ اچي وجي ڪن مضبوط هٿن ۾....! هو ڏاڙهيندا، پٽيندا سندس جسم کي. هي حسن لٽجي ويندس! وار وکرجي ويندس.

شفق جهڙن ڳلن تي رهنڊون لڳندس، اکين مان محبت جا پکي ڦڙ ڦڙ ڪري اُڏامي ويندا. لپ اسٽڪ چپن تان ڪسڪي ويندي، معصوم شرير ٻار جهڙي مُرڪ، روئڻ لڳندي......... ۽ هائي وري نهاري ٿو تصوير ۾. محسوس ٿو ٿيئم، ته هائي اُها خوبصورتي تصوير ۾ ناهي، اُن جي بدران هڪ عورت، ليڙون ليڙون ٿيل ڪپڙن سان! انگ انگ زخميل. ڪنڌ لاڙيل ، ڪريل بستري تي. مٿان چڙهيل هڪ وحشي.... پاسي مان ڪو ٻاچو لنگهي ويو! ٽيبل تي ٺڙڪ! هيڏانهن هوڏانهن نه ٿو نهاريان، تصوير تان نگاهون هٽيل، ۽ دَرَ تي مٿان ٽنگيل تصوير تي نگاهون چقمق جيان چنبڙيل. هڪ ننڍڙو ٻارڙو، ميرا آئل لڳل ڪپڙا، پير اُگهاڙا، گٽرج ۾ ڪنهن اوزار کي سُٽ سان صاف ڪندي، پاسي ۾ ويٺل اچي ڪار. ان جي پاسي ۾ ويٺل هڪ ٻيو ننڍڙو ٻارڙو. اکين ۾ بک جهلڪا ڏيندڙ. هڪ هٿ ٽنگيل- پاسي مان وهندڙ روڊ تي، هر ايندڙ ويندڙ اڳيان....

نگاهون نفرت پريون، نگاهون حوس پريون، ڇوڪرو ڳاڙهو ڳيرو، پير اُگهاڙا. چتين لڳل ڪپڙا. سٿڻ، ستر وٺان ڦاٽل، ۽ گُلابي گوشت جهلڪا ڏيندڙ.

اڏامڻ لڳن ٿو سوچن جي آڪاش تي.

هي ٻار اسڪول ڪونه ٿا وڃن! هڪ ٻارُ جبري پورهيو ڪندڙ. ۽ ٻيو ٻار وري پنندڙ. هي ٻار جڏهن ڏسندا هوندا، پاسي مان لنگهندڙ، اسڪول ويندڙ ٻارن کي، ڪُلهن تي لڙڪيل ڪتابن جي ٿيلهن، صاف سُٿرن ڪپڙن کي ۽ چلڪندڙ بوٽن کي ڏسندا هوندا ته ڇا سوچيندا هوندا ته جيڪر اسان ٻه اسڪول وڃون؟. پڙهون. پر ڪڏهن ٻه اسڪول وڃي نه سگهندا! ڇا ڪڏهن گيريج ۾ ڪم ڪندڙ ڇوڪري جون، اندرين ڪمري مان

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ايندڙ، گهڻجندر رڙيون ڪير ٻڌي سگهيو هوندو.؟
ٽيبل تي چانهن پئي آهي، الائي ڪيڏي مهل آڪاش رکي ويو! چانهه ڪٿان ٿو.
چانهه ٿڌي ٿي ويل، شربت جيان پي ٿو وڃان، مٺي چانهه! ڪپ، واپس ٽيبل تي.
نگاهون جهاڳڻ ٿيون لڳن تصويرن جو رڻ.
گند جي ڍير واري تصوير تي نگاهون ديرو ڄمائين ٿيون.
شهر جي ٻاهر جو منظر، گند جو ڍير. پُراڻي ڪپڙن جا ٽڪرا، حجامن جي دوڪانن مان ٻُهارجي آيل وار، سڪل گاهه، چيني جا ٽٽل ٿانو، پراڻا جوتا، چپلون، ٽٽل پيتيون، ڦاٽل ڪتاب، سليٽون، ٻي ڪار تي ويل رانديڪا، مُئل ڪتو، ڪتي جي مٿان لکين مکيون جي ڀون ڀون - هڪ وڏو پٽڙ، ان جي پر ۾ وينل ٻلي- ٿورو پريان هڪ انڌو فقير وينل -لٺ هٿ ۾، ڪنڌ هيٺ، پنهنجي قسمت جهڙا آنا اُبتا ليکا پيو ڪڍي لٺ سان هيٺ، اُن جي پرپان ڪ ٻانهن ٻيگل ٻڌي، ننڍڙي ٻار جهڙي معصوم گڏي.... پر، گڏي آهي يا ڪو، نئون ڄاول ٻار، گند تي ٽڻو ڪيو ويو آهي....؟ نه، گڏي آهي شايد.... ۽ جيڪڏهن هوءَ گڏي نه، ڪو نئون ڄاول ٻار آهي، ته به ٺيڪ! هتي ائين به ٿي سگهي ٿو....!
نظرون ڄڻ پکي! اڏامن پيون! تصويرن جي مٿان نظر اچي ٿو ڪو اميدن جو شهر، ۽ لهن ٿيون شهر مٿان. نظرن جا پکي پرڙا کولي لهن ٿا هيٺ.
دريءَ جي مٿان ٻن تصويرن تي:
اڏامي پيو ڪبوتر، مٿي آسمان جي بُلندي تي. خوشي لکل آهي سندس پرن هينان. هيٺ ڪو به هٿ ناهي سندس نشاني وٺڻ ڪاڻ. سڀ هٿ امن جا آهن. سڀ مرد ۽ عورتون رُڌل ڪم ۾، همرچو پيون ڳائين، هٿن ۾ لکل اُٿن محبتون ۽ محنتون.
ٻي تصوير.
هٿيارن جي ڍير کي باهه لڳي پئي آهي!!
تصور ۾. ڏور ڪٿي سفيد رنگ جو جهنڊو پيو جهولي. سائي چادر سان ڍڪيل ڌرتي.
هڪ وڻ هيٺ هڪ ٻئي کي ٽيڪ ڏيئي، ٻه پريمي ٻي خبر دُنيا جهان کان.
در تي منهنجون نگاهون تصويرن جي ڍير تان اڏامي واپس ٿيون اچن. وڃن ٿيون سامهون بيٺل آڪاش جي چهري تي. تيار ٿي بيٺل آڪاش، هٿ ٿو رکي منهنجي ڪلهي تي. چپن تي مسڪراهٽ جي اسٽيمپ لڳل. مسڪراهٽ سان پرپور آواز.
"اُٿ ته هلون پيارا".
"ڪلفٽن نه ٿا هلون!" چويس ٿو.
"پوءِ ڪيڏانهن هلون؟"
"هوڏانهن ٿا هلون." دريءَ جي مٿان ٽنگيل ٻن تصويرن ڏانهن اشارو ڪريان ٿو.
"چريو ٿيو آهين ڇا؟" ٺهڪ جو پڙاڏو منهنجي ڪنن سان ٽڪرائيندڙ.
"تون ڪلين ٿو! سچي مون کي هوڏانهن هلڻو آهي." ٻي خياليءَ مان چوان ٿو.
آڪاش ٻانهن مان جهلي اٿاريم ٿو.
"هل يار! چڏ ڪٿي اُنهيءَ رسينگ کي." هن جو هٿ مضبوط. منهنجي ٻانهن ۾! ●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

گذريَ وبل پل

چانهه نري پئي.

سگريٽ وسامي پيو.

ريسٽورنٽ ۾ ويٺل ماڻهو،آواز هلڪا ڦهليل ماحول ۾، ۽ خوشبوئون نکرندڙ سهڻن جسمن مان، ادائون مدهوش ڪندڙ، ننڍڙا ٽهڪڙا، جلترنگ جهڙا ۽ مسڪراهٽون. رات جا اٺ، ڪائونٽر تي ويٺل شخص جو ڪنڌ لڪيل اخبار ۾ ۽ ڪيڏيءَ مهل ريسٽورنٽ ۾ ويٺل ماڻهن ڏانهن نظرون. ڪي پل اڳ ۾، نه ڪي منٽ، نه ڪلاڪ ڪن کان ويٺل آهي هڪ شخص ريسٽورنٽ ۾، واچ ۾ ڏسي ٿو ٽائيم، وقت گذرندو پيو وڃي، گذرندو ٿي پيو وڃي، ٽڪ ٽڪ جو آواز واچ ۾، يڪ ٽڪ نهاره واچ ۾ ، ڏهه منٽ اڃان ٻه وڏيڪ، اڃان وري ٻه پنج منٽ وڌيڪ، انتظار جو قافلو تڪو تڪو ڊوڙندڙ.

ٻاهر رستي جا آواز ريسٽورنٽ ۾ اچڻ لڳا آتا، پر در بند، شيشي مان ڏسي سگهجندڙ صرف چهرا ماڻهن جا.

چانهه مان اُٿندڙ هلڪي ٻاڦ.

سگريٽ وسامندڙ، پويان پساهه ڪڍندڙ سگريٽ، هلڪو هلڪو دونهن زندگي جو پيغام ڏيندڙ "هوءَ ايندي!"، اُميد جو ڪرڻون سانڊيل من اندر ۾.

ڪوبه ته نه ايندو آهي ڪنهن لئه، اُميد جي ڪرڻي ۾ اوندهه، گهري اوندهه.

هڪ مٺو درد وڌندڙ، مٺي درد ۾ هڪ ڪتڪتائي، ان ڪتڪتائيءَ ۾ ڪجهه وڇائڻ جو ڊپ، نرگس کي وڃائڻ جو ڊپ، سڀ ڪُجهه وڃائڻ جو ڊپ، پاڻ کي وڃائڻ جو ڊپ، من ۾ ٻرندڙ روشنيءَ کي وڃائڻ جو ڊپ، اُن روشنيءَ وڃائڻ کان پوءِ رهندي صرف اوندهه!.

او روشني ۽ اوندهه-روشني ۽ اوندهه - روشني ۽ اوندهه.س

هلڪو هلڪو ٻڏڪي ٿو، پاسي ۾ ويٺل ماڻهو نهارين ٿا هن ڏانهن ، پر هي اڻ جاڻ ماحول کان، وري ماٺ ويڙهيل چپن تي.

آئون نرگس کي پائي نه ٿو سگهان، سماج جي زنجيرن ۾ جڪڙيل منهنجو سانئون وجود- (نه سماج ته ڪُجهه به ناهي هي سماج ته ماڻهن جو ٺهيل آهي.)

۽ هوءَ به ته مون کي نه ٿي پائي سگهي. اسان ٻئي جڪڙيل آهيون، پر الڳ الڳ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

درد بہ ساڳيو، چاهت بہ ساڳي، هڪ ٻئي ڏانهن ڇڪَ بہ ساڳي، سزا بہ ساڳي، پوءِ بہ الڳ الڳ.

هي ڪهڙي پيڙا آهي؟ پيڙاتہ هڪ آهي، پر پوڳيون الڳ الڳ ٿا.

نرگس چوندي آهي هن کي، "تون مون کي اِيترو دير سان ڇو مليو آهين."

هن جو بہ جواب ساڳيو، ساڳي پيڙا وچان.

ريسٽورنٽ جي رومانٽڪ ماحول ۾ اڪيلائپ جو احساسَ وڌندڙ، اجنبي محسوس ڪرڻ پاڻ کي، اِئين جيئن اوپري شهر جي اوپري اسٽيشن تي لهي پيو هُجي ۽ ريل گاڏي هلي ويئي هُجي.

نهاري ٿو سامهون، بہ پريمي ويٺل، ٽيبل تي ٻرندڙ بہ ميڻ بتيون، ميڻ بتين جي روشنيءَ جا ڪرڻا پوندڙ ڇوڪريءَ جي منهن تي- اکيون لُڙڪن هاڻيون، چپ ڏڪندڙ.

"هي بہ شايد وڇڙن پيا!؟" وجود جي ويرانين مان اِيندڙ آواز وري نگاهہ ريسٽورنٽ جي درَ ۾.

روشنين ۾ ترندڙ، ماڪيءَ جهڙو منو درد کڻي اِيندڙ نرگس.

نرگس آهي يا ڪا ٻي.......... جاڳي ٿو تہ نرگس آهي پوءِ بہ اندر ۾ اُن تڻ متان ٻي ڪا هُجي.

نرگس متانس ويٺل.

"ڪيڏيءَ مهل کان ويٺو آهين؟"

" اُن مهل کان جڏهن رات جي ڪاري چادر ماحول تي نہ اوڍجي هُئي، شهر جي متان سانوريءَ شام ڦيريو ٿا..ون ۽ هي بتيون بہ نہ ٻريون هُيون، مون ويٺي تنهنجون واٽون نهاريون هُيون. تون نہ آئينءَ درد آيو. آئون درد جي ٻيڙي ۾ اڪيلو اڪيلو.......... جڳن کان اڪيلو محبت جو ڪنارو ڳوليندو رهيس ۽ اي اُداس شاعره تنهنجي اُداس شاعري پڙهندو رهيس."

نرگس جي اکين ۾ جرڪندڙ سفيد چشمو ۽ اُن ۾ بہ اکيون. اکين ۾ اٽڪيل پرتو. ٽيلهو رکي ٿي پاسي ۾، وڃي ٿي وياڪل ۽ ڳنڀير چهرو کڻي، اُداس شاعره جو چهرو اڄ اُداس ۽ اُٻالڪو.

"تياري مُڪمل آهي." سفيد چشمي اندر ٻن اکين سان اکيون ملائي چوي ٿو.

"ها.... اُداس ڪهاڻيڪار اسان وڃڻ وارا آهيون، ۽ اسان وڇوڙي جا ڏينهن قيامت جيان ياٽنداسين."

جاڳي ٿو پاڻ اُداس ٿيندو وڃي، اُداسيءَ جي جهرڪي ويٺل آهي سندس من ۾ چهرو اُڏاري ٿو اُداسيءَ جي جهرڪيءَ کي ۽ پُڇي ٿو "ٽيلهو نندڙو اٽئي ڇا آهي هن ۾؟"

"نندڙو ناهي وڏو آهي، گهڻو سامان پيل آهي هن ۾، هن ۾ ساروڻا آهن هڪ اُداس ڪهاڻيڪار جا- مُحبتون آهن اُداس ڪهاڻيڪار جون، ۽ هن ۾ منهنجي ۽ هَن جي اُداسي بہ آهي جنهن اسان کي هڪ ٻئي جي ويجهو آندو اهو لمحو بہ آه هن ۾....

"باقي هڪ ڏک ۽ جدائي رهيل آهن هن ۾- ساٻہ وڃهي ڇڏيندي سانس...."

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

وري بہ هن پل محسوس ڪيائين اُداسي اجهان بہ پٺي ڦيريون پائي هن جي چهري
تي، پاڻ اُداسيءَ کي ويهاري تو ڇڏي چهري تي.
"ڇا پيئندين؟" پُڇي تو
"چانھ تڏو!"
اُداس شاعره جون نگاهون هيٺ.
چانھ.... ٺري ويل.
سگريٽ وسامي ويل.
"ڪُجھ بہ نہ – صرف توکي ڏسندس آخري لمحن تائين . سَچائيءَ جي ڪابہ
خبر ناهي سُچائي اچي الائي نہ؟"
سچائي اِيندي نرگس، وقت ڪڏهن ننڍڙي ٻارجيان رڙهندو، ڏڪاڪائيندو
ٿابڙندو، گيلائيون ڪائيندو ۽ ڪڏهن ڊوڙن پائيندو، ڌرتيءَ جو گولو ڦرندو رهندو، سُچائي
ڪان پوءِ بہ سُچائي اِيندي، اجهان پوءِ بہ سُچائي اِيندي پوءِ بہ اِيندي- ۽ سَچائي اِيندي.
"پر تون ۽ آئون الڳ هونداسين ."
نرگس جاهڻ اچن ٿا سندس هٿن ۾.
"جيڪر زندگيءَ جي سفر ۾ ايئن گڏ گڏ هلندا رهون ها." هڪ خيال جو
واسو ذهن ۾.
"پنهنجون واٽون الڳ آهن، تڏهن ڪان جڏهن نہ تون هُئين ۽ نہ آئون، نہ ڌرتي نہ
آسمان. پوءِ بہ ملي ويا آهيون ايئن جيئن بہ الڳ الڳ واٽن جا مسافر گهڙي ڪن رستي جي
چوڪ تي ملي ويندا آهن ۽ جُدا ٿي ويندا آهن.
"احساس رڙهندڙ بيمار مريض جيان، ۽ موت احساسن جو، روئڻ وارو ڪوبہ
نہ."
" نرگس تو ڪڏهن ڪتاب گهر ۾ اُهو ميرو ڪتاب ڏٺو آهي جنهن کي هر
ڪتاب وٺندڙ هٿن ۾ کڻي اُٿلائيندو آهي ۽ وري ڦٽو ڪري ڇڏيندو آهي. ڪتاب جو وجود
ميرو پڇندو ويندو آهي. اُهو ڪتاب آئون هوندو آهيان چڻ."
"۽ تو ڪڏهن گرم چانھ ۾ مک ڪرندي ڏٺي آهي جيڪا جاکوڙ ڪندي آهي
ٻاهر نڪرڻ لئہ. نڪري ناهي سگهندي ۽ ڦٿڪڻيون ڪندي مري ويندي آهي. اُها مک
لڳيم ٿي جڻ آئون هُجان."
خاموش ماحول ۾ ائين کي گهڙيون، کي منٽ اِيئن وينو ٿي رهڻ، هڪ ٻئي
کي ڏسندو ٿي رهڻ، پلن جو گذرندو ٿي رهڻ.
"نرگس هلون!"
"ها هلون ٿا، ٻاهر سرد هوائن ۾ ڇڻندڙ پيلن پنن وانگر جُدا ٿي وڃون ٻاهر
رستو آهي جُدائيءَ جو ڊگهو ڊگهو ۽ ڊگهو، جنهن جو ڪوبہ انت ناهي."
"۽ پاڻ جُدا ٿي وڃون پيهر ملڻ تائين، نہ ڪڏهن بہ ملڻ تائين نہ!!"
"۽ کائيندا رهون جُدائيءَ جي سمنڊ ۾ غوطا، رُلندا رهون يادن جي شهر ۾."

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

نرگس نهاري تي هيٺ.
چانهه ٺري ويل.
سگريٽ وسامي رک تي ويل فلٽر تائين، ٿوري هوا جي جهوٽي تي رک اُڏامندڙ- ٻاهر نڪري آيا آهن، ريسٽورنٽ کان. ڏسن ٿا ٻئي مٿي آسمان ۾ چاندوڪي رات، آسمان ۾ ٻوڙندڙ آواره ڪڪر، چند اُداس محبوبه جيان، ڪنڌ هيٺ ڪري نهاريندڙ هُن ٽنهي ڏانهن تارا پريشان، هٿ لوڏيندڙ هُن ڏانهن.
الوداع- الوداع - الوداع!
هي هلندا ٿا رهن فوٽ پاٿ تان، رستا اِيندڙ ويندڙ گاڏين جي ٻتين سان "آئون ياد رکندس اُن اُداس شاعره کي جنهن منهنجي محبتن کي رکي ڇڏيو سندس بند پرس ۾!"
"۽ آئون ياد رکنديس اُن اُداس ڪهاڻيڪار کي جيڪو جواني ۽ پوڙهپڻ جي سرحد تي بيٺل آهي ۽ منهنجون محبتون هُن جي اکين ۾ قيد آهن."
"اسان ياد رکنداسين اجوڪي مُلاقات."
"اسان ياد ڪنداسين گذري ويل پل ۽ گُذري ويل يادون، ۽ جيئنداسين گذري ويل يادن جي سهاري."
"آئون لکندس وڇوڙي جو طويل نظم!"
"۽ آئون لکندس وڇوڙي جي ڪهاڻي!"

•

رڪشا مان لهن ٿا ريلوي اسٽيشن وٽ، ريلوي اسٽيشن جي عمارت ڪنڌ نمائي بيٺي هُن کي ڏسي. هي ويهن ٿا انتظار جي بينچ تي ۽ انتظار ڪن ٿا جُدائيءَ جي ريل گاڏيءَ جو. انتظار طويل ٿيندڙ پاڻ چپ چاپ ويٺل، يڪو چُپ، ۽ چُپ، وڌندڙ خاموشي. خاموشي ۾ وري مونجهارا!
پر ماٺ ٻنهي طرف، خاموشيءَ جي بيٺل پاڻيءَ ۾ تيل پٿر جو شپڪو.
اُداس ڪهاڻيڪار چوي ٿو" آئون پاڳل ٿيندو پيو وڃان نرگس، شدت سان چاهيان ٿو ته ... مهون پيل پٿرن جو ڍير ڪٽي رکان جُدائيءَ جي ريل گاڏي اڳيان، ريل اِيئن بيٺي هُجي، تون ۽ آئون اِيئن ويٺا هُجون گڏ جُڳن تائين."

•

ڪي پل اڳ ۾، نه ڪي منٽ اڳ ۾، نه ڪي ڪلاڪ اڳ ۾ ، هڪ ڏينهن اڳ ۾ گهر ۾ ويٺو هو اُداس ڪهاڻيڪار، هن کان ڪهاڻي رُسي هلي ويئي هئي، ڏور، هن ڳولهڻ چاهيو ڪهاڻيءَ کي، ڪهاڻي لڏي ڪين، سوچن جي رڻ ۾ ٻوڙندي ڪهاڻيءَ کي ڏنائين پير جي وڏ هينان ڪنڌ هيٺ ڪري ويٺل، پرچائڻ چاهيائين ڪهاڻيءَ کي، ڪهاڻي پرچي ٿي ڪينَ، ڪيس ڪهاڻي اُها محبوبه لڳي، جيڪا سندس هوندي به سندس نه ٿي.
سوچن جي رڻ مان گهلجي آيو، نراشا پڪڙجي ويئي ڪهاڻيڪار جي چهري تي، ٽيبل تي جهُڪيو پين جو پويون ... و وات ۾ وجهيو ويٺو رهيو، ويٺو رهيو. هوا جي تيز جهُوٽي سان کُلي ويون دريون، درين جي ٻاهران بيٺل ننڍڙي باغيچي مان آئي خوشبو گلاب،

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

موتيءَ سرنهن، نازبو ۽ ڪهاڻيءَ جي. ڪانئس ڪهاڻي پرچي پئي، هن ڪهاڻي کي پين جي نُب مٿان ويهاري ڇڏيو ۽ لکڻ لڳو ڪهاڻي.

ڪهاڻي هُئي، جدائيءَ جي رستن جي، اُداسُ پهرن جي، مرڪن جي، ٽهڪن جي، محبتن جي، هن شهر جي يونيورسٽيءَ ۾ پڙهندڙ ڪارين اکين واري اُداس شاعره جي، جيڪا آئي هئي ڏور ننڍڙي شهرمان هن شهر جي يونيورسٽي ۾ تعليم پرائڻ. هفتي جا ڇهه ڏينهن يونيورسٽي ۽ هاسٽل ۾ ٻين پوپٽن جهڙين ڇوڪرين سان گڏ. ستون ڏينهن اُداس ڪهاڻيڪار جي گهر. هفتي جي هر جمعي ڏينهن جو معمول، ٻاهرين در جي گهنٽي جو مسلسل وڄڻ، ۽ وڄندي ئي رهڻ گهنٽي، ۽ گهنٽيءَ جو شور ٻوڙندڙ سڄي گهر ۾.

جلديءَ ۾ در کُلندو.

سفيد چشمي جي اندر ٻن اکين ۾ خوشي ڏيندي ٽپڪا.

ٻانهون کولي ملندي پنهنجي پيءُ سان ڪارين اکين واري ڇوڪري، ۽ پوءِ ننڍڙي پرهه کي سميٽيندي ياڪرن ۾ ۽ هڪ چُمي ڏکهي مَدتن جيتري پرهه جي ڳلَ تي، ٽيبل تي رکندي پنهنجي اُداسيءَ سان ڀريل ڊائري، نگاهون ڦيرائيندي چوطرف، اکيون ڳوليندڙيون ڪجهه، نظر نہ اِيندو ڪُجهه، ۽ نہ ئي ڪو اهڙو آواز ڪنن ۾ ٻُرندو جو ڇيڙي ڇڏي اندر جي احساسن جي تارن کي.

ڪا ڪمي رهندي اندرہ، پاڻ کي ڦاٿندي محسوس ڪندي ڪاڳرجيان، پاسي واري ڪمري ۾ ويندي گهڙي.

ڪتابن سان سٽيل ڪمرو، ڪٻٽ ۾ هڪ ٻئي جي مٿان ڪتاب، دانهون، واويلائون ڪتابن جي اندر ڪردارن جُون، مٿان پيلُ ڪتابن جي بار ڪان.

ڪمري جي هڪ پاسي پيل ٽيبل ۽ ڪُرسي تي ويٺل هڪ شخص، ڪتاب پڙهندڙ يا ڪُجهه لکندڙ، هُن جُون اُداس ڪهاڻيون ٻُڌڻ ۽ سندس اُداس شاعري ٻُڌائڻ. اکين جو اکين کي داد ڏيڻ، ملندو رهڻ گهرو ٿيندو رهڻ، سمجهڻ هڪ ٻئي کي، هڪ ٻئي جي احساسن ۽ جذبن کي، هڪ ٻئي جي اُداسين کي، ملندو رهڻ ڳالهائيندو رهڻ، ڪڏهن ٻاهر بہ ملندو رهڻ، شهر جي سڙڪن، ريسٽورنٽن ۾. ڪڏهن اُداس شاعره جو نہ اچڻ ۽ نہ ئي ٻاهر ڪٿي ملڻ، هن جي ڪمي محسوس ڪرڻ، ۽ هَن پاسي بہ انتظار هِن جو.

چاهت ٻليءَ جيان پير ڪٽندي آئي آهستي آهستي، ويٺي هنن جي دلين ۾، حجاب جا پرداڪرندا رهيا، درد جون شرنايون وڄنديون رهيون، هڪ ٻئي کان سواءِ اڌوري پڻي جو احساس وڌندو رهيو.

ڇپن جو کُلڻ ڪجهہ چوڻ لاءِ، چئي نہ سگهڻ. ڄاڻڻ ٻنهي طرفان اِهو تہ هو هڪ ٻئي جا ناهن غلط اسٽيشن جا مُسافر آهن، پُل وڇان ملي ويا آهن هڪ اسٽيشن تي!

اڄاتو منو درد ساندٻجندڙ سيني، ڪڏهن بہ اظهار نہ ڪيل چاهت جهاتيون پائيندي رهي هڪ ٻئي جي اکين ۾، تڏهن بہ اظهار ڪري سگهڻ جي قوت نہ، ٻنهي طرفان وڇهو اچڻ لئہ اڳرائي ۽ زور، سمجهائڻ پنهنجو پاڻ کي، سمجهائي نہ سگهڻ، اظهار ڪندا رهيا هڪ ٻئي کان اڻ ڄاڻائيءَ جو، هڪ ڏينهن ٻنهي جي سوچڻ ۽ سمجهڻ جي سگهہ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ختم، شعور ۽ لاشعور جي وچ ۾ قاتل ۽ وجود، جاڳائيءَ جو سفر هلندڙ، اندروني چڪ کي جهلي نہ سگهي.

ڪرسي تي ويٺل اُداس ڪهاڻيڪار نهاريو.

ڪبٽ مان ڪتاب ڪڍندي اُداس شاعره ۾ نهاريو.

اکين جهڙيا پيغام هڪ ٻئي جا.

۽ ٻي گهڙي جي ٻي حصي اندر هو هٿا پاڪرن ۾!

هڪ ٻئي کي ڏنل ڀرپور موٽ ۽ انهيءَ موٽ ۾ هڪ اٿاهه پيار،

اندرين چڪ جو زورو ڏندڙ، ۽ اُن چڪ جي باعث کي گهڙيون کي منٽ مدتن جيترا ڇُهتا رهيا پاڻ ۾.

پاڪرن جي گهيري جو ٽٽڻ ، آجا ٿيا هڪ ٻئي مان، ويٺا ڪُرسين تي چُپ چاپ، اُداس شاعره منهن لڪائي جڏيو ڪتاب ۾، ۽ هن جون نظرون اٽڪيل خالي پني تي، محسوس ڪيو اُداس ڪهاڻيڪار "نہ ڪرڻ گهرجي ها مون کي اِيئن!" ذليل ٿئي ۽ نيچ پڻي جو احساس چيندڙ.

سوچيو اُداس شاعره، "مون کي اِيئن نہ ڪرڻ گهرجي ها، غلط ڪم جو ڪُجهه ۾ ڪيم، صحيح نہ ڪيم."

ٻئي ڏوهي محسوس ڪرڻ لڳا پاڻ کي ڏوهاري ۽ اُن ڏوهي پڻي جي احساس جي ذهن ۾ لهندي ويا هيٺ ڀوڳڻ سزا، سزا جنهن جو انت نہ، ڀوڳيندوئي رهڻ، لمحن ۾ جڳ لنگهي ويا، اُهائي سزا هلندڙ، گم ٿيندي ويا خيالن ۾، ويٺل ڪُرسين تي، پر سندن خيالن جُون اڏامون پري پري.

محسوس ڪيائون ٻينل پاڻ کي سندن ضمير جي عدالت ۾ ڪٺهڙي ۽ پنهنجي ضمير جي جج جي اڳيان!

اُداس ڪهاڻيڪار چيو:

"جناب عالي آئون ميان تو پنهنجو ڏوهه، آئون آهيان ڏوهاري هن ڏوهه جو!"

اُداس شاعره چيو:

"نہ سر هي نہ آئون ئي آهيان ڏوهاري، آئون ئي هيس جنهن محبت جو پٿر اُڇلايو هن جي دل جي ماٺي پاڻيءَ ۾، آئون آهيان تيار سزا ڀوڳڻ لئہ سر."

"نہ آئون آهيان ڏوهي!" اُداس ڪهاڻيڪار.

"نہ آئون آهيان ڏوهي!" اُداس شاعره.

"نہ آئون آهيان ڏوهي!" اُداس ڪهاڻيڪار.

"نہ آئون آهيان ڏوهي!" اُداس شاعره.

آرڊر- آرڊر - آرڊر-

ضمير جي جج جو هٿ حرڪت ۾، ۽ آواز هٿوڙي جو زور سان. هڻ جو بحث ختم. نهاريو ضمير جي جج اُداس ڪهاڻيڪار ڏانهن، ۽ چيو تون ڀهرين ڳالهائي. ٻڌائي پنهنجي ڏوهي هُجڻ جي باري ۾.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

عدالت جي ڪٺهڙي ۾ بيٺل اُداس ڪهاڻيڪار:

”جناب عالي آئون محبت جو قسم کڻي چوان ٿو جيڪي ڪُجهه چوندس سچ چوندس سچ کان سواءِ ڪُجهه به نه چوندس، سر آئون آهيان ڏوهاري هن ڏوهه جو، ڏوهاري اُن لاءِ جو هيءَ اُداس شاعره منهنجي زال جي ڀيڻ آهي. ۽ انهيءَ ڪري آئون آهيان دٻيل ڏوهي پٺي جي پٽڙ هيٺان. ڏوهه جي شروعات تڏهن ٿي جڏهن آئون سوچڻ لڳندو هوس بي انتها، ته ڪو وري اڳ جيان اچي منهنجي زندگيءَ ۾ ۽ منهنجي دل جي خالي ڪشڪول ۾ وجهي به ٿي ڪڻا پيار جا.

”سر هن کان اڳ ۾ به مون محبت ڪئي هُئي هڪ سانوري ڇوڪري سان، ڪيس مون ٿي ڇڏي ڏنو پنهنجي ڪلا کي امرتا بخشڻ لاءِ. ڀلي ڪو منو درد اندر ۾ پلجندو رهي ۽ اُهو درد منهنجي ڪلا کي نئون روح ڏيندو رهي ۽ اُن ڇوڪريءَ سان ڇا حشر ٿيو، مون ڪڏهن ڄاڻڻ جي گهرج محسوس نه ڪئي.

اِيئن گذرندو رهيو وقت، پل ڏينهن ۽ مهينا سال....!

شادي ڪيم- شادي هڪ سماجي بندش آهي سر،

شادي ڪرڻي هيم ته ڪيم اُن لاءِ جو هن گهٽيل سماج ۾ ساهه کڻڻ به ڪيترو مُشڪل آهي، اُتي اسان جهڙن لاءِ سيڪس جي پورائي اجان به مُشڪل آهي ۽ مون سيڪس جي پورائيءَ لاءِ ئي شادي ڪئي ۽ پوءِ محسوس ڪيم ته غلط چونڊ ڪئي آهي مون، مون تڪڙ ڪئي آهي، اِئين به ته ناهي جو منهنجي زال مون کي پسند ناهي، پسند آهي، پر پوءِ به الائي ڇو ڪڪپائي ٿيندي رهي هن کان، هن جي ويجهو هوندي به ڏور ڀاسڻ لڳس پاڻ کي هن کان، اسان جي سُٺي انڊر اسٽينڊنگ به آهي پر پوءِ به الائي ڇو؟ ها شايد انهيءَ لاءِ جو مون هن کي اپنايو هو پنهنجي گهرج پٽاندڙ، اندروني ڇڪ پٽاندڙ نه.

آئون مادي ناتي جو ميڻيندڙ آهيان ۽ آتما جو به، منهنجو هن سان مادي ناتو ته هو پر آتما جو نه، مون چاهيو هو شدت سان ته ڪو اهڙو ساٿي ملي، جنهن سان آئون مادي توڙي آتما جو ناتو به رکي سگهان ۽ هن منهنجي دل جي ويران مندر جي گهنٽي وڄائي زور سان.

ٽرن- ٽرن- ٽرن........

وقت لنگهيو بال جيان ريڙهيون پائيندي.

هوا جي جهوٽي جيان ڪک پن اڏائيندي.

گهوڙي جيان ٽاپ ڪندي.

۽ آئون مليس هن اُداس شاعره سان ۽ ملندو ئي رهيس.

پر اڄ اُهو ڪُجهه ٿيو جو ڪُجهه اسان چاهيو هو، پر پوءِ به الائي ڪهڙي ڀوڳيون پيا سزا، محسوس ڪريون پيا پاڻ کي ڏماري.

لڳيم ٿو آئون ٽنگيل آهيان صليب تي!

هٿن پيرن ۾ ڪِلَ نوڪيل، ڇيڻ وڍيل!

پٿر پريل هجوم جي هٿن ۾، سنگسار ڪيو پيو وڃان آئون.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

چاهيان ٿو آئون جيون جي رڻ جهڙي سفر ۾، هُوءَ ۽ مان گڏ هجون، پلي لوڪ کٿي آگريون اسان تي،
پر اِهو ناممڪن آهي
اِهو ممڪن ٿيڻون ٿي نہ آهي سر،
پوءِ بہ آئون شيشن جهڙن خوابن جي رستي تي، حقيقتہ پوچيندو ٿو رهان هن کي، ۽ اِج اُها پُوچا ڪندي آئون دبجي ويو آهيان ڏوهي پٽي جي پٿر هينان، سوچون ڪاري ناڳ جيان ڦڻ ڪڍي بيٺل آهن مون مٿان.
مون کي اِيئن نہ ڪرڻ گُهرجي ها،
اِهو ڪُجهہ غلط هو،
اِهو ڪُجهہ صحيح نہ هو،
آئون تيار آهيان سزا ڀوڳڻ لئہ سر.
"هي نہ، آئون آهيان ڏوهي، آئون ئي ڀوڳيندس اِها سزا-" اُداس شاعره چيو.
"نہ آئون آهيان ڏوهي!" اُداس ڪهاڻيڪار.
"نہ آئون آهيان ڏوهي!" اُداس شاعره.
"نہ آئون آهيان ڏوهي!" اُداس ڪهاڻيڪاره.
"نہ آئون آهيان ڏوهي!" اُداس شاعره.
بحث جو سفر طول ٿيندي ويو. آربر- آردر- آردر!
اشارو ضمير جي جج جو اُداس شاعره کي، ڪُجهہ چوڻ لئہ.
اُداس شاعره بيٺل ضمير جي عدالت جي ڪٽهڙي ۾.
"جناب عالي! آئون قسم ٿي کڻان هن اُداس ڪهاڻيڪار جي محبت جو، جو ڪُجهہ چونديس سچ چونديس سچ کان سواءِ ڪُجهہ بہ نہ چونديس، سر منهنجي دل جي اڪيري ۾ هن جي چاهت جو پکي تڏهن وينو هو ۽ ٻولڻ شروع ڪيو هو جڏهن اجان هن جي شادي منهنجي ڀيڻ سان بہ نہ ٿي ، ي، نہ اُن کان بہ اڳ ۾، سال اڳ ۾ ، نہ پر صديون اڳ ۾.
هن اُداس شاعره جو من دڙڪندو هو هن اُداس ڪهاڻيڪار لئہ.
مون کي هي پاڻ بہ وڻندو هو ۽ هن جي اُداسي بہ، ۽ پوءِ مون کي وڻنديون هُيون مونکي هن جون ڪهاڻيون. ڪهاڻيون محبتن جون، اُداسين جُون، تنهاين جون، زنگ لڳل زندگي ۽ سماج جون، ڌرتيءَ جون، قوم جون، محبتن کان خالي چهرن جُون. هن کي ڏسي، هن جي اُداسي پرکي هن جون ڪهاڻيون پڙهي، شاعري سرتيءَ جو روپ وٺي آئي مون وٽ، ۽ مون ڪٿي شاعري هن اُداس ڪهاڻيڪار لئہ هڪ ڏينهن ڪيس ڏنم پنهنجي گهر ۾ سندس ماءُ پيءُ سان گڏ، درياءَ جي شيشن مان چاتم، هو آيو آهي مون ڪارڻ، سپنا سانديل اکين ۾، ساپيائن جو روپ نہ رهيا هئا.
ڪيس مون ڀُوليو هو.
ننڍڙي چوڪريءَ جي مرڪ ۾ .

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

صبح جي پهرين ڪرڻ ۾،
آسمان جي سمنڊ ۾ ترندڙ جهرڪيءَ جي اکين ۾،
خودڪشي ڪندڙ نوجوان جي آخري پساهن ۾،
شام جي سانوري ڇهري ۾.
”هڪ ڪرڻو هو اُميد جو، منهنجي من ۾ ٻرندڙ، هو منهنجو آهي. ڪيس اڳ ۾ ڏٺو هئم پر ملي نه سگهي هُيس، ها ملندي هُئي سانس راتين جو خوابن ۾. روز ڪيس ڳهرائيندي هُيس پاڻ وٽ!“

منهنجي من ۾ سانڊيل ڪرڻي ۾ تي اونده، هو منهنجو نه پر منهنجي پيڻ جو هو، اداس، ڪيڏو ڏک تيمر، ۽ وڄنديون رهيون درد جون شرنايون من اندر ۾.

پوءِ ۾ ڪيس چاهيم ۽ چاهيندي رهيس، چاهيندي ئي رهيس، يونيورسٽيءَ جون آواره هوائون ۽ آواره پنڪندڙ ڇوڪرا منهنجي پويان اُڃايل اُڃايل، پر آئون خود ۾ اُڃايل، اُساٽيل اُداس ڪهاڻيڪار لاءِ. اسان ملياسين ۽ ملندا تا رهون ۽ الائي ڪيستائين ملندا رهون.

اُداس ڪهاڻيڪار چوندو آهي مون کي، ڪيس منهنجي مُرڪ وڻندي آهي، منهنجو ڪلڻ وڻندو آهي، منهنجي مُسڪراهٽ ۾ اندلٽ جا رنگ آهن ۽ ڪلڻ تي جهُومڻ لڳندي آهي ساري ڪائنات!.

هو چاهيندو آهي منهنجي مسڪراهٽ رکي ڇڏي سندس دل جي مٿان واري ڪيسي ۾، يا پنهنجين ڪهاڻين جي پهرين ڪتاب جي پهرين ڪهاڻيءَ ۾، اُداس ٿهڪن مٿان چنبڙائي ڇڏي ۽ اُن ڪهاڻي جي ٿهڪن جي اُداسي ختم ٿي وڃي.“

سر آئون ميان تي پنهنجو ڏوهه، آئون آهيان ڏوهاري، هن ڏوهه ۾ وڌ ڪان وڌ شريڪ.

سنڌن ضمير جي جج جو ڪنڌ هيٺ هٽ ۾ جهليل هٿوڙو ۾ خاموش آربر- آربر- آربر- جهڙا حڪمانا، آواز ۾ گونگا.

هِن ٻُڌڻ چاهيو فيصلو، پر ضمير جو جج ويٺو رهيو خاموش خاموش. چپ چوريائين اوچتو ”اوهان ڪڏهن ۾ نه ملو ۽ نه ئي ملڻ جي ڪوشش ڪريو اهائي اوهان جي سزا آهي ۽ ڀُوڳيندا رهو اِها سزا.“

ضمير جو جج فيصلو سُڻائي ٽپ ڏيئي لهي ويو سندس خيالن جي اُڻام تان. ڏينهن ، ۾، ٽي، چار، پنج، هفتو وڌ ۾ وڌ مهينو ڏوهي پٽي جي ٻار هيٺان دبيل، ڏوهاري محسوس ڪرڻ پاڻ کي، ۽ پوءِ ڏوهي پٽي جو ٻار هٽيل، ضمير جي جج جو فيصلو رد ڪري ڇڏڻ، ملندا رهيا پاڻ ۾ ملندا تا رهن ۽ اِهو اڻ ڪٽ سلسلو هلندڙ.
اُداس ڪهاڻيڪار جي زال ۽ اُداس شاعره جي پيڻ جي اکين ۾ اجان شڪ جا پڪي ناهن ويٺا، هُن جو اِهو خيال ئي نه ڪرڻ ته پاسي واري ڪمري ۾ ڇاپيو ٿئي، اداس ڪهاڻيڪار ڪهاڻي لکندي بيهي رهيو.
ويچارڻ، ويچارڻ، ويچارڻ وري وري ويچارڻ ڪهاڻيءَ جي آمر بابت.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

”ڪهاڻي جي آخر آهي ٿي نہ ، پوءِ ڇا لکان؟“ پيءُ کي رکڻ پئي متان.
اڻ پوري ڪهاڻي پيل ٽيبل تي، وري جلدي پيءُ هٿ ۾ ڪهاڻي لکڻ چاهيائين، هٿ ۽ ذهن ساٿ نہ ڏيندڙ . ”ڪهاڻي لکڻ بہ تہ عذاب آهي، سا بہ پنهنجي ۽ اُها جنهن جي پڄاڻي بہ نہ هُجي.“ وينو ٿي رهڻ ايئين خيالن ۾ ٻڏل، ڪڙڪو ٿيو درتي، اندر ڪمري ۾ داخل ٿي اُداس شاعره، اُداس شاعريءَ جهڙو چهرو کڻي، اڳ جيان سندس چهري تہ ڪابہ مسڪراهٽ نہ.
” ڇا پيو لکين؟“ تخليق جي پوڙنا ڀوڳيندڙ اُداس ڪهاڻيڪار کي چيائين،
”ڪهاڻي پيو لکان ٻن پريمين جي، هو هڪ ٻئي جا آهن بہ ۽ نہ بہ، هو ملندا تارهن، ۽ ملندا ئي تا رهن، وڇڙن نہ تا، پر منهنجي خيال ۾ ڪهاڻي جي پُڄاڻي اِها ناهي پوءِ ڇا لکان؟ ويچاريان پيو“.
”آخر آئون اهڙي المناڪ پُڄاڻي نہ ڪندس پنهنجي هن ڪهاڻي جي.“
”پر هن ڪهاڻي جي پُڄاڻي ايئن ٿي ٿيندي ، توکي خبر ناهي هي ڪهاڻي مڙئي خيالي ڪونهي پر تنهنجي منهنجي ڪهاڻي آهي.“
” تڏهن ئي تہ چوان ٿي هو هاڻي وڇڙن تا.“ ڏڪندڙ چپن مان نڪتل آواز ” وڇڙن تا“ منجهيل اُداس ڪهاڻيڪار.
ها، آئون آئي آهيان وڇڙڻ ڪاڻ، اُداس شاعره بيٺي دري وٽ، دريءَ جي پاسي ۾ ننڍڙو باغيچو خوشبو اُڏامندڙ اُتان، گلاب جو گل بيٺل باغيچي جي وچ ۾، گلاب جي گل کي نوڪدار ڪنڊو ٽنبيل بُلبل جي سيني ۾، هڪ سڏڪو اندر ۾، هڪ آهہ اندرهہ، هڪ تڙپ اندر ۾، هڪ درد اندر ۾.
بُلبل ۽ گل مان نگاهون ڪيڏي نهاريائين متي آسمان جي وسعتن ۾، ٻوڙندڙ هڪ ننڍڙو ڪڪر، تيز هوا جي وهڪري ۾ ٽُڪرا ٽڪرا ٿي ويل، اُن ٽڪرا ٽڪرا ٿيل ڪڪر جي هيئان اُڏامندڙ ٻي پکي، اُڏامندي اُڏامندي اوچتو جدا ٿي ويل هڪ پکي ! هڪ پاسي اُڏامندڙ هيڪلو هيڪلو.
”اُها بُلبل اُهو ڪڪر، اُهو پکي آئون آهيان.“ اُداس شاعره جي اکين جي متان لڙڪ چشمي اندر جرڪڻ لڳو ڪجهہ – شايد لُڙڪ.
”تون چو ٿي وڇڙڻ چاهين مون کان زندگيءَ جي هن نہ واٽي تي“ اُداس ڪهاڻيڪار سمجهڻ ۽ نہ سمجهڻ جي وچ ۾.
”آخر ڪڏهن نہ ڪڏهن تہ وڇڙڻون هو ياڻ کي تہ پوءِ اڄ تہ وڇڙي وڃون.“
آڪاش ۽ پاتال جي وچ ۾ لٽڪيل وجود اُداس ڪهاڻيڪار جو، يتيم ٻار جهڙو نمالو آواز، ”ٻڌ آخر ڪو تہ جواز هوندو نہ وڇڙڻ لئہ.“
سندس اکين اڳيان لهرائجي ڪاغذ. ڪاغذ پڪڙيل اُداس شاعره جي هٿ ۾، ڪاغذ وٺندي پڙهيائين ، خط اداس شاعره ڏي سندس پيءَ جو، خط پڙهندي پڙهندي ئن سڻن تي سندس اکيون پٿرائجي ويون.
”نرگس پُٽ جلدي واپس اچ، تنهنجا امتحان تہ ختم ٿي ويا آهن، يونيورسٽي

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

جي تعليم بہ تہ ختم ٿي. هائي جا پٺي ڪرين." اسان سليم سان تنهنجي شادي جي باري ۾ سوچي رهيا آهيون."

اڳي ڪُجھ بہ پڙهي نہ سگهڻ جي سگهہ. پٽڙ تي ويل پاڻ ويني ويني.

•

۽ هينئر هي وينل آهن انتظار جي بينچ تي. جدائي جي ريل گاڏي جي انتظار ۾ اُداس ڪهاڻيڪار جي من ۾ آيو.

"اسان اِيئن ئي انتظار جي بينچ تي ويٺا هجون ۽ ڪابہ گاڏي نہ اچي ۽ نہ انتظار ختم ٿئي ۽ ايئن لنگهي وڃن جُڳ. ۽ اسان وچڙڻ چاهيندي بہ وچڙي نہ سگهون."

ساڳيا خيال، ساڳيون سوچون اُداس شاعره جون بہ.

ڪي پل صدين جيترا ماٺ ۾، چپ بند، زبان کان لفظ وڃائجي ويل. گذري وڃن ٿا ڪيئي پل، پل مٿان بيو پل ۽ اِئين گذرندڙ پل.

اُداس ڪهاڻيڪار جي اندر جو روڳي انسان رُنو، اهو پل نہ گذري، جڏهن اسان وچڙي وڃون، ماٺ جي بيٺل پالي ۾ ٿيل آواز جي پٽڙ جو شيڪو.

تون مون ڪي ڪِلي ڏيکار، تنهنجي ڪلڻ جي ڪري زندگي جو مُثل احساس وري جاڳي پوندو ، زندگيءَ جو ڳوڙهو فلسفو سمجهہ ۾ اچي ويندو تہ زندگي ڇا آهي. ۽ آئون تنهنجي انهيءَ مسڪراهٽ ۽ ڪلڻ جي ياد ۾ جيئندس، درد جهڙين راتين، ڏينهن ۽ اُداس شامن ۾ تہ ڪا مُسڪراهٽ هُئي جا زندگيءَ کي بخشيندي هئي نئون روح، ڪي مُڌر سنگيت جهڙا ٽهڪڙا هُئا، جڏبن جي موسيقيءِ ۾ دُنيا جي ساري موسيقي تڇ هئي.

اُداس شاعره مُرڪڻ چاهيو، پر مرڪ رُسي ويل، زوري جُنبش ڏيڻ چپن کي، تڏهن بہ سندس مُرڪ ۾ اُهي اندلٹ جهڙا رنگ، پر لڪيل هڪ اوندهہ ۽ ٽهڪن ۾ لڪيل سڏڪا - سڏڪا - سڏڪا.

ريل جي ڪوڪ ۽ تيز آواز. ڇڪ ڇڪ، ڇڪ.

جُدائي جي ريل گاڏي اچي وئي، سامان جو ٿيلهو کڻندي اُداس شاعره نهاري ٿي اُداس ڪهاڻيڪار ڏانهن ۽ اُداس ڪهاڻيڪار بہ.

"بيهر ملڻ تائين جُدا ٿي وڃون!" اُداس شاعره" ها جُدا ٿي وڃون پوءِ بيهر ملون بہ تہ خبر ناهي ڪهڙي روپ ۾ اُداس ڪهاڻيڪار ۾نہ بہ ملون، جُدائي جي الڳ الڳ رستن تي هلي ختم ٿي وڃون." اُداس شاعره دري جي پاسي ۾ ويني. اُداس شاعره، هيٺ دري وٹ بيٺل اُداس ڪهاڻيڪار نهاريندڙ اُداس شاعره ۾، ۽ اُداس شاعره بہ نهاريندڙ اُداس ڪهاڻيڪار ڏانهن، ڪُجھ ڳالهائڻ بولهائڻ جي سگهہ وڃائي وينل، ڳالهيون نظرن جون نظرن سان.

" آئون بہ توکي ياد رکنديس." اُداس شاعره جي اکين ڳالهايون.

ريل گاڏي هلڻ لڳي آهي.

هڪ ٻئي کي هٿ لوڏي ڪن ٿا الوداع!

الوداع - الواع - الوداع!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ريل گاڏي نظرن کان اوجهل ٿي ويل اوندهه ۾!
ريلوي اسٽيشن تي بينڇ اُداس ڪهائيڪار، پريل ميڙهه اڪيلو اڪيلو.
هلندو ٿو رهي جُدائي جي رستن تي، هلندو ٿو رهي، هلندو ٿو رهي،شهر جو
وڏو رستو ڇڏي هڪ ننڍڙي رستي تي، هلندو ٿو رهي، هلندو ٿو رهي.
شهر جو وڏو رستو ڇڏي هڪ ننڍڙي رستي تي سندس قدم ڊرا ڊرا هلندڙ.
شهر جي بجلي هلي ويئي اوچتو.
اوندهه جي ڪاري چادر آسمان مان ڪري پئي شهر مٿان.
پوءِ بہ هي هلندو ٿو رهي ، اوندهه جو سينو چيريندو اڳيان خالي رستو ۽
اوندهه جو هڪ نہ ٽٽندڙ سلسلو. ●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ڪُجھ بہ نہ پائي وڃائي ڇڏڻ

ٿوري دير اڳ سُتو پيو هوس، اڪيھ جي گهوڙن تي سوار هُئي ننڊ، ۽ آئون ڀوڙون پائي رهيو هوس، سپنن جي بازار ۾، سپنا جي سَهڻا ۽ سندر هوندا آهن ۽ ڪڏهن وري ڀيانڪ. ڪڏهن ڪلائيندا آهن تہ ڪڏهن رُئاڙيندا آهن. ڪڏهن خوشين جا ۽ ڪڏهن لڙڪن جا جهول ڀري ڏيندا آهن.

ننڊ ۾، سپنن جي بازار ۾ ڀوڙندي نڪري وڃي گهڻو ڏور، اونده تهلجڻ لڳي، اونده جي دريا ۾ ڪائڻ لڳس غوطا، تڏهن اِهو احساس ٿيم، شدت سان جاڳم تہ ڪو سپنو وڃائجي ويو آهي مون کان، اونده ۾ ڳولڻ لڳس سپني کي؛ نہ مليم، وري ڀوڙيس ڏور، آئون ڀوڙندو ئي رهيس، هُن سپني جي ڇڏيل خوشبو جي پويان.

سپنا تہ روز ڏسندو آهيان ۽ ويچاريندو آهيان انهن تي .

" جيڪر اِهو ڪُجھ تي وڃي، جيڪو مون سپني ۾ ڏٺو." ذهن جي اسڪرين تي ڪا تصوير اُڪرندي ئي دوستن کان ڇوڻ شروع ڪندو آهيان.

پر هو چون ٿا تہ آئون چريو آهيان، پاڳل آهيان، سودائي آهيان.

سپنن جي پويان ڀوڙيو ناهي، سپنن جي ڪا بہ ساپيان نہ ٿيندي آهي.

"هون! چريو......... پر آئون تہ چريو ناهيان، ڪڏهن بہ هفتو ڪن ڏاڙهي نہ رڪائي اٿم، ڪپڙا بہ ميرا ڦاٽل ناهن ۽ نہ ئي ڪا چرين جهڙي حرڪت ڪندو آهيان.

شايد آئون چريو هُجان بہ سهي ! انهي ۾ ڪو شڪ بہ ناهي.

چرين جا بہ تہ قسم هوندا آهن، هڪڙا ميرن ڪپڙن سان، ڏاڙهي وڌيل، منهن مان ڀريل، عجيب وغريب حرڪتون يا اُگهاڙا اُگهاڙا هلندڙ، ۽ ٻيا مون جهڙا سوچن ۽ سپنن جي بازار ۾ ڀوڙندڙ، دُنيا جهان کان ڪٽيل، چريو تہ آهيان جو جاڳ ۾ يا ننڊ ۾ ڏسندو آهيان سُندر ۽ پيارا سپنا، سپنا بہ تہ ڪيڏا ڪوڙا هوندا آهن، دوکو ڏيندا آهن اسان کي، ها سڀ ڪُجھ تہ غلط ۽ ڪوڙ آهي دُنيا ۾، صحيح ۽ سچ تہ ڪُجھ بہ ڪونهي، آئون مرويرو پريشان ٿو پيو ٿيان. هڪ لاڳيتو عذاب ۽ ذهني ٽارچر جو پيو پوڳيان، چاهيان ٿو نڪري وڃان ٻاهر ۽ ڀوڙندو رهان شهر جي وشال سڙڪن تي، اُتي چاهيندي بہ اُتان ڪونہ ٿو، وڃو آهيان اتيھ گم سم، وري ويچاريان ٿو سپني تي، ويچارڻ سان وري بہ تہ پوڳيندس

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

پيڙا ۽ روئي وڄهندس آئون. هونئن بہ روئڻ ۽ کلڻ جي عادت تي پئي اٿم.

روئڻ هرويرو بي مقصد، ڪنهن ٿوري بہ ڳالهہ تان ڪري پوندا آهن اکين مان لڙڪ ۽ اِيئن ٿي روئندو رهندو آهيان، ماڻهو عجب کائيندا آهن تہ هن کي ويٺي ويٺي ڇا ٿي ويو.

کلڻ، بنا مقصد جي هرو ڀرو، بي مقصد ڪوڪلا ٽهڪ نڙي ڦاڙي نڪرندا آهن، ۽ آئون هوندو آهيان حيران ۽ پريشان تہ هي ٽهڪ مون تہ ڪو نہ ڏنا آهن، پوءِ ڪنهن ڏنا آهن؟ ماڻهن جي تيز ۽ چيندڙ نظرن مان سمجهي ويندو آهيان تہ اِها بي سُري کل ۽ ڪوڪلا ٽهڪ مون ئي ڏنا آهن.

خيالن جي وڻ مان ڪرڻ پيا سوچن جا پن ۽ آئون پن ميڙيان پيو. ۽ ويچاريان پيو. تانجي ويون آهن دماغ جُون رڳون، ٽڻن ٽيون، ڇڪ، زور، چرڻ جو شديد احساس سوچ جي سگهہ ختم.

لاڳيتو ڪيترن ڏينهن کان آئون ڏسندو اچان اِهو سپنو.

هُوءِ خوبصورت ڪارين اکين، ڊگهن وارن، ڀوري رنگ جي ڳاڙهن ڳلن واري حسين عورت ويٺي آهي مون وٽ. ڪنڌ لاڙي مُنهنجي ڪُلهي تي اُگهي پئي، منهنجي ڳلن تان ڪرندڙ ڀوڳنائن جا لُڙڪ.

هٿان تو مُکون پت ۾، مُکون لاڳيتيون مُکون، هٿ سڄي ويا اٿم.

شدتُ سان چاهيان تو مٿو ڦاڙيُ ڇڏيان پنهنجو.

"پيار مون لئہ اها سهٽي ڇوي آهي، جنهن جي اکين ۾ ويٺل آهن پيار جا هوجا ڪبوتر، پر هُن کي ڀهريل آهن نفرتن جا ڪيڙا."

مون ڪُجهہ بہ تہ نہ پاتو آهي، پر لڳيم تو تہ ڪُجهہ بہ نہ پائي پوءِ بہ مون سڀ ڪُجهہ وڃائي ڇڏيو آهي، ڪير نہ چاهيندو هوندو پنهنجا سُڪل نوٽ چپ نہ رکي گلابي ڳلن تي، سڪايل ٻانهون ورائي ڇڏي ڪنهن نازڪ بدن تي، آرڪيسٽرا جي سُرن جهڙا ٽهڪڙا هُن کان بہ هُجن.

ماڻهون اهو سڀ ڪُجهہ پائين پيا، پر نہ پاتو آهي تہ مون، ڀوڳيو آهي تہ مُون، ڪي انسان مون جيان بہ ڀوڳيندا هوندا، تڙپندا هوندا اڪيلائيءَ جي باهہ ۾ پيڙا پائيندا هوندا اندر ۾، اکين ۾ سانڍيندا هوندا سپنا.

پر ڪُجهہ بہ تہ حاصل ناهي، سڀ ڪُجهہ لاحاصل آهي اسان جهڙن لئہ.ڳاڏين ۾ ڊوڙندڙ سُهڻا جسم، محبتن کان خالي چهرا، شاپنگ سينٽر تي مرڪون اُڏائيندڙ حسين پيون هونديون آهن اُنهن دوڪانن تي.

ڪيڻ نہ اکيون ڦاڙي ڏسنديون ويندون آهن، ۽ ڪا نگاهہ بہ تہ نہ ڪنديون آهن اُنهن ڏانهن، جيڪي ڏسندا ويندا آهن هُن کي، خوبصورت ۽ ۽ بد صورت چهرا، ميڪ اپ جا تهہ چهٽيل، چهرن تي سجايل ڪوڪلا ٽهڪ، دل چاهيندڙ. آئون بہ ڪا ماڻيان اهڙي ۽ هُن حسين چهرن جي ڳلن تي هٿان پنهنجين اُداسين محرومين ۽ وحشتن جي ڇُمين جا چڪ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

جيئن ڪنهن لاوارث ٻار کان ڦري ويندو آهي ڪوئي رانديڪا، وچ روڊ تان ۽ هو پريندو آهي ڏبيل سڏڪا، ائين، ڪوئي ڦري ويو آهي مون کان محبتون.

نہ نہ، ڪير ڦريندو مون کان محبتون، جڏهن تہ مون کي محبتون مليون ئي ناهن!

"پيار مُون لئہ اُها ٽڪ آهي جا اڃان چنبڙي پئي آهي منهنجي ڇهري تي، اڳهان تو پر ٽُڪ لهي ئي نہ تي."

هُوءَ پاڙيسري ڇوڪري، هُن لئہ منهنجي من ۾ چڪ، هُن کي ڏسندو ئي رهڻ.

اکين مان اڏارڻ محبتن جا ڪبوتر، ۽ هُن جو اڄايو ڇهري کي بگاڙڻ، پريل نفرتون هُن جي نگاهن ۾، اکين مان واپس نفرت جا ڪانگ ڪانءَ ڪندڙ، راتين جو ڏسڻ هُن جا سپنا، ڏينهن جو جاڳندڙ اکين سان بہ ڏسڻ.

اڄايا ٻهہ پڄائڻ، هُن کي ڏسندو رهڻ، اڳتي وڌڻ ڪنهن پٿر تان ٿاٻڙجڻ.

لوٽو ورائي هُن کي ڏسڻ ، تڏهن بہ نفرت ٽنگيل هُن جي ڇهري تي ۽ هڪ ٽُڪ اڇلائڻ هيٺ زمين تي (جڻ منهنجي ڇهري تي اُڇلائڻ)

هڪ ڏيهاڙي هُن جو هٿ جهلڻ ۽ ڪُجهہ چوڻ، هُن جي تيز ڪانگهارو ۽ منهنجي رڙ، "او نفرت آهي مون کي توسان!" هڪ ٽُڪ ڇهري تي ٿقيل.

محبت کي آئون نفرتن جي پُڄاڻيءَ کان پوءِ بہ حاصل نہ تو ڪري سگهان.

اُن پُڄاڻيءَ کان پوءِ بہ نفرتن جي ڊگهي قطار آهي مُون لئہ.

"پيار مُون لئہ اُهو سُهڻو پکي آهي جنهن کي آئون پڪڙي نہ تو سگهان. هو اُڏامي ويو آهي مون کان، گهڻو مٿي ۽ ڏُور، آئون اڪيلو بي وس بيٺل خالي هٿ مٿي ڪنيل."

محبت آئون پائي نہ تو سگهان، خدا کان ڀيک ۾ ٻيو جنم گُهران، اُن ۾ بہ نہ، سپني ۾ هُوءَ سُهڻي عورت ڏسي پوءِ جاڳ ۾ ڀوڳيندو آهيان، آئون پيڙا. سک نہ ايندو اٿم، هلندي ويهندي گهمندي ڦرندي آفيس ۾ ڪم ڪندي، هُوءَ هوندي آهي مون سان گڏ پاڇي جيان، پاڇي جيان بہ تہ نہ، جڏهن سندس ڪو وجود بہ تہ ناهي. هُن جو خيال اِيندي ئي چاهيندو آهيان ڊوڙان، ڀڄان ۽ ڪُجهہ نہ ڪُجهہ ڪريان، رستن تي هلندڙ سَهڻين عورتن کي ٻکن ۾ کڻان، ۽ ڏور ڪيڏانهن ڀڄائي وڃان.

مُنجهيل منجهيل ساهہ تو کڻان، ٽٽل سپنا ميڙيان تو، پر هو هٿن ۾ ئي نہ ٿا اچن، درد لهندو وڃي اندر ۾، آئون ٻوساٽجان پيو.

او آئون ڇو اِيترو ويچاريان، ايتري ويچارڻ کان تہ بهتر آهي چريو هُجان، پاڳل هُجان، نہ سوچ نہ ويچار ۽ نہ ئي آئون ڀوڳيان پيڙا. اڃان بہ سهڪو ٽٽل ساهہ جو، اکين مان ڪرندڙ سپنا، هيٺ پور پور ٿيندڙ جن جي ڪابہ ساڀيان نہ .

" پيار مُون لئہ اُها ننڍڙي ڪارڙي سُڪلڙي ننڍڙي ڇوڪري آهي جا ٽنگي پئي هٿ هر ماڻهوءَ جي اڳيان ۽ ملنس پيون هر هنڌان ڇڙٻون."

دُنيا جي هر هنڌ هر جڳهہ تي پکڙي پئي آهي روشني، ڪمرو بہ پريل روشنيءَ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

سان، پر اوندهه پريل آهي منهنجي اندر ۾ ۽ آئون پوڙهيان پيو روشني ڪاڻ.
بڻ جي مٿان رکان ٿو هٿ، ٽورو دٻائڻ- جهٽڪي سان سڄو ڪمرو اوندهه ۾
وري بڻ جي هيٺان رکان ٿو هٿ ۽ دٻايان ٿو، ڪمرو روشن. وري بلب ٻاريان ٿو، وسايان
ٿو، ٻاريان ٿو، وسايان ٿو، ٻاريان ٿو....
اوندهه ڪڏهن پکڙجندي ٿي رهي، وري بلب ٻارڻ سان اوندهه لکي ٿي وڃي
منهنجي اندر ۾!
آئون پوڙهيان پيو پيار ڪاڻ، پيار جي روشنيءَ ڪاڻ، مون جيان ته هر ماڻهو
پوڙهيندو هوندو، پر پوڙهاڻون ته الڳ هونديون آهن، اسان جهڙا پوڙهي ۽ پوءِ ڏسندا آهن
جاڳيل ۽ ڪڏهن پوريل اکين سان سُندر سپنا.
سپنا جي ڪوڙا هوندا آهن، تڏهن به ماڻهو نڳي ڪندا آهن پاڻ سان، زندگي
گذاري ڇڏيندا آهن سُندر سپنن جي آسري.
هاڻي ته آئون به پوڙهو ٿيندو پيو وڃان، پورا، چاليهه سال گذاري ويس زندگيءَ
جا، خيالن جي پينگهي ۾ لڏندي، سپنا ڏسندي ۽ پوءِ به ڏسان پيو، سانديان پيو اکين ۾
سپنا، ڏهن سالن کان پوءِ ته صفا ختم ٿي ويندس.
پنجاهه سال عمر، هن دُور جي آخري عمر!
پوڙهو لٺ هٿ ۾، جوانيءَ جا گذريل ڏينهن، پياريون يادون، محبوب جي پاڪرن
واريون گهڙيون، امر پيار، ٻار ٻچا، بابا ۽ پوءِ ڏاڏا ڏاڏا جا گونجندڙ آواز، جي زندگيءَ کي
سکون ڏيئي ڇڏيندا آهن، پر مون ته ڪُجهه به حاصل ناهي ڪيو، اڪيلو جيئڻ آيس،
تيئن ٿي ڪُجهه حاصل ڪرڻ بنا هليو ويندس آئون!
"پيار مون لئه اُها لٺ آهي جيڪا پوڙهو ماڻهو تڙڻ، ٿابڙجڻ کان بچاءَ خاطر
پنهنجي ٽِين تنگ طور استعمال ڪندو آهي."
پر اِها لٺ مون کان ته وچ روڊ تان ٿري ويئي آهي. هلڻ جي پُجت نه اٿم، ٿان
ٿيو پيو آهيان وچ روڊ تي، ڪيڏي مهل به اوچتو اچي سگهي ٿي ڪا تيز سواري ۽ آئون
هوندس ٽُڪرا ٽُڪرا، ٿوندا ٿوندا ، ماس ۽ هڏن جو ڍير.
" پيار مون لئه اُها رُنل محبوبه آهي، جيڪا مون سان ملي ٿي ته مون کي سُڃاڻڻ
کان انڪار ڪري ٿي ڇڏي، ۽ ٿوڪاري ٿي منهنجي منهن ۾!"
نفرت مون لئه اُها ڪاري ٻي ٻولي، واڇون ٿاڻل، بدصورت عورت آهي، جنهن
جي پاڪرن ۾ منهنجو ٽڪل وجود پيو هوندو آهي ۽ آئون ڪانئس پاڻ ڇڏائي ڀڄڻ چاهيندو
آهيان ته هوءَ اجان به پاڪرن کي زور ڏيئي ڇيپائيندي آهي مون کي، ۽ درد وچان منهنجي
وات مان نڪرندا آهر ساٽ ۽ رڙيون تيز رڙيون، هوءَ ڪِٽيل ۽ هيدا ڏند ڪڍي کلندي
رهندي آهي منهنجي رڙين تي.
نفرت مون کي ڀرين گهر ۾ ملي هُئي. مون ته ڳوليو پي پيار، پر اڳيان نظر جي
سامهون نفرت اچي ويئي، هُن کلي مون کي ڪيڪاريو،
گهر ۾ مون کي ڪنهن به پيار نه ڏنو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com
Scanned with CamScanner

بابا جي بہ سدائين نفرت، الائي چو؟ ڪوئي ڪارڻ تہ ضرور هوندو، منهن ڦيري چڏڻ، يا گهٽ وڌ ڳالهائڻ، موکو مٺر آهي ڪنهن بہ ڪم جو ناهي ذليل ۽ رولو آهي، گهر ۾ ڪابہ اهميت نہ، اِهو ڪڏهن بہ نہ سوچڻ تہ ڪو بيو ساهوارو بہ هتي ساهہ ڪٽي پيو لڪي.

امان جي نفرت جو ڪارڻ، سندس پسند جي شاديءَ کان انڪار. هڪ مڙهيل شادي جنهن ۾ منهنجي پسند جو ڪوبہ خيال نہ.

توٽي جو آئون مُتلاشي هُئس/ آهيان پيار جو، اِها مڙهيل شادي منظور نہ هُيم تہ نہ ڪيم– نفرت وسندي رهي مون تي. پيءَ ماءُ ڀائرن ۽ ڀينڻ جي نظرن ۾ نفرت لائق ئي ويس آئون.

اُسڪول ۾ بہ ڪلاسين کان ويندي اُستادن تائين آئون نفرت لائق هوس.

سدائين، اڪيلو، اڪيلائپ، احساس محروميءَ ۾ مبتلا پوئينءَ بينچ جو حقدار.

دوستن ۾ بہ، آئون نفرت لائق هوس، هو پري پڇڻ لڳندا هٽا مون کان، دُنيا جُون سڀ نفرتون منهنجي جهوليءَ ۾ آيون آهن، ڪو بہ تہ ناهي جو منهنجي جهوليءَ مان ڪڍي نفرتن جا ڪنڊا ۽ وجهي ڪي پيار جا گُل، نفرت اُن ڇوڪريءَ جي جيڪا مون کي ڏسي ٽڪون اُچلائيندي هُئي.

نفرت اُن ڇوڪريءَ جي جنهن مون کي بي عزتو ڪيو هو، وچ شهر ۾. ڏوهہ صرف اِهو جو اڪيون ڦاڙي ڪيس ڏٺم، ذليل ۽ خوار ٿي ويس آئون، سڄي شهر ۾.

۽ نفرت اُن ڇوڪري جي بہ، جا پڙهندي هي مون سان گڏ، جنهن جي اکين ۾ مون محبتن کي وينل ڏٺو هو. کُجهہ چيم جو هُن استاد کي چٽي مار ڪڍائي هئي مون کي. هتن ۾ ڏنبا لڳڻ ڪري لڦون پٽجي ويون هيون ۽ بيون بہ الائي ڪيتريون نفرتون جن جو سفر ختم ٿيٽون ناهي. هينئر چرڪ ٿو پريان، اکيون ٽمڪايان ٿو. ساهہ کي روڪيان ٿو، هي آواز ڇا جو آهي، ڪوئي اچي رهيو آهي مون ڏانهن، هن گهر ڏانهن اِينڊڙ سڀ رستا تہ بند آهن، پوءِ بہ ڪوئي اچي پيو. ڀلي اچي ڏسان تہ ڪير آهي. جنهن کي منهنجي يادگيري آئي آهي.

اچائي مايوسي، اچايو سراپجي وڃڻ، ڪو بہ تہ نا!

هُوءَ مون سان گڏ رهندڙ ڀلي پٽي اچي، ويجهو اچي ٿي آهي. ڪٿانس ٿو هٿن ۾، هُوءِ ٿتڪڻ لڳي آهي هٿن ۾، پڪڙيانس ٿو زور سان هٿ ۾، وِيهاريانس ٿو سامهون.

اوهي ڇا، وري پاڻ ڇڏائڻ ٿي چاهي مون کان، ڏند پٽي ڪڍي، چڪ اگر ۾، هُن جي بہ نفرت مون سان.

"تون تہ مون سان اِنسانن وانگر اِئين نہ ڪر." ڇڏي ٿو ڏيانس.

ڊوڙندي نڪري ٿي وڃي ٻاهر، آئون ڏسندو پيو رهان، نيڪ آهہ نيڪ، جتي سڀ اِئين پيا ڪن، اُتي تون بہ اِيئن ڀلي ڪر، ڪو حرج ناهي.

"پيار مُون لئہ اُها شريف وئيشا آهي جا اِجان ڪُنواري آهي جنهن وٽ اجان ڪو بہ گراهڪ ناهي آيو."

مٿان ڦرندڙ پنکو کلي پيو مون تي، ٻي سُري آواز ۾ ڏند ڪڍيو ، ۽ اُچلائي پيو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

مون تي گرم هوا، نفرت پاسي ۾ ڪٻٽ، ڪٻٽ سٽيل ڪتابن سان.

ڪتابن ۾ پڙيل تاريخون، ڪهاڻيون محبتن ۽ نفرتن جُون. سفر محبتن جو ختم ٿي ويلُ، اڃان بہ جاري سفر نفرتن جو، انت اڃان ناهي ٿيو نفرتن جو، سڄي دُنيا ۾ پکڙيل رڳو نفرتون!

مون کي نفرت آهي نفرت سان.

مون کي نفرت آهي نفرت سان.

مون کي نفرت آهي نفرت سان.

مون کي پيار کپي ، لوڪو، پيار کپي، ڪوئي ڏيندو مون کي، آواز نڙي مان نڪري ڀتين سان ٽڪرائجي ساڻو ٿيو، ڪري ٿو پوي هيٺ فرش تي.

ڪُهنجان پيو آئون. پوساتجان پيو. ساھ هٿن ۾ جهلي نپوڙي پيو ڪير، ڦاٿجندو پيو وڃان اندران ئي اندران ڪاڳر جيان، قدم وڌائي پيهان ٿو آئيني جي اڳيان، هٿ ڦيريان ٿو چهري تي، شڪل اهڙي خراب نہ اٿم، پوءِ بہ ڇو مون سان ڪوئي پيار نہ ٿو ڪري.

پيار بڪواس آهي، ڪوڙ آهي، ماڻهو ٺلها چتا ٿيا آهن پيار پيار ڪري.

"پيار مون لئہ اُهو آئينو آهي جنهن ۾ منهنجو ڪو بہ عڪس ناهي!"

مُڪ هڻي توڙي ٿو ڇڏيان آئيني کي، آئيني جا ٽُڪرا پکڙجي ٿا وڃن هيٺ فرش تي، نفرت هر هنڌ پکڙيل آهي، پوءِ بہ ماڻهو ڇو ٿا ڪن پيار؟ هي پيار واريون فلمون، ناول، ڪهاڻيون، لوڪ قصا پيار جا. سسئي پنهون، ليليٰ مجنون، سهڻي ميهار، هير رانجهو ڇا سڀ دوکو ۽ فريب آهن!؟

آئون ڪيئن ڄاڻان. مون کي ڪهڙي خبر مون تہ ڪڏهن بہ پيار ڪيو ئي ناهي.

مون پيار تہ ڪيو آهي. پر ٻئي ڪنهن مون سان ناهي ڪيو پيار.

ڪير هوندو جو تڙپندو هوندو مون ڪاڻ.

ڪير هوندو جو روئندو هوندو مون ڪاڻ.

۽ ڏسندو هوندو سپنا منهنجا . جيئن آئون ڏسندو آهيان.

ها. ها، واقعي ڪوئي تہ ضرور هوندو منهنجو.

پر نہ، شايد آئون پاڻ کي ڪوبہ دوکو نہ ٿو ڏيئي سگهان. ڪو بہ تہ نہ هوندو منهنجو، چريو آهيان پاڳل آهيان، اجايو ٿو سوچيان سڀ ڪُجهہ غلط پيو سوچيان، دوکو پيو ڪيان پاڻ سان، پيار آئون حاصل نہ ٿو ڪري سگهان، ڊڄڻو آهيان، گيدي آهيان. ڪنهن کي بہ ڪُجهہ چئي ناهيان سگهندو.

صرف اُڻيندو آهيان سپنا اکين ۾.

ڪڏهن ڪڏهن شدت سان چاهيندو آهيان، پنهنجي اندر جي بُزدل انسان کي ناهي چماٽون هڻان، زور سان ٺڏ هڻان، جنهن مون کي گيدي بنائي ڇڏيو آهي. سڄي عمر گيديپڻي ۾ گذري ويئي، ڪو وڙهندو آهي تہ ٽماٽائي مان ڇوندو آهيان "آئون تہ تنهنجي گس تان ئي ناهيان لنگهيو، تون ڇو ٿو وڙهين مون سان هرو ڀرو!" اڳيون ماڻهو ڦونڊبو وتندو پنهنجي طاقت تي ۽ دوستن ۾ ڳالهيون ڪندو هوندو منهنجي بزدليءَ جون. ڪنهن

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

عورت ڏانهن نهاريءَ به ناهيان سگهندو. چاهيندو ته شدت سان آهيان ته نهاريان، پر پوءِ به نظرون هيٺ، اندر ۾ ٻرندڙ اُماڙيون. نهاريندو ان لئه ناهيان نه، ته متان ٿئي نه ڪا بي عزتي. اڄ مون کي ڇا ٿي ويو آهي، سمجهه ۾ ڪُجهه به نه ٿو اچي. اجائي پريشاني ۽ عذاب جو هڪ نه ڪُٽندڙ سلسلو. اندر ۾ پريل گُهٽ ٻوسٽ، متو ڳرو. مٿين بار مٿي تي، ڪاٻي پاسي سور جي تيز سٽَ، هن دل ۾ سور پيو پوي.

او آئون ته مرندو پيو وڃان– مرندو.

نه، آئون مرندس نه. اِئين ڪيئن مرندس، ڪُجهه حاصل ڪرڻ بنا.

بي ڊنگي، بي مقصد زندگيءَ جي اهڙي المناڪ پُڄاڻي آئون نه ٿو چاهيان، آئون مرڻ نه ٿو چاهيان ايئن.

زندگي گُذري ويئي اِيئن اڪيلائپ ۾، جوانيءَ جا گل مرجهائجي ويا زندگيءَ جو ڪل ورثو. اڪيلائپ، سپنا ۽ اڌوريون آسون!

هاڻي آئون فراريت ٿو چاهيان اڪيلائيءَ کان،

تڪڙيون، تڪڙيون وڪون ڪڻندو ٿڙندو، ٿاٻڙجندو نڪران پيو گهر مان ٻاهر، ٻاهر هوا تيز ريل جيان گُذرندڙ مون مٿان، منهنجي ٿڪل ساٿي وجود کي ڌونڌاڙي ٿي، شام جا ڊگها پاڇا رستن تي وڌندڙ.

ماڻهو هڪ ٻئي تي ٽهڪن جا گل اُڇلائيندا وڃن، خوشيءَ ۽ غم جي گڏيل برسات وسندڙ ماڻهن جي چهرن تي، رستن، دوڪانن، ڪارن ۾ ويٺل سهٽا برف جهڙا جسم، اڇا لڳَ، سڀ ڪُجهه وسريو وڃي، اسان جهڙا جڪڙجيو وڃن سُهٽن ويچارن ۾.

بس اسٽاپ، رش گهٽ، اڳ ۾ گپا گيهه، بيهي به نه سگهندڙ ماڻهو. هلي هلي ٿڪجي پيو آهيان. ٽيليفون جي ٿنڀي کي ٽيڪ ڏيئي بيهي رهيو آهيان. پر وقت نه ٿو بيهي، تيزيءَ سان ڊوڙندو پيو وڃي، مون جهڙن کي ڪنڌ ڀر ڪيرايو. رستو وهي پيو دريا جيان، گاڏيون ٻيڙين جيان ترندڙ ترڪٽي روڊ تي!

بيٺو آهيان، ڇُران ڀُران به ڪونه ٿو ، ڦيريون دفعو اِيئن گهور سان ڏسڻ، اکين جي ڪمان مان نگاهن جا تير اُڇلائڻ، سامهون بيٺل ڀُوري ڇوڪري ڏانهن. جا بيٺل آهي بس جي انتظار ۾ اڪيلي اڪيلي، چهرو چڪ ڏيندڙ، آئون چڪبو پيو وڃان هُن ڏانهن، ڪپڙا سوڙها پاتل، اُڀريل ڇاتيون، ڳل ڳاڙها اکين ۾ اوتيل پيار. الائي نفرت.

ذهن جي زمين تي ڦُٽي آيل سوچن جا گُلاب، جيڪر هُوءَ هُجي صرف مون ڪاڻ، ته خوب پيار ڪيانس، انگ انگ چُمانس، صدين کان سڪايل ٻانهون ٿهلائي ڪيس سموئي ڇڏيان پاڻ سان.

پر اِهو سڀ ڪُجهه ته اجايو آهي، غلط سوچون آهن منهنجون!

اهو ڪُجهه سوچي، پرائٽي آهي رڳو پيڙا، هرويرو وڃائيندس رات جو ننڊ، ۽ ڊوڙندس جاڳ ۾ سپنن جي بلزار ۾.

بدن جو ٽڙڪو، متو ڦرندڙ، مختلف خيال ڇُهٽيل ذهن تي آڪٽوپس جيان!

وري نگاهه ڇوڪريءَ ڏانهن!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

وچانس پاسيءَ، نه تو وچان، ڪُجھ به ته نه ڪري سگھندس، ۽ ڪُجھ به چئي نه سگھندس، زبان ٻاٻرائيندي، وهنجي ويندس پگھر مان، رڦنديون ٽنگون، ۽ سڄو بدن.

مائي نه تو سگھان اهڙا سُندر جسم، ڏسي ته سگھان ٿو.

ڇوڪري بي خياليءَ مان نگاهه ڪري ٿي مون ڏانهن، آسن جا ڏيئا ٻرڻ ٿا لڳن من اندر ۾. خوشيءَ مان دڙڪندڙ دل جي ڌڪ ڌڪ وڌندڙ.

نگاهون هُن جي چهري مان ڪو نه ٿو ڪڍان. هُوءَ به ڏسي پئي مون ڏانهن. لاڳيتو مون ڪي پاڻ ڏانهن ڏسندي هُوءَ ڪنڌ هيٺ ٿي ڪري ڇڏي، چپ پيڪوڙ. وري اُن مهل ئي ڪنڌ مٿي ڪري ڏسي ٿي مون ڏانهن. هُن جي چپن تي ٻرڻ لڳيون آهن مُسڪراهٽن جون اگربتيون، ڪا هالو چالو ته نه آهي. شڪل مان ته اهڙي نه ٿي لڳي.

شايد هُوءَ به هُجي مُون جيان پنهنجين محرومين تي ماتم ڪندڙ.

وٺان ٿو اڳيان هُن ڏانهن ، ذهن ۾ جملا ترتيب سان سيٽ ڪندي ته جا چوڻو آهي مون کي، ڪيئن ڳالهائڻو آهي.

الائي ڪٿان اچي ويئي هيءَ آفت بس، ڇوڪري جون وري نگاهون مون ڏانهن، چڙهي ٿي بس ۾ تڏهن به نگاهون اُڇلائيندڙ.

آئون اِتي ئي بيٺو ٿو رهان، اڪيلائپ جي هُجوم سان، نراشائن جي ميڙسان، آس جي تلاش ۾. بس هلي ويئي، هائي ويچاريان ٿو. گيدي، ٻڄڻو ۽ لوسي آهيان، آئون به چڙهي پوان هان بس ۾ جيڪر، هُن ته نهاريو هو مُون ڏانهن، پر هائي جا ٿوڪري سگهجي سواءِ پڇتاءَ جي! مُثل پيڙا جو وري جيئرو ٿي پوڻ، وحشي رقص اندر ۾، پڇتاءَ جي نانگ جا ڏنگ نپوڙيل، ساهه، ٽٽل ٽٽل ساهه جو وهڪرو، وري به اڳتي هلندو رهڻ، نگاهن ۾ ٿرندڙ اُها مُرڪ ، مُرڪ جيڪا زندگي بدلائي ڇڏيندي آهي. مُرڪ زندگي آهي، بنا مُرڪ جي چپ بيڪار آهن، مُرڪ ۽ پيار ڀرين نگاهه سان ٿئي اِيندا آهن دل جي ڌرتيءَ تي گُلاب جا گُل.

" پيار مون لئہ رنڊيءَ جي اُها معصوم ڌيءَ آهي جيڪا بي وارث ۽ مُثل پئي آهي گند جي ڍير تي."

هلندو پيو وڃان آس جو جنازو ڪنيو ڪُلهن تي، آس جا ڪڏهن به پوري نه ٿي ۽ مري ويئي، نراشا پري ڇڏيو آهي مون کي پنهنجن پاڪرن ۾.

رات جي ديويءَ سندر سانوري ڇوڪريءَ جهڙي شام جو ٽتل ڪري ڇڏيو. هائي راڄ آهي اوندهہ جو- پر اوندهه کي شڪست، روشني پکڙيل شهرم.

ويڪرو رستو ڇڏي گهٽن ٿو گهٽين ۾. هٽ جي لڪيرن جيان منجهيل گهٽيون، نڪ جي ناسن ۾ گهڙندڙ عجيب بوءِ -نڪ بند ڪرڻ، هوساڻجڻ وري نڪ کي کولي ڇڏڻ، او اُلٽي ٿي اچي! اُبڙڪو.

هڪڙو بار ڪُلهن تي مُثل آس جو ۽ ٻيو پاڪرن ۾ پريل نراشا. ٿيو آئون جهاڳيندڙ ڏپ . . . جلدي جلدي ڊوڙي نڪرڻ ٿو چاهيان ڏپ کان ٻاهر، تڏهن به ڏپ

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

پُنيان ٻڪندڙ ڏاليءَ چيليءَ جيان.
روشنيءَ مان وهنتل جايون، پوءِ بہ گهٽين ۾ ڏپ، ناليون پريل گند سان، ڏسي وري ڏسي نہ سگهڻ.
جاين جي ڪمرن جي درن وٽ بيٺل سينگاريل عورتون، نگاهون اِيندڙ ويندڙ ماڻهن ۾، ماڻهن جي رش، ڪنڌ هيٺ وري مٿي، ڪابي وري ساڄي. اڳيان ۽ پويان، رڱيو سينگاريل عورتون!، هي ڪٿي پهتو آهيان؟ پنهنجي شهر ۾ بہ اڻ ڄاڻ.
اڳ بہ تہ هتي آيو هوس، پنهنجي دوست سان گڏجي، ڏپ پي ٿيئم، دوست کي چيم، "اڙي ڪٿي وٺي آيو آهين مون کي، پرائين گهرن ۾، موچڙا کارائيندي ڇا؟"
دوست ٺهڪ ڏيئي کليو هو، چيو هُئائين "ڇريا خبر اٿئي ها ڇا آهي؟"
"الائي!" ان جاڻائيءَ مان چيو هُيم. وري جلديءَ ۾ هُن جي ٻڌائڻ کان سواءِ سمجهي ويو هوس، تہ هي ڇا آهي. مُرڪي ٿو پوان، اُهو وقت ياد ڪري.
ها هاڻي هتي ملي سگهي ٿو مونکي پيار. پيار جي لاش ۾ ٻوڙندي ڪٿي بہ منزل نہ ملي اٿم، هي عورتون بہ تہ آخر ڪنهن کي چاهينديون هونديون، شايد هتي مون کي ملي وڃي پيار.
هتي سچو پيار بہ تہ ملندو آهي، جو دُنيا وارا ڏيئي نہ سگهندا آهن ۽ پئسي جي بدلي بہ پيار ملندو آهي، ٺهڪ ملندا آهن، ڪوڪلا ٺهڪ- مُرڪون ماٺا، مون جهڙا سماج کان ڪٽيل جيو ڪُجهہ حاصل نہ ڪري سگهڻ کان پوءِ هتي ئي اِيندا آهن، روئڻ چاهيندا آهن وٺيشا جي اُگهاڙي جسم جي کُلهن تي مٿو ٽيڪي.
پر اِيئن ناهن ڪري سگهندا، صرف مشيني سيڪس حاصل ڪندا آهن ۽ ڪي ڀاڳ وارا حاصل ڪندا آهن پيار!
اڳيان بيٺو آهي پوليس وارو، ڏسي پيو چتائي مون کي، ڪسڪڻ ٿو لڳان، متان ڪري نہ ڪا بي عزتي، وڳن جي گهوڙي جو اِنعام ڀرو ڪرڻ ۽ وکون تيز گهوڙي جيان پڇن ٿيون، هلندو رهڻ، ڪنڌ هيٺ، مٿي نہ ڪڻ اکين اڳيان ٿيندڙ اشارا.
۽ آئون اڪيل، ها ۽ نہ جي وچ ۾.
سپاهيءَ کي نظر انداز ڪرڻ نگاهہ مٿي ماڙيءَ تي، هُوءَ اشارا پئي ڪري مُون ڏانهن. دل جو سيني مان نڪري ڦٽڪڻ هيٺ پيرن ۾، ٽپا ڏيڻ، جهُومڻ ۽ نچڻ خوشيءَ مان.
جلدي جلدي چڙهڻ لڳان ٿو سيڙهيءَ جا ڏاڪا.
بيٺل هُن سونهن جي ديويءَ اڳيان. ٻانهن مان پڪڙي وٺي ٿي هلي مون کي اندر ڪمري ۾، اڳهہ جو طئي ٿيڻ، ڪريم ۽ پائوڊر ۾ ٿقيل چهرو اندلٽ جهڙي مُرڪَ. پينٽ جي کيسي ۾ هٿ وجهي ڏيان ٿو چڪ- ڏوڪڙ هٿ ۾، اڳهہ جيترا ڏوڪڙ هُن ڏانهن وڌيل.جهٽ پلڪ ۾ ڪپڙا الڳ هُن جي جسم کان، هُوءَ چڙهي ويهي ٿي پلنگ تي. هليا جلدي ڪر، اشارو ڪرڻ!
"نہ آئون تہ اُهو ڪُجهہ نہ ٿو چاهيان."

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

"پوءِ ڇا تو چاهيو؟" عجب مان ڏسڻ.
"پيار ٿو چاهيان، مون کي پيار ڏي ٿو." ٿَتل لفظن کي ڳنڍيندي ڏيندي چوڻ.
"پيار ته ماڻهو هن سهڻي جسم کي چوندا آهن".
" نه اهو پيار نه".
" اوهو پيار ته دوکو آهي، فريب آهي. اُهو پيار اُن سڙيل لاش جو ناءُ آهي جنهن جو ڪو وارث ڪونهي، پيار ته مري ويو آهي، بي وارث پيو آهي وچ رستي تي، ڪيس ڪو دفنائڻ وارو به ناهي، ڪُتا پيا پٽين پيار جو ماس، اُن پيار لئه ته مون دوکو کاڌو، مون به ته اُهو پيار ٿي چاهيو، پر هُن چيو ته پيار ميلاپ جو ٻيو ناءُ آهي".
" آئون به ته اُن پيار جي تلاش ۾ آيو آهيان، مون کي هي خالي جسم کوکلا ٿهڪ، مُرڪون ماٺا، زهريليون مُرڪون نه، اُهي احساس ۽ جذبا به کپن."
" تون گند جي ڍير تي ويهي گُلاب نه ڳول، هتي پيار نه ملندئي، جسم ملندئي سهڻا سهڻا، جن کي پنهنجا ڪي به احساس ۽ جذبا ناهن هوندا، اُهي جسم مشيني پُرزا آهن. جي حاصل سگهبا آهن صرف ڪي گهڙيون، ۽ پوءِ چوويل انبيءَ جيان اُڇلائي ڇڏبا آهن. جلدي تي ڌنڌي جو ٽائيم آهي. آئون اهڙين پيار جهڙين فضول ڳالهين ۾ ٽائيم وڃائڻ نه ٿي چاهيان. ان پيار لئه ته مون پهرين ئي سڀ ڪُجهه وڃائي ڇڏيو آهي!" شوخيءَ ۽ ڪاوڙ مان چوي ٿي. پيار ڳولڻ جي اجائي ڪوشش، پيار ملڻ جو ڪو به آثار نه.
اجايو سوچڻ، ۽ پريشان ٿيڻ.
" پيار گندجي ڍير تي پيل اُهو مئل ڪُتو آهي جنهن تي مکيون ميڙا ڪيو ويٺيون آهن."
هڪ ڪن لئه سوچڻ، سوچي نه سگهڻ، آس جو جنم وٺڻ وري آس جو موت، پيار ڪٿي به نه ملندم، هر هنڌ واس نفرت جو.
اجايو نوس نوس ڪرڻ پيار لئه.
سُهڻي سُندر جسم ۽ اگهاڙن لڱن ڏانهن وڌان ٿو، سمنڊ جي لهرن ۾ لهڻ کان.

•

هاڻي لهڻ لڳو آهيان سيڙهيءَ جا ڏاڪا!
هيٺ بيٺل پوليس وارو، نگاهون مون ڏانهن ڪيس نظر انداز ڪري اڳتي وڌڻ جي ڪوشش، پر اوچتو منهنجي ٻانهن جڪڙيل هُن جي هٿ ۾!
ڇڏائڻ چاهيم پر ڇڏائي نه سگهڻ، سپاهيءَ جون ڪُرڙيون اکيون.
مڪار واري مُرڪ ۽ گهوري گهوري ڏسڻ.
"هل ڙي ٽاڻي تي لوفر عشق ٿو ڪرين؟"
نگاهه مٿي هوءَ رنڊي ڪلي پٺي ٿهڪ ڏيو. ويچارن سان ڀريل منهنجي صورت ڏسيو. منت ٿو ڪيان، پهريون دفعو آيو آهيان ٻيهر نه ايندس ٻيلي رحم ڪر، هرو ڀرو خوار نه ڪر.
پر هُو مڃي ئي نه ٿو، "هل هل ٿاڻي تي جلدي ڪر متان هٿان نه ڏندا."

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

ايلاز منٿون پر ڪُجهہ بہ نہ ٿيو.
هلڻ لڳو آهيان پوليس واري سان گڏ، ماڻهو گذرندڙ، نگاهون مون ۾، ڪي آڙيڪاپ حرامي، لوفر ۽ ڪي شريف، ڪي مون جهڙا پهريون دفعو آيل، شايد پوليس واري بہ ڇهري مان ٿي سُڃاتو ، پهريون دفعو آيو آهيان، تنهن ڪري تہ جهليو اٿائين نہ تہ هيترا ماڻهو مزا پيا مائين. هلندو پيو وڃان ، سوچيندو پيو وڃان.
سياڻيءَ جي اخبار!
هڪ خبر، بازار حُسن مان فحش حرڪتون ڪندڙ فلاڻو گرفتار.
۽ فوٽو ڏنل، جنهن تي پگهر جا ڦُڙا، اُگهان ٿو، ويچاريان ٿو.
مري ويس ٻيلي، لاهہ نڪري ويا، مائٽن مٽن، يارن دوستن سڀني ۾ خوار، ڇا سوچيندا مون لڻ ڇا چوندا؟
"اڙي هي تہ شريف هو، هي وري اِيئن ڪَيئن." هڪڙا ائين چوندا ۽ ٻيا وري چوندا "ٻيلي ميسٽن مان مسيتون پريون پيون آهن، وڏا حرامي تہ اِهي شريف ماڻهو هوندا آهن."
اخبار ۾ فوٽو، جڏهن نڪرندس گهرمان تڏهن ماڻهو چوندا تہ اِهو پيو وڃي جيڪو....
سوچن جا قافلا ذهن جي شهر ۾ ڊوڙندڙ، ۽ آئون ٻُڏندڙ پگهر مان چاڪريان ڇانہ ڪريان، سمجهہ ۾ نہ ايندڙ.
هن تي زور، ڪُجهہ ويچارڻ، پريان ڪٿان سوجهرو ڏسڻ ۾ ايندڙ.
هٿ وجهان ٿو پينٽ جي کيسي ۾ چڪ ڏيئي ڪڍي وٺان ٿو سڀ پئسہ وڌايان ٿو پوليس واري ڏانهن.
جلديءَ ۾ هن جا هٿ ڍرا.
ٽڪڙا ٽڪڙا قدم ڪڻندو نڪران پيو هتان ٻاهر.
ساهہ مان هڃجي نڪتو آهيان ٻاهر.
سڀ ڪُجهہ بڪواس ، رڳو بي عزتي! مون تہ مائڻ چاهيو ٿي پيار، پيار تہ نہ مليو پر مليو فقط سُهڻو جسم پيار ڪان ڪوڪلو.
ماڻهن جون تير چنيندڙ نظرون، ٿهڪ ۽ بي عزتي.
بي عزتي جو احساس وڌندڙ منيون بند ڪرڻ ۽ کولڻ.
بڪواس آهي پيار ، رڳو ڪوڙ آهي پيار، ماڻهو سڀ ڪوڙ ٿا ڪن، پيار آهي ڪتي پلا، رڳو نڳي آهي پاڻ سان.
پهچان ٿو گهر. ڪريل بستري تي، رات جا ڏهہ ننڊ لڻ جاڪوڙ اکيون بند ڪرڻ وري کولڻ، ننڊ نہ، سک نہ، تڏهن بہ رلي ورائڻ منهن تان، جيئن جلدي ننڊ اچي وڃي ۽ صبح جو سويلي اُٿو پوي، اُن لڻ جو سُياڻي صبح جو پيار جو جنازو ڪڻڻ وڃان، ڇو جو پيار مري ويو آهي. ڪيس دفنائڻو بہ تہ پوندوئي نہ!. ●

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سچائي اشاعت گهر جا وڪري لاءِ موجود ڪتاب

1. جي هينئڙي منجهه هُرن	ڪلا پرڪاش	20.00
2. جڏهن آدم آيو	گرداس وڌواڻي	15.00
3. سچ ڏکڻ مان ٿو اُڀري	ڪرشنچندر	15.00
4. فلسطين، جدوجهد آزادي	پرويز	05.00
5. نيڻ منهنجو نيڻهن	اعجاز خواجه	65.00
6. سنڌ پاڪستان کان پوءِ	مترجم : يوسف سنڌي	16.00
7. سي سپ سانديم ساهه سين	موتي پرڪاش	55.00
8. گني ساؤ جي آزادي	يوسف سنڌي	09.00
9. جيئي انقلاب جون ڪهاڻيون	يوسف سنڌي	12.00
10. رت جا ڦڙا	پرويز	25.00
11. ادب ۽ فن جي اهميت	رسول بخش پليجو	12.00
12. جنين لوهه لڱن ۾	مترجم : يوسف سنڌي	13.00
13. پاڪستان ۾ قومي مسئلو	مترجم: يوسف سنڌي	04.00
14. ڪهيل هٽ	انور بلوچ	65.00
15. ڌرتيءَ جو قرض	يوسف سنڌي	14.00
16. جبل مٿي باهڙي	نجم عباسي / يوسف سنڌي	45.00
17. بالڪ فورس ۽ پوٽ بلڊنگ	طارق قريشي	60.00
18. پنجين موسم کان پوءِ	طارق قريشي	30.00
19. ڪڏهن بهار ايندو (ڪهاڻيون)	سوڀو گيانچنداڻي	60.00
20. جڏهن الا اُپ ۾	آثم ناٿن شاهي	50.00
21. ڪو ڪو جيون سواليا نشان (ڪهاڻيون)	ناهيد مغل	30.00
22. ڳالهيون ڪوٽ ڪڙن جون	اعجاز خواجه	60.00
23. خواب، ڪٺوري چنڊ	ساحر راهو	80.00
24. درياءَ وٽ بيٺل ڇوڪري	ذوالفقار ڪانڌڙو	35.00
25. اي ٽرپ ٿُ آمريڪا	محمد انور بلوچ	90.00

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

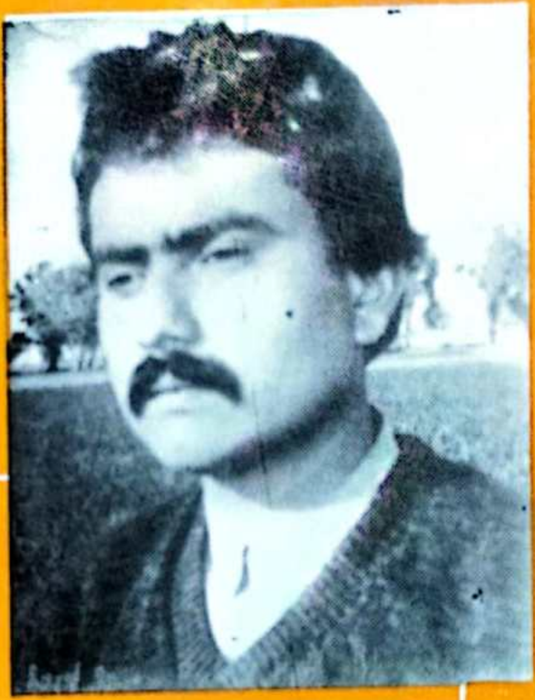

آئون پنهنجي همعصر نوجوان ڪهاڻيڪار ذوالفقار ڪانڌڙي جو روايتي تعارف لکڻ بدران ان ڳالهه کي ترجيحي ۽ خوش آئند سمجهان ٿو ته هڪڙو خوبصورت ڪهاڻيڪار اسان جي سامهون آيو آهي.

روايتي ڳالهين کان هٽي، بس ايترو ٿي چوندس ته "دريءَ وٽ بيٺل هڪ ڇوڪري" جهڙي شاندار ڪهاڻي لکندڙ ذوالفقار ڪانڌڙي جي وصف اها آهي ته هُو پنهنجي خيال کي منفرد لهجي ۾ پيش ڪري ٿو. ذوالفقار ڪانڌڙو اڃتي هلي امر جليل، نسيم کرل، جمال ابڙو وغيره مشهور ٿئي نه ٿئي، پر "ذوالفقار ڪانڌڙو" طور ضرور پنهنجي سڃاڻپ حاصل ڪندو.

ضراب حيدر

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com Scanned with CamScanner

سنڌ سلامت

www.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت جو مشن ۽ مقصد سنڌي ٻوليءَ جي ڊجيٽلائيزيشن ۽ پکيڙ کي وسيع ڪرڻ آهي ۽ پڻ دنيا سان گڏ سنڌس رفتار سان هلڻ جو سانباهو آهي، ڇو تہ تاريخ هميشہ انهن قومن جو احترام ڪيو آهي جن پنهنجي علمي سرمائي جي حفاظت ڪئي آهي. سنڌ سلامت پڻ پنهنجي ٻوليءَ جي بقاء خاطر سنڌي ٻوليءَ ۾ لکيل قيمتي ۽ ناياب ورثي کي ضايع ٿيڻ کان بچائڻ ۽ ان کي نہ رڳو محفوظ رکڻ پر پنهنجي اديبن، ليکڪن، محققن ۽ شاعرن جي علم، هنر ۽ تخليقن کي ڊيجيٽلائيز ڪندي دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ موجود سنڌين تائين مفت ۾ آسانيءَ سان پهچائڻ جو عزم ڪيو آهي.

اسان جي خواهش هئي تہ سنڌي مواد تي مشتمل هڪ اهڙو ڪتاب گهر قائم ڪجي جتي هر موضوع تي مشتمل ڪتاب موجود ملن. ڪتابن کي ڳولڻ ۽ ڊائونلوڊ ڪرڻ آسان هجي ۽ اينڊرائيڊ سميت آئي فون يا ونڊوز آپريٽنگ سسٽم سميت هر قسم جي ڊوائيس تي آساني سان آن لائين پڻ پڙهي سگهجي.

۽ اهو سڀ ”سنڌ سلامت ڪتاب گهر“ ذريعي ئي ممڪن ٿي سگهيو. اميد تہ سنڌ سلامت ڪتاب گهر ذريعي سموري دنيا ۾ موجود سنڌي نہ صرف ڀرپور لاڀ حاصل ڪندا پر سنڌ سلامت ڪتاب گهر کي وڌيڪ فائديمند بنائڻ لاءِ پنهنجو ڀرپور ساٿ نڀائيندا.

books.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت ڪتاب گهر جي اينڊرائيڊ اپليڪيشن پلي اسٽور جي هن لنڪ تان ڊائونلوڊ ڪريو:

https://play.google.com/store/apps/details?id=com.sindhsalamat.book